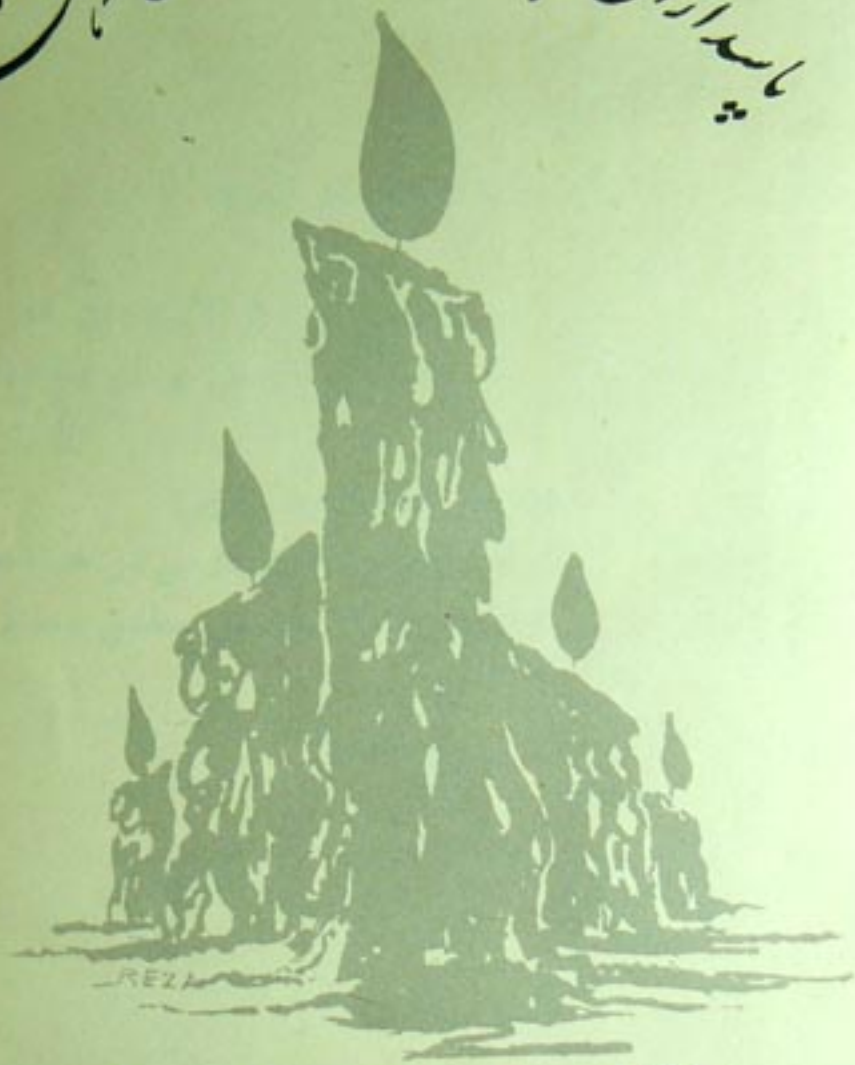

گرچه بندی در خدمت شکوه است
طرز گفتار دردی شیرین است

بایسداران زبان و ادبیات فارسی دهمین

مرکز تحقیقات زبان و ادبیات فارسی دهمین

DS
D9P5
1364
V, 1
C, 2

مشخصات کتاب

نام	:	پاسداران زبان و ادبیات فارسی در هند
تهیه شده در	:	مرکز تحقیقات زبان فارسی در هند، دهلی نو
صفحات	:	۱۶۸
چاپخانه	:	پرنت سیت، نوئیدا، یوپی
محل انتشار	:	مرکز تحقیقات زبان فارسی در هند، دهلی نو
تاریخ انتشار	:	شهریور ۱۳۶۴ هـ - ش مطابق محرم الحرام ۱۴۰۶ هـ
بها	:	۵۰ روپیه هندی

تو که عین کبریا و کمالی
و این جنت با بدست غایت
پس از این بنام طویلی
نیز فدا کرد بر جانکده
حافظ

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بود غالب عنیدی از گلستان عجم من غفلت طوطی هندوستان نامیش

گفتیم: زحمات اساتید و محققان زبان و ادب فارسی در هند قابل ستایش

است چگونه آنانرا ارج نهیم و زحماتشان را سپاس گوئیم؟

بعضی ندادند؛ پرده از حصارشان برگیرید تا گوهر شناسان آنانرا بشناسند،

چنین یاداشتی برای یک معلم به از آن نیست که خود و آثارش را با جمیع علمی شناسانده شود.

پذیرفتیم و حاصل آن کتابی است که ملاحظه میفرمایید. تا چه قبول افتد و چه در نظر آید.

«میرزا کز تحقیقات زبان و ادبیات فارسی در هند»

دکتر سید احمد حسینی

فهرست اسامی استادان زبان فارسی در هند

ردیف	نام	صفحه
	پیشگفتار	الف - و
	الف:	
۱	آصفه زمانی	۱ ✓
۲	آفتاب اختر	۲ ✓
۳	احسن الظفر	۳
۴	احمد انصاری	۴
۵	احمد حسین قریشی	۵
۶	اختر زیدی	۶
۷	اختر مهدی	۷ ✓
۸	ادریس احمد	۸
۹	اطهر شیر	۹
۱۰	افضل امام	۱۰
۱۱	اقبال حسین	۱۱ ✓
۱۲	امانت شیخ	۱۲
۱۳	امرت لعل عشرت	۱۳
۱۴	امروانت سینک نیجار	۱۴
۱۵	امیر حسن عابدی (سید)	۱۵
۱۶	انوار احمد	۱۶
۱۷	انوار الحسن	۱۷
۱۸	انور جهان صدیقی	۱۸

«ب»

۱۹	بدر الحسن عابدی	— ۱۹ ✓
۲۱	بشیر النساء بیگم	— ۲۰
۲۲	بلقیس فاطمه حسینی	— ۲۱ ✓
۲۳	بهاگوت ساروب	— ۲۲ ✓

«ج، چ، ح، خ»

۲۴	جاگدیش ناراین کول سرشت	— ۲۳
۲۵	چندر شیکھر بہتاگر	— ۲۴
۲۶	حیب المرسلین شیدا	— ۲۵
۲۷	حسن (سید)	— ۲۶ ✓
۲۸	حسن اللہ (سید)	— ۲۷
۲۹	حسن عسکری (سید)	— ۲۸
۳۱	حفیظ الدین احمد کرمانی	— ۲۹ ✓
۳۲	خالد صدیقی	— ۳۰ ✓
۳۳	خورشید جهان	— ۳۱ ✓

«د، ذ، ر، ز»

۳۴	دیانند منشارمانی	— ۳۲ ✓
۳۵	ذاکرہ قاسمی	— ۳۳ ✓
۳۶	راشد حسین (سید)	— ۳۴
۳۷	رحمت علی خان	— ۳۵ ✓
۳۸	رضیہ اکبر حسن	— ۳۶
۳۹	رفیق فاطمہ	— ۳۷
۴۰	ریحانہ جاوید	— ۳۸
۴۱	زیر احمد قمر	— ۳۹

«س، ش»

۴۲	ساتیانند جاوا	— ۴۰
۴۳	سجاد حسین (قاضی)	— ۴۱
۴۴	سمیع الحق	— ۴۲
۴۵	شریف النساء انصاری	— ۴۳
۴۶	شریف حسین قاسمی	— ۴۴
۴۷	شعیب اعظمی	— ۴۵
۴۹	شمس الدین احمد جان	— ۴۶
۵۱	شمیم احمد انصاری	— ۴۷
۵۲	شمیم الحسن رضوی (سید)	— ۴۸
۵۳	شوکت نہال	— ۴۹

«ص، ض»

۵۴	صبر ہوا والہ	— ۵۰
۵۵	ضیاء الدین دیپانی	— ۵۱

«ع، غ»

۵۷	عبد الاحد جان	— ۵۲
۵۸	عبد الجبار (شیخ)	— ۵۳
۵۹	عبد الرزاق	— ۵۴
۶۰	عبد السبحان	— ۵۵
۶۱	عبد الغفار انصاری	— ۵۶
۶۲	عبد الغنی بت	— ۵۷
۶۳	عبد الکریم جاگیردار	— ۵۸
۶۴	عبد المجید خان	— ۵۹
۶۵	عبد الودود اظہر دہلوی	— ۶۰

۶۷	عتیق احمد خلیل	— ۶۱
۶۸	عطا کریم برق	— ۶۲
۶۹	علی حیدر نیر (سید)	— ۶۳
۷۰	علی نقوی (سید)	— ۶۴
۷۱	غلام دستگیر رشید	— ۶۵
۷۲	غلام مجتبیٰ انصاری	— ۶۶

«ق، ك، گ»

۷۳	قاسم نیازی	— ۶۷
۷۴	قمر غفار	— ۶۸
۷۵	کاشی نات پاندیتا	— ۶۹
۷۶	کافظمی حسینی	— ۷۰
۷۷	کبیر احمد جائسی	— ۷۱
۷۸	کلب عابد نقوی (سید)	— ۷۲
۷۹	کلیم اللہ حسینی	— ۷۳
۸۰	گیددھاری لعل کول	— ۷۴

«م»

۸۱	ماریا بلقیس	— ۷۵
۸۲	متین احمد صبا	— ۷۶
۸۳	مجیب الرحمن	— ۷۷
۸۴	محمد ابو الخیر	— ۷۸
۸۵	محمد اسلم خان	— ۷۹
۸۶	محمد اشرف الرحمن	— ۸۰
۸۷	محمد امین	— ۸۱
۸۸	محمد امین قادری	— ۸۲
۸۹	محمد جلال	— ۸۳

۹۰	محمد دلاور حسین برلاسکر	۸۴
۹۱	محمد سعد اللہ	۸۵
۹۲	محمد سلیمان	۸۶
۹۳	محمد شرف عالم	۸۷
۹۴	محمد شفیع سہروردی	۸۸
۹۵	محمد شہاب الدین	۸۹
۹۶	محمد صابر علی انصاری	۹۰
۹۷	محمد صدیق	۹۱
۹۸	محمد صدیق نیازمند	۹۲
۹۹	محمد طارق	۹۳
۱۰۰	محمد طاہر علی	۹۴
۱۰۱	محمد غفار صدیقی	۹۵
۱۰۲	محمد قمر الدین	۹۶
۱۰۳	محمد قیس	۹۷
۱۰۴	محمد مبشر جلالی	۹۸
۱۰۵	محمد مرسلین	۹۹
۱۰۶	محمد معتصم عباسی	۱۰۰
۱۰۷	محمد منصور احمد	۱۰۱
۱۰۸	محمد وارث کرمانی	۱۰۲
۱۱۰	محمد یعقوب	۱۰۳
۱۱۱	محمد یوسف	۱۰۴
۱۱۲	محمد یوسف کوکن	۱۰۵
۱۱۴	محمد یونس جعفری	۱۰۶
۱۱۶	محمد حسین صدیقی	۱۰۷
۱۱۷	محمد عالم	۱۰۸
۱۱۸	محمد الدین (مومن)	۱۰۹
۱۱۹	محمد مقبول احمد	۱۱۰

۱۲۰	ممتاز علی خان	— ۱۱۱
۱۲۱	منال شاہ القادری (سید)	— ۱۱۲
۱۲۲	مہتاب ناراین ماتور	— ۱۱۳
۱۲۳	میر محمود حسین	— ۱۱۴

«ن»

۱۲۵	نمی ہادی	— ۱۱۵
۱۲۶	نثار احمد انصاری	— ۱۱۶
۱۲۷	نثار احمد فاروق	— ۱۱۷
۱۲۸	نجمہ صدیقہ	— ۱۱۸
۱۲۹	نذیر احمد	— ۱۱۹ ✓
۱۳۱	نرگس جہان	— ۱۲۰
۱۳۲	نصیر میان قاضی	— ۱۲۱
۱۳۳	نظام احمد قریشی	— ۱۲۲
۱۳۴	نظام الدین ایس گوریگر	— ۱۲۳
۱۳۵	نواب اقبال احمد	— ۱۲۴
۱۳۶	نور الحسن انصاری	— ۱۲۵
۱۳۸	نور السعید اختر	— ۱۲۶
۱۳۹	نیر مسعود رضوی	— ۱۲۷

«و، ۵»

۱۴۰	وجیہ الدین	— ۱۲۸
۱۴۱	وحید اشرف (سید)	— ۱۲۹
۱۴۳	ولی الحق انصاری	— ۱۳۰
۱۴۴	ولی اللہ سلفی (سید)	— ۱۳۱
۱۴۵	ہارومل سدا رنگانی	— ۱۳۲

پیشگفتار

صاحب نظران در تاریخ معتقدند که دو قوم ایرانی وهندی در اصل دارای فرهنگ و نژاد مشترکی بوده اند. در هزاره دوم پیش از میلاد مسیح مردمی که در صحاری آسیای مرکزی زندگی میکردند، بر اثر تغییرات جوی، موطن اصلی خود را رها کردند و بطرف جنوب مهاجرت نمودند. دسته هائی از راه قفقاز بطرف اروپا رفتند و دسته دیگر با گذشتن از رود خاخانه سند و با از طریق گردنه خیبر بسمت هندوستان رهسپار شدند و گروهی دیگر در فلات ایران مستقر گردیدند.

این قوم که آریه نامیده میشدند، در طول قرن‌ها امتزاج و اختلاط با بومیان محلی، فرهنگ مشترک خود را از دست دادند و هر کدام برای خود زبان و آئین تازه ای پدید آوردند. اگرچه امروز میان زبان فرس قدیم و زبان سانسکریت فرق بسیار است ولی وجود تعداد زیادی از لغات مشترک و متشابه میان هر دو زبان، بیانگر این نظریه است که ریشه هر دو زبان در اصل یکی بوده است. آمدن نام ایران در (ریگ ودا) کتاب مقدس هندوان و نام هند در کتاب (اوستا) تأیید دیگری بر این نظریه میداند.

اگر کسی تصور کند که علت رواج زبان فارسی در هند و تعلق مردم این سرزمین به زبان شیین فارسی، مربوط به اتحاد فرهنگ و نژاد دو ملت در چند هزار سال پیش است باید گفت که این تصور کاملاً اشتباه است. زیرا تاریخ از رابطه عمیق و گسترده فرهنگی بین ایران و هند تا قبل از ورود اسلام به این سرزمین سخن چندانی بمیان نمی آورد و تنها ارتباط فرهنگی بین دو کشور را که تاریخ ثبت کرده است یکی ترجمه کتاب ادبی پنج تنتر از سانسکریت به زبان پهلوی و دیگری اعزام هیئتی از طرف خسرو پرویز به دربار پادشاه دکن، در اوائل هجرت نبوی و سوم آمدن بازی شطرنج از هندوستان به ایران است. در حالی که طبق روال صحیح، هر قدر بزمان انشعاب دو ملت نزد یکتر شوم باید ارتباطات فرهنگی بیشتر باشد. پس باید پیوند فرهنگی بین ایران و هند را از زمانی که اسلام وارد هندوستان شد، به حساب آورد. در سال ۳۹۰ هـ " ۱۰۰۱ میلادی محمود غزنوی به نام پادشاه غازی وارد هندوستان شد و قسمتی از خاک پنهاور این کشور را متصرف گردید.

قبل از او، محمد بن قاسم در سال ۷۱۰ میلادی به عنوان یگ سردار اسلامی وارد سند شده بود ولی بخاطر سوء رفتارش با مردم آن سرزمین از کار برکنار و به مرکز حکومت اسلامی فراخوانده شد. عزیز محمد سبب شد که حدود سه قرن، پیشرفت اسلام در هند متوقف بماند.

از قرن پنجم هجری بعد که زمینه تبلیغ آئین اسلام در هند فراهم شد، گروهی از علماء و دانشمندان و شعرای ایرانی به این کشور مسافرت کردند و آنجا در پرتو آرامش و آزادی مطلق به نشر علم و تحقیق و تشیع پرداختند.

مردم هند که سالها رنج تبعیض طبقاتی و بی عدالتیهای اجتماعی را تحمل کرده بودند، همانند ایرانیان اواخر دوره ساسانی از ورود مسلمانان به خاک خود ناخرسند نبودند. چه شعار اسلام، برادری

ومسلوات بین همه طبقات مردم در کلیه شئون زندگی آنان بود.

زبان فارسی، زبان رسمی دانشمندان و پادشاهان و درباریان ساکن هند شد. اگرچه بسیاری از پادشاهان هند، گریک و مغول و تاتار بودند ولی هرگز جزبه زبان فارسی نمی اندیشیدند و در رواج آن کوتاهی نمی کردند. هندوان تازه مسلمان که علاقمند به فرا گرفتن علوم مختلف اسلامی بودند شروع به آموختن زبان فارسی کردند. طولی نکشید که صدفا فقیه و صوفی و ادیب و شاعر و لغوی در سرزمین هند تربیت شدند که امروز نوشته های آنان به زبان فارسی زینت بخش کتابخانه های جهان است. یکی از انگیزه های دیگر مردم هند در فراگیری زبان فارسی این بود که بتوانند به این وسیله ارتباط فرهنگی بیشتری بین خود برقرار کنند. زیرا در کشوری که بیش از هشتصد زبان و لهجه وجود دارد یک زبان مشترک ضروری بنظر میرسید.

تاریخ نشان میدهد که ایرانیان حتی قبل از لشکر کشی محمود غزنوی به هند به فکر تبلیغ اسلام و رواج زبان فارسی در این سرزمین بوده اند.

مسافرت ابو معشر خراسانی به هند و تألیف کتاب مهمی در علم نجوم بزبان فارسی و با مسافرت ابو منصور، موفق بن علی هروی، در قرن چهارم هجری به این سرزمین و تألیف کتاب (الابنیه فی الحقائق الادویه) که از بهترین نثر فارسی قدیم است. تأییدی است بر نظریه تاریخ.

چنانکه قبلاً هم به آن اشاره شد، هنگامی که سلاطین مسلمان در هند قدرت را بدست گرفتند، خدمات واقعی دانشمندان و ادیبان به فرهنگ و زبان فارسی در آن سرزمین آغاز شد.

گریچه خدمات ارزنده دانشمندان و علاقمندان بزبان فارسی را نمیتوان در مقدمه یک کتاب گنجایید ولی بیان مختصری از سرنوشت این زبان و خدماتی که در طول ده قرن گذشته توسط صاحبان فضل و کمال چه ایرانی و چه غیر ایرانی نسبت به آن شده است برای دوستداران زبان فارسی عالی از لطف نخواهد بود. ابو ریحانی بیرونی، دانشمند معروف اسلامی، در قرن پنجم هجری مدتی در هندوستان زندگی کرد و همراه با تعلیم دادن علوم اسلامی و زبان فارسی به هندیان، کتاب معروف (ماللهند) را در سال ۴۲۳ هجری برشته تحریر در آورد.

در سال ۴۱۷ هجری ابو الحسن علی جبلی که در هند بسر می برد کتاب (مجموع التواریخ) را از زبان عربی به فارسی ترجمه کرد. (اصل این کتاب به زبان سانسکریت است) و در سال ۴۲۵ هجری ابو الحسن علی ابن اسماعیل جلالی هجویری کتاب کشف المحجوب را به فارسی نوشت.

در همین قرن، دو شاعر معروف دیگر، ابو الفرج رونی (متوفی ۴۹۲) و مسعود سعد سلمان (متوفی ۵۱۵) اشعار گزینهای فارسی خود را به ادب دوستان عرضه کردند. در سال ۵۶۵ هجری علی بن زید یبقی کتابدره الاحبار را از عربی به فارسی ترجمه کرد.

در آغاز قرن هفتم هجری، مسلمانان دهلی را تسخیر کردند و آنها را پایتخت خود قرار دادند و طولی نکشید که بیشتر مناطق هند تحت تسلط مسلمانان در آمد.

دانشمندان و ادیبان بیشتری از آسیای مرکزی و ایران سوسی هند سر ایزر شدند. در همین قرن عوفی دانشمند معروف اسلامی، به هند مسافرت کرد و مدتی در ملازمت سلاطین هند بسر برد و در آنجا کتاب لباب الالباب و جوامع الحکایات را به زبان فارسی تألیف نمود. در سال ۶۲۵ هجری همین

دانشمند کتاب الفرج بعد الشدة را از عربی به فارسی ترجمه نمود.

در اوایل قرن هفتم هجری علی بن حامد کوفی مدنی از زندگانی خود را در هند گذرانید و کتاب مناجات الدین و الملک را بنام (حجج نامه) در سال ۶۱۳ هـ به فارسی ترجمه نمود. این کتاب قدیمی ترین اثر تاریخی است که به زبان فارسی در هندوستان نوشته شده است.

در سالهای بین ۶۹۰ تا ۷۲۵ هجری امیر خسرو دهلوی شاعر پارسی گوی نامی هند که به طوطی هند معروف است آثار نفیس خود را در هندوستان تصنیف کرد. هنگامیکه حکومت تغلقیان در دهل روبرو ضعف نهاد خاندان بهمنی در دکن صاحب قدرت شدند. سلاطین بهمنی که به ادب و هنر علاقه فراوانی داشتند در دکن بنیاد فرهنگ فارسی را بنا نهادند و خود به زبان فارسی شعر می سرودند.

محمود گاوآن وزیر باکیاست این خاندان برای تدریس زبان فارسی، مدرسه بسیار بزرگی در (بیلر) تأسیس کرد که تا چندین سال مرکز نشر زبان فارسی بود.

اواخر قرن هشتم هجری محمود شاه بهمنی از خواجه حافظ شیرازی برای سفر به هند دعوت کرد. خواجه شیراز به عزم هندوستان به جزیرهٔ هرمز آمد و چون در کشتی نشست هوا نامساعد شد. خواجه از مسافرت به هند منصرف گردید و به شیراز بازگشت و غزلی که با این بیت شروع می شود: دمی باغم بسر بردن جهان یکسر نمی ارزد به می بفروش دلق ما کهین بهتر نمی ارزد را برای پادشاه دکن فرستاد و از آمدن به هند معذرت خواست.

عادل شاهیان و قطب شاهیان جنوب نیز در پیشرفت فرهنگ و ادبیات فارسی در دکن نهایت کوشش خود را بخرج دادند. دربار آنان پیوسته مرکز فضلاء و ادباء ایرانی بوده است. به این نکته باید توجه داشت که سلاطین عادل شاهی و قطب شاهی در اصل ایرانی بودند. بسیاری از این سلاطین به زبان فارسی نیز شعر می سرودند.

در سال ۹۳۲ هجری بابر نوهٔ امیر تیمور و چنگیز بر ابراهیم لودی آخرین پادشاه لودیان هند پیروز شد و حکومت گورکانیان را در هند تأسیس کرد. بابر بر تمام شمال هند تا سواحل بنگال دست یافت. با وجود اینکه زبان مادری بابر ترکی بود اما وی بقدری به فارسی علاقمند بود که اصرار داشت به زبان فارسی شعر بسر آید. پس از وی همایون فرزندش که مدت ۱۲ سال زندگانی خود را در پناه شاه طهماسب صفوی در ایران گذرانده بود تحت تأثیر فرهنگ ایران قرار گرفته و به زبان فارسی بشدت علاقمند بود.

اکبر فرزند همایون که در سال ۹۶۲ در سن ۱۴ سالگی بجای پدر نشست، زبان و ادبیات فارسی را در تمام شبه قاره هند رونق داد و بواسطه تشویق امرای با فضلش، چون عبد الرحیم خان خانان شعر و ادب فارسی در سرزمین پهنای هند فوق العاده ترقی و رواج پیدا کرد. می توان گفت در زمان هیچ پلک از پادشاهان هند و ایران عده شعراء و نویسندگان فارسی به اندازه زمان اکبر شاه نبوده است. در دوران اکبر شاه دو دانشمند نامی، ابو الفضل و فیضی چندین حماسه بزرگ هندی را به فارسی ترجمه کردند.

نور الدین جهانگیر نیز همانند پدرش اکبر، به زبان و ادبیات فارسی عشق می ورزید. وی تزوئک

جهانگیری را به زبان فارسی تألیف کرد.

در سال ۱۰۳۷ هجری شاه جهان جانشین جهانگیر شد. او نیز زبان و ادبیات فارسی را در هند گسترش داد و ادباء و شعراء زیادی را به دربار خود فرا خواند. گویند اکثر شعراء دوره اکر و جهانگیر و شاه جهان از ایران به هند آمده بودند. غیر از شاعران معروف چون نظیری نیشابوری، عرق شیرازی صائب تبریزی، کلیم کاشانی، غزال مشهدی، طالب آملی، سرمد کاشانی، قدسی مشهدی، شانی مشهدی، نوعی خبوشانی، میرزا عنایت اصفهانی ۶۰ شاعر نامی دیگر از ایران به هندوستان مهاجرت کردند و در دربار اکر، همایون، جهانگیر و شاه جهان آثار بدیع خود را پدید آوردند.

اورنگ زیب جانشین شاهجهان، به علت سلیقه خاصی که داشت، به شعر و شاعران نپرداخت و دربار وی از اهل فضل و کمال خالی شد. باوجود این بعضی از ادباء مانند نعمت خان عالی به دربار او رفت و آمد داشتند. دارا شکوه، برادر اورنگ زیب که به زور کمال و فضل معروف بود. چندین کتاب به زبان فارسی تألیف کرده است از آنجمله سفینه الاولیاء و سکنیه الاولیاء می باشد که در سال ۱۰۵۲ هـ به اتمام رسیده است.

دارا شکوه او پانیشادها را که متون مقدس کتاب دینی هندوان است به فارسی ترجمه نمود. در طول قرن یازدهم هجری سه فرهنگ از مهمترین فرهنگ های زبان فارسی بنام فرهنگ جهانگیری فرهنگ رشیدی و برهان قاطع در هندوستان تألیف شد. در اوایل قرن دوازدهم هجری پادشاهان اود در لکنهو و اطراف آن بحکومت رسیدند. آنها بکصد و پنجاه سال به زبان و ادبیات فارسی خدمت کردند.

در سال ۱۷۲۴ میلادی دودمان آصفیه که بزرگترین مروج شعروادب فارسی در هند بودند، در حیدرآباد دکن روی کار آمدند. آنها دانشگاه عثمانیه را که مهمترین مرکز تعلیم زبان فارسی در هندوستان است تأسیس نمودند. تألیف فرهنگ فارسی نظام و ایجاد کتابخانه خطی فارسی از آثار مهم آنان است.

در سال ۱۷۸۱ میلادی، مدرسه تعلیم السنه و علوم اسلامی در کلکته تأسیس گردید و در ۱۷۸۲ اولین چاپخانه سرفی به خط نسخ در کلکته تأسیس شد. در سال ۱۷۸۵ کتاب عالمگیر نامه و جلد اول شاهنامه فردوسی برای اولین بار در جهان، در کلکته به زبان انگلیسی ترجمه شد.

در سال ۱۷۹۱ اولین دیوان حافظ در کلکته به چاپ رسید. در سال ۱۸۱۰ اولین چاپخانه سنگی در کلکته تأسیس گردید و در همین سال نخستین روزنامه به نام هندوستانی به زبان فارسی در کلکته منتشر شد.

زمانی بود که بیش از ۴۰ روزنامه، مجله و ماهنامه به زبان فارسی در سراسر هندوستان منتشر می شد. روزنامه فارسی حیل المین حتی قبل از مطبوعات خود ایران در این کشور چاپ و منتشر می شد.

از نیمه دوم قرن هیجدهم که صنعت چاپ به هندوستان آمد، تاکنون هزاران کتاب علمی، تاریخی، فلسفی، دینی و ادبی به زبان فارسی در شهرهای کلکته، بمبئی، حیدرآباد، لکنهو، دهلی، پتنا و کانپور و چندین شهر دیگر هندوستان به چاپ رسیده و به سراسر جهان منتشر شده است. می توان گفت تقریباً کلیه شاهکارهای کلاسیک ادبیات فارسی قبل از ایران در هندوستان بچاپ رسیده و در

جهان منتشر شده است.

هندوستان بزرگترین کشور فرهنگها و دستور زبان فارسی است و از این حیث از کشور ایران نیز جلوتر است. بالا ترین تعداد فرهنگها و دستورهای زبان فارسی، تاکنون در این کشور تألیف شده است. تنها در قرن پانزدهم و دوازدهم هجری هفده فرهنگ و در قرن سیزدهم پانزده فرهنگ و در قرن حاضر بیش از بیست فرهنگ مهم فارسی در این کشور منتشر شده است.

تعداد کتبهها و الواح فارسی مربوط به این تاریخ در این کشور اگر بیشتر از ایران نباشد کمتر نیست. صدها خط فارسی بر روی درو دیوار مساجد، کاخها، مزارات، خانقاهها نوشته شده و نشانگر آن است که زمانی زبان فارسی در این کشور رونق تمام داشته است.

بزرگترین مجموعه کتب خطی فارسی در تمام جهان متعلق به کتابخانههای هندوستان است. صدها کتابخانه دولتی، دانشگاهی، خصوصی، مساجد، خانقاهها، و حسینیهها (امامزاده) در سراسر هندوستان، دارای مجموعههایی از کتب و نسخ خطی فارسی هستند که در طول قرون گذشته توسط سلاطین، مہاراجهها و پادشاهها گردآوری شده و کاملترین ذخیره کتابهای خطی فارسی در تمام جهان میباشد.

در سال ۱۶۰۰ میلادی، یک شرکت انگلیسی بمنظور تجارت با هند در لندن تأسیس شد. در سال ۱۶۱۳ نماینده آن شرکت با جهانگیر پادشاه مغول هند ملاقات کرد و از او خواست تا به انگلستان اجازه دهد شرکتی در بندر سوورت تأسیس کند. جهانگیر این اجازه را داد و از همان زمان پای انگلستان به هند باز شد. مدتی با پرتغالیها و فرانسویها که هر دو آنان نیز مهمانان ناخوانده بودند جنگید و سرانجام بر هر دو آنها پیروز شد. در سال ۱۶۸۸ اواخر حکومت اورنگزیب، بندرهای کلکته مدراس و بمبئی را بنام کمپانی هند شرقی در تصرف خود گرفت. و حکومتی بنام انتظام امور در آن نواحی تشکیل داد.

هنگامی که انگلیسیها در جنوب هند، کمپانی هند شرقی را اداره میکردند، متوجه شدند که زبان فارسی در هند ریشه عمیقی دارد و بدون فراگیری آن کاری از پیش نخواهند برد. لذا غالب مأمورین دولت اعزامی به هند موظف شدند زبان فارسی را بیاموزند. برای تسهیل در امر آموزش این زبان، کالجی بنام فورت ولیم کالج در سال ۱۸۰۰ در کلکته تأسیس کردند مشابه همین کالج را نیز در مدراس بوجود آوردند.

آنها انجمنهای خاص مطالعاتی و تحقیقاتی مربوط به فرهنگ فارسی و تمدن ایرانی تأسیس نمودند. طولی نکشید که دهها انجمن، انستیتوت، دایره مطالعات شرقی و مرکز مطالعات اسلامی در شهرهای مهم هند تأسیس گردید. اما پس از آنکه قدرت بیشتری بجنگ آوردند و بر مناطق گسترده تری از هند دست یافتند موضوع جایگزینی زبان اردو بجای فارسی را در جامعه مطرح کردند.

سرخجام در سال ۱۸۳۶ استعمار، زبانی را که مردم هند چندین قرن با آن خو گرفته بودند، از صحنه خارج کرد و بجای آن زبان اردو را در دستگاههای اداری و قضائی جانشین زبان فارسی نمود. غافل از آنکه دولت فخریه! با زبان اردو هم وفا نخواهد کرد و بالاخره در سال ۱۸۵۷ پس از انقراض گورکانیان زبان انگلیسی، زبان رسمی مردم هند شد.

اما این توطئهها نتوانست زبان فارسی را در هند ریشه کن کند، زیرا هندیان متوجه شدند که:

۱- تاریخ هند با زبان فارسی عجین شده و هند بدون آن نمیتواند تاریخ جالی داشته باشد.
۲- زبانهای محل هند مخصوص اردو با زبان فارسی چنان پیوند خورده که اگر فارسی را از آن بکنند استحکام این زبان از دست خواهد رفت.

۳- زبان فارسی زبان دین مردم مسلمان هند است. با از بین رفتن آن در هند، هزاران کتاب دینی، فلسفی، عرفانی و اخلاقی در کتابخانه های این کشور بی اثر خواهد ماند.

گرچه زبان فارسی رونق اولیه خود را در هند از دست داد ولی باهمت زعمای روشنفکر و دانشمندان آگاه این سرزمین چون ابو الخلام آزاد، جواهر لعل نهرو، اقبال، ذاکر حسین و رابیندر نات تاگور شاعر معروف هند و غیره از نابودی این زبان جلوگیری بعمل آمد.

نهرو در کتاب کشف هند میگوید: «روزی زبان فارسی زبان رسمی و زبان طبقات تحصیل کرده در سراسر هند بود. هر شخص تحصیل کرده و با فرهنگ، می بایست یکی از دو زبان، فارسی و یا سانسکریت را بلداند.»

هم اکنون در بیش از بیست و شش دانشگاه و حدود یکصد دانشکده زبان فارسی تدریس میشود. علاوه بران در مدارس علوم دینی، دبیرستانهای هند نیز زبان فارسی یکی از درسها بشمار می آید. کتابی که هم اکنون جلوی روی شماست، شرح مختصری از زندگی تعدادی از اساتید زبان فارسی است. که در دانشگاههای مختلف هند به تدریس فارسی مشغولند. این عزیزان که (پاسداران زبان فارسی در هند) نام گرفته اند با وجود مشکلات زیاد و امکانات کم همانند یک سرباز در سنگر علم و دانش از زبان فارسی در هند حراست می کنند. شماره کسانی که در هندوستان با زبان و ادبیات فارسی سروکار دارند بیشتر از آن است که نقل اسامی همه آنها عمل باشد. ولی کوشش بعمل آمد تا ابتدا اساتیدی به جامعه معرفی شوند که تحصیلاتشان در زمینه ادب فارسی و شغل آنان نیز آموزش زبان فارسی باشد. سپس در جلد دوم این کتاب به معرفی بقیه اساتید زبان فارسی و همچنین کسانی که رشته تحصیلی آنان زبان فارسی نیست ولی با این زبان آشنائی دارند و در ترویج آن کوشیده اند خواهیم پرداخت. در پایان لازم است به دو نکته مهم اشاره شود:

یکی اینکه، نظام جمهوری اسلامی ایران با آنهم مشکلاتی که زور گویان جهانغور و استعمارگران ناپاکار بر سر راهش قرار داده اند، از کارهای فرهنگی غافل نمانده و با کمال اشتیاق به فکر زبان و ادبیات فارسی در شبه قاره هند میباشد. به امید روزی که بر تمام مشکلات فاتح آئیم و پیوند محکم دو ملت ایران و هند را بوسیله فرهنگ و زبان فارسی مستحکمتر سازیم.

نکته دیگر، بر خود لازم میدانیم از کلیه اساتید زبان فارسی در سراسر هند که با ارسال شرح حال خود و همچنین تشویقهای مکرر، ما را در تهیه این کتاب یاری کرده اند سپاسگزاری کنیم. و از آنان استدعا نمائیم که با ارسال نقطه نظرهای خود، مرکز تحقیقات زبان فارسی را در جهت رفع نواقص این کتاب در چاپهای آینده یاری دهند.

وما توفیقی الا بالله

مدیر مرکز تحقیقات زبان و ادبیات فارسی در هند

«خانه فرهنگ جمهوری اسلامی ایران»

(دامل نو)

آصفه زمانی

خانم دکتر آصفه زمانی فرزند سید ودود الهی ندوی، در ۲۲ مارس سال ۱۹۴۵ در شهر لکهنو از ایالت یوپی هند تولد یافت. وی پس از پایان تحصیلات دوره دبیرستانی وارد دانشگاه لکهنو شد و در سال ۱۹۷۳ موفق به دریافت دکترای زبان و ادبیات فارسی گردید. ایشان علاوه بر دکترای زبان فارسی دارای فوق لیسانس زبان عربی و اردو و لیسانس حقوق از دانشگاه لکهنو نیز میباشد. وی به زبانهای هندی، انگلیسی و اردو نیز آشنائی دارد. مدت ده سال است که با سمت استاد پاری در دانشگاه لکهنو مشغول بخدمت است.

خانم آصفه زمانی تاکنون به کشور های عربی و پاکستان مسافرت نموده است. مقالات متعددی درباره زبان و ادبیات فارسی هنگام شرکت در سمینارها قرائت کرده که در نشریه های مختلف هند به چاپ رسیده است. به برخی از آنها اشاره میشود:

کتابها:

- ۱- شرح شعر باستان، جلد اول-لکهنو.
- ۲- شخصیت و هنر طالب آملی در شعر-لکهنو.
- ۳- خود آموز فارسی - لکهنو.

مقالات:

- ۱- طالب آملی و تصوف - مجله قومی آواز لکهنو - ۱۹۷۵.
- ۲- امیر خسرو دهلوی - مجله مشیر، لکهنو - ۱۹۷۵.
- ۳- قائم مقام فراهانی و ذوقی - مجله تهذیب و تربیت، لکهنو - ۱۹۷۷.
- ۴- استفاده حافظ از لغات عربی - مجله آواز - لکهنو ۱۹۷۷.
- ۵- غالب و طالب - مجله غالبنامه - دهل ۱۹۸۱.

آفتاب اختر

دکتر آفتاب اختر فرزند سید اختر علی رضوی در سال ۱۹۳۸م در اله آباد متولد شد. پس از پایان تحصیلات ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه شد و پس از چندی دکترای زبان و ادبیات فارسی را از دانشگاه لکنئو با رساله‌ای تحت عنوان، ملک الشعراء بهار، پایان رساند. اکنون در فیض عام کالج شاعرجهان پور واقع در اہالت بونی مشغول تدریس زبان فارسی میباشد. استاد آفتاب اختر به زبانهای اردو، انگلیسی و هندی نیز آشنائی دارد. مقالاتی چند از ایشان در رابطه با زبان و ادبیات فارسی بجا رسیده است که مهمترین آنها بقرار ذیل است:

- ۱- مقاله ای راجع به فردوسی.
- ۲- منتخباتی از دیوان بهار.
- ۳- مقاله ای درباره تأثیر سیاست در شعر امروز فارسی.

احسن الظفر

دکتر احسن الظفر فرزند سید احسن التوحید در سال ۱۹۴۲ در شهرستان مونگیر واقع در ایالت بهار متولد شد. پس از تحصیلات متوسطه وارد دانشگاه گردید و در رشته زبان و ادبیات فارسی موفق به اخذ درجه دکترا شد. اکنون با سمت استادیاری در بخش زبان و ادبیات فارسی دانشگاه لکنئو مشغول تدریس میباشد. ایشان به زبانهای اردو، انگلیسی، هندی و عربی نیز آشنائی دارد. در مورد ادبیات بعد از انقلاب اسلامی ایران چنین نظر میدهد: در ایران بعد از انقلاب، ادبیات سراسر در خدمت مردم قرار گرفته و دیدگاه ادب را در راه کمال زندگی آشکارا می بینم.

آقای احسن الظفر دارای مقالات و ترجمه‌هایی در زمینه ادبیات و زبان فارسی میباشد که تاکنون بعضی از آنها به چاپ رسیده است. نمونه‌هایی از آنها بقرار زیر است:

- ۱- شرح گهرهای پهبان، تالیف دکتر رغیب حسین، لکنئو، ۱۹۶۹.
- ۲- شرح شعرباستان، تالیف دکتر انوار الحسن، لکنئو، ۱۹۷۱.
- ۳- شرح گل‌های ادب، تالیف دکتر خلیل، لکنئو، ۱۹۷۱.
- ۴- ترجمه مقاله سعدی و عشق بلزی، نوشته محمد علی جمال زاده، ۱۹۷۳.
- ۵- ترجمه خاطرات مولانا ابو الحسن ندوی راجع به ایران، از اردو به فارسی، لکنئو، ۱۹۷۷.

احمد انصاری

دکتر احمد انصاری فرزند عبد القدیر در دهم ماه مه سال ۱۹۳۶ میلادی در بمبئی متولد شد. پس از پاهان دوره متوسطه وارد دانشگاه بمبئی گردید و در سال ۱۹۶۰ موفق به دریافت فوق لیسانس در رشته زبان و ادبیات فارسی شد. آنگاه با سمت استاد یاری در همان دانشگاه مشغول بخدمت شد. ایشان به زبانهای اردو، مراٹی، انگلیسی و هندی نیز آشنائی دارد.

دکتر انصاری کتابی تحت عنوان «انتخاب نظم و نثر فارسی برای دانشجویان زبان فارسی» نوشته که در سال ۱۹۶۴ بچاپ رسیده است. مقاله ای نیز تحت عنوان شرح احوال و اثار ابو الفضل، مؤرخ مشهور دوره اکبر شاه گورکانی برشته تحریر در آورده است.

احمد حسین قریشی

دکتر احمد حسین قریشی فرزند نور میان قریشی یکی از اساتید بزرگ زبان فارسی در ایالت گجرات است. وی بسیاری از اساتید زبان فارسی را پرورش داده است. او در سال ۱۹۲۲ میلادی در شهر احمد آباد مرکز گجرات متولد شد. پس از تحصیلات مقدماتی وارد دانشگاه گجرات گردید و به اخذ درجه فوق لیسانس و دکترای زبان فارسی از آن دانشگاه نائل آمد. استاد چندین سال ریاست گروه زبان فارسی دانشگاه گجرات را نیز به عهده داشته است. در سال ۱۹۸۴م بخاطر خدمات ارزنده ای که بزبان فارسی داشته است، از طرف ریاست جمهوری هند مورد تقدیر قرار گرفت. ایشان به زبانهای اردو، انگلیسی، گجراتی و هندی نیز آشنائی دارد.

تألیفات و مقالات زیادی از استاد در زمینه فارسی به چاب رسیده است. از آنجمله:

- ۱- چند جلد دستور زبان فارسی برای دانش آموزان و دانشجویان گجراتی است که بزبان گجراتی نوشته شده و در احمد آباد پنجاب رسیده است. این دستور زبان فارسی یکی از بهترین کتب فارسی است که در هند بزبان محلی نوشته شده است.

اختر زیدی

خانم سیده اختر زیدی فرزند میر مصطفی علی زیدی درز وین سال ۱۹۴۳ میلادی در حیدرآباد تولد یافت. پس از پایان تحصیلات متوسطه وارد دانشگاه شد و در سال ۱۹۶۵ موفق به دریافت درجه دکترای زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه عثمانیه گردید. هم اکنون با سمت استاد پاری در پرنسس شاهکار کالج بتدریس زبان فارسی اشتغال دارد.

خانم سیده اختر به زبانهای اردو، هندی، انگلیسی و تلگو نیز آشنائی دارد. ونسبت به ادبیات انقلاب اسلامی ایران علاقمند میباشد.

اختر مہدی رضوی

دکتر سید اختر مہدی رضوی فرزند سید ناظم حسین در سال ۱۹۵۱ م در روستای کزازی الہ آباد اہالت ہونہ ہند متولد شد۔ پس از پامان دورہ ابتدائی و متوسطہ وارد دانشگاه الہ آباد گردید و در سال ۱۹۷۷ م موفق شد از آن دانشگاه دکترای زبان و ادبیات فارسی دریافت کند۔ ایشان ہم اکنون مترجم فارسی در یکی از سازمانہای دولتی ہند است۔

دکتر اختر مہدی بہ زبانہای اردو، انگلیسی و ہندی نیز آشنائی دارد۔ درباره ادبیات بعد از انقلاب اسلامی ایران چنین نظر میدہد:

انقلاب اسلامی ایران در ہمہ شئون زندگی مردم ایران اثر گذاشته است۔ و در زمینہ ادبیات فارسی نیز اثر بسیار مثبت و سازندہ دارد۔ قبل از انقلاب، ادبیات فارسی تحت تأثیر فرهنگ یگانگان بود۔ اما ہم اکنون خوشحالیم کہ ادبیات غنی و پربار زبان فارسی از اسلام و تعلیمات آن نشأت می گیرد۔

تعدادی از تالیفات دکتر اختر مہدی در زمینہ ادبیات فارسی بہ چاپ رسیدہ و یا زیر چاپ است کہ مہمترین آنها عبارتند از:

- ۱- سهم شاہ اجمل الہ آبادی در تحول ادب فارسی، بزبان فارسی۔ در مرکز تحقیقات زبان فارسی در ہند آمادہ چاپ میشود۔
- ۲- تاریخ اجملی قصائد فارسی ۴ در سال ۱۹۷۷ در الہ آباد بچاپ رسیدہ است۔
- ۳- ترجمہ جلد اول داستان راستان از شہید مطہری بہ زبان اردو، ۴ از طرف سازمان تبلیغات اسلامی بچاپ رسیدہ است۔
- ۴- ترجمہ کتاب (ما چہ میگوئیم) از سید محمد قطب، بزبان اردو، زیر چاپ است۔
- ۵- مقالہ ای تحت عنوان: نظری بہ شعر جدید فارسی، کہ در مجلہ جامعہ در سال ۱۹۷۷ بہ زبان اردو بہ چاپ رسیدہ است۔

ادیس احمد

دکتر ادیس احمد فرزند محمد زکریا در سال ۱۹۳۸ میلادی در شهر دهلی تولد یافت. پس از پایان دوره ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه دهلی شد و در سال ۱۹۷۵ موفق به اخذ درجه دکترای زبان و ادبیات فارسی از این دانشگاه گردید. اکنون در همان دانشگاه با سمت استاد باری مشغول تدریس زبان فارسی میباشد. ایشان به زبانهای انگلیسی، اردو و هندی نیز آشنائی دارد.

دکتر محمد ادیس درباره ادبیات بعد از انقلاب اسلامی چنین نوشته است:

«ادبیات همانند بقیه خصوصیات یک ملت قابل تغییر و تحول است همانطور که انقلاب اسلامی ایران در تمام زمینه های اخلاق مردم اثر گذاشته و آنها را بسوی یک جامعه اسلامی میکشاند، در شعر و نثر و هنر ایرانیان نیز اثر مثبت گذاشته است.»

مهمترین تالیف آقای دکتر ادیس احمد، کتابی است، بنام «سهم نویسندگان سر هند به ادبیات فارسی در هند».

سید اطهر شیر

دکتر سید اطهر شیر فرزند سید اصغر شیر، در اکتبر سال ۱۹۳۴م در ایالت بهار، متولد شد. پس از تحصیلات ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه پتنا شد و در رشته های فارسی، عربی و اردو فوق-لیسانس گردید. سپس به تحصیلات خود ادامه داد و در زبان و ادبیات عربی به اخذ مدرک دکترا نائل آمد. سال ۱۹۶۷م بمدت یکسال در دانشگاه تهران به تحقیق در زمینه ادبیات فارسی پرداخت. و پس از بازگشت به هند سفر نامه لاله زار را در رابطه با مسافرتش به ایران و عراق به زبان اردو به رشته تحریر در آورد. این کتاب در سال ۱۹۶۸م به چاپ رسیده است. ایشان به کشورهای عراق و پاکستان نیز مسافرت کرده است.

دکتر سید اطهر شیر به زبانهای انگلیسی، اردو و هندی نیز آشنائی دارد. مدت ۱۲ سال است که در اداره تحقیقات عربی و فارسی پتنا انعام و وظیفه می کند.

تالیفات و مقالات دکتر اطهر شیر در رابطه با زبان و ادبیات فارسی و عربی عبارتند از:

- ۱- فهرست مخطوطات فارسی کتابخانه خدا بخش، جلد سوم، بزبان فارسی، پتنا، ۱۹۶۵م.
- ۲- فهرست مخطوطات عربی، کتابخانه خدا بخش، جلد سوم، بزبان فارسی، پتنا، ۱۹۶۶م.
- ۳- فهرست مخطوطات عربی، در تفسیر قرآن، کتابخانه خدا بخش، بزبان انگلیسی، ۱۹۶۹م.
- ۴- فهرست مخطوطات عربی، در حدیث، کتابخانه خدا بخش، بزبان انگلیسی، ۱۹۷۰م.
- ۵- فهرست مخطوطات عربی، در فقه، کتابخانه خدا بخش، بزبان انگلیسی، ۱۹۷۰م.
- ۶- کتابچه ای در معرفی کتابخانه خدا بخش، بزبان انگلیسی، پتنا، ۱۹۶۵م.
- ۷- کتابچه ای راجع به اداره تحقیقات فارسی و عربی پتنا، بزبان انگلیسی، ۱۹۸۲م.
- ۸- کتابی بنام المعیبات فی القرآن، بزبان عربی و انگلیسی، زیر چاپ.
- ۹- مقالات راجع به میرزا عبد القادر بیدل که در سیمینار اداره تحقیقات عربی و فارسی پتنا خوانده شده است. ۱۹۸۲م.
- ۱۰- مجموع مقاله ها راجع به عربی و فارسی و علوم اسلامی در ایالت بهار، که در سیمینار اداره تحقیقات عربی و فارسی در سال ۱۹۸۳ قرائت شده است.
- ۱۱- مجموع مقالات، تحت عنوان امیر خسرو که در اداره تحقیقات عربی و فارسی پتنا در سال ۱۹۸۴ خوانده شده است.

افضل امام

دکتر خواجه افضل امام فرزند خواجه فضل امام در سال ۱۹۲۸ م در پتتا مرکز ایالت بیهار متولد شد. پس از پایان تحصیلات ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه پتتا شد و رشته زبان و ادبیات فارسی موفق به دریافت دکترا گردید.

از سال ۱۹۶۴ م وارد خدمت دانشگاه شد و هم اکنون در کالج پتتا وابسته به دانشگاه پتتا با سمت استادی مشغول تدریس زبان فارسی میباشد. ایشان درباره زبان و ادبیات فارسی بعد از انقلاب نوشته اند:

امیدواریم هما نگو نه که انقلاب، مردم ایران را براه راست هدایت کرده، بتواند ادب فارسی را هم براه راست و به سر منزل صدق و صفا هدایت نماید.

دکتر خواجه افضل به زبانهای انگلیسی، اردو، و هندی نیز آشنائی دارد.

تألیفات ایشان در زمینه ادب فارسی عبارت است:

- ۱- تصحیح دیوان نذیر الحق فائز پهلوروی.
- ۲- آئینه شعرای فارسی و اردو، ایالت پتتا.
- ۳- شرح احوال سلیم تهرانی، یکی از شعرای عهد شاهجهان.

اقبال حسین

دکتر اقبال حسین حسینی فرزند خان صاحب احمد حسین در ۲۲ نوامبر سال ۱۹۰۵ میلادی در پتنا مرکز ایالت بیهار هند متولد شد. پس از تحصیلات ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه پتنا شد و در سال ۱۹۳۵ موفق به دریافت دکترای زبان و ادبیات فارسی با رتبه ممتاز و دریافت منال طلائی از دانشگاه گردید. سپس به خدمت دانشگاه در آمد و به تدریس زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه پرداخت و مدت ۴۵ سال به علم و فرهنگ در پستهای استادی، رئیس قسمت فارسی، رئیس دانشکده ادبیات و ریاست کتابخانه خدا بخش پتنا خدمتگزاری راستین بود. شوق وافر او به علم و ادب وی را که اکنون به افتخار بلژنشتگی نائل آمده بر سر کلاس درس میکشاند و ساعاتی را در تعلیم و مصاحبت با دانشجویان میگذرانند. ایشان به زبانهای انگلیسی و اردو نیز آشنائی دارد. وی در سال ۱۹۷۶ از طرف ریاست جمهوری هند بخاطر خدمات ارزنده اش بزبان فارسی مورد تقدیر قرار گرفت.

استاد اقبال حسین، دارای تالیفاتی زیاد در زمینه فرهنگ و ادب فارسی میباشد که از آنجمله:

- ۱- تصحیح کتاب تحفه سامی تصنیف سام میرزا صفوی - چاپ علیکوه مسلم یونیورسٹی سال ۱۹۷۳.

- ۲- اولین شاعران فارسی زبان در هند - چاپ دانشگاه پتنا سال ۱۹۸۳.
- ۳- جمع آوری دیوان چندترا بهان برهن، شاعر و نویسنده معاصر شاهجهان.

امانت شیخ

دکتر امانت شیخ فرزند نصر الله در جولای ۱۹۲۱ در شهر پونا از ایالت مهراشتر متولد شد. پس از پایان تحصیلات متوسطه وارد دانشگاه پونا گردید و در سال ۱۹۶۸ موفق به دریافت دکترای زبان و ادبیات فارسی شد. سپس در خدمت دانشگاه پونا قرار گرفت و مدتی با سمت استاد پاری مسئول بخش فارسی کالج وادیا وابسته به دانشگاه پونا نیز بوده است. ایشان در سال ۱۹۸۲ پس از یکدیوران خدمت نسبت به فرهنگ و زبان فارسی با افتخار باز نشستگی نائل آمده است.

آقای دکتر شیخ به زبانهای اردو، انگلیسی، عربی و مراقی نیز آشنائی دارد.

تالیفات ایشان عبارتند از:

- ۱- شرح حال میرزا عبد القادر بیدل و "مشوی عرفان" او.
- ۲- مقاله ای درباره مشوی لیل و یحییون، تالیف امیر خسرو، که در سال ۱۹۷۵ از طرف دولت هند چاپ رسیده است.
- ۳- مقاله ای درباره غالب و شعرش بزبان هندی چاپ پونا.

امرت لعل عشرت مدبولک

دکتر امرت لعل عشرت فرزند گوردهن لعل مدهوک در سال ۱۹۳۰ در لاهور در یک خانواده هندو علاقمند بزبان فارسی تولد یافت. وی پس از گذراندن دوره تحصیلات ابتدائی و دبیرستانی وارد دانشگاه پنجاب شد و در سال ۱۹۵۳ در رشته زبان فارسی موفق به اخذ فوق لیسانس گردید. سپس برای ادامه تحصیل در سال ۱۹۶۱ به ایران سفر کرد. و در سال ۱۹۶۴ از دانشگاه تهران پایان نامه دوره دکترای زبان و ادبیات فارسی دریافت نمود و هم اکنون بعنوان استاد و رئیس بخش فارسی دانشگاه هند و بنارس مشغول انعام ووظیفه میباشد.

آقای دکتر امرت لعل عشرت به زبانهای انگلیسی، پنجابی و اردو نیز آشنائی دارد و تاکنون به کشورهای پاکستان، افغانستان و کشورهای عربی نیز سفر نموده است.

ایشان به ادبیات و تحول ادبی بعد از انقلاب اسلامی علاقمند است. درباره ادبیات بعد از انقلاب نوشته است: ادبیات بعد از انقلاب بخصوص اشعار فارسی بمراتب از اشعار قبل از انقلاب انسان ساز است.

دکتر امرت لعل عشرت دارای تألیفات متعددی در زمینه های ادبیات فارسی است. بعضی از آنها بقرار زیر است:

- ۱ - ایران در آئینه قرنها، تبصره و انتقادی است بر تاریخ تمدن ایران - بنارس.
- ۲ - سخنوران بنارس - تذکره شعرای اردو و فارسی بنارس.
- ۳ - فهرست توضیحی در مورد کتب خطی فارسی موجود در کتابخانه دانشگاه هندوی بنارس - بزبان انگلیسی - چاپ بنارس.
- ۴ - تحلیل از عقاید عرفانی فریدالدین عطار با مراجعه ویرم به کتاب منطق الطیر اویزبان انگلیسی.

امروانت سینگ نیجار

دکتر امروانت سینگ نیجار فرزند سردار جگت سینگ، درسی ام مارچ ۱۹۳۴م در روستای لومین از توابع لودیانا پنجاب، در ہک خانوادہ سبک متولد شد. پس از پایان تحصیلات متوسطہ وارد دانشگاه گرو نانک دیو، در امریت سر از ایالت پنجاب شد. فوق لیسانس زبان فارسی را در سال ۱۹۶۸م و دکتری زبان فارسی را در سال ۱۹۸۰م پھان رساندہ است.

دکتر سینگ سال ۱۹۷۱م در استخدام دانشگاه پنجابی در پٹیالہ قرار گرفت و با سمت استاد ہاری بہ تدریس زبان فارسی پرداخت. (ہم اکنون استاد ہار افتخاری زبان پنجابی در ہمان دانشگاه نیز میباشد). دکتر امر و انت سینگ بہ زبانہای انگلیسی، اردو، پنجابی و ہندی نیز آشنائی دارد.

تالیفات ایشان در زمینہ ادبیات فارسی عبارتند از:

- ۱- ترجمہ عمدتہ التواریخ، تالیف سوهان لال سوری، دفتر ہک تا پنج ، از زبان فارسی بہ زبان پنجابی، چاپ امریت سر.
- ۲- ترجمہ کتاب چہار باغ پنجاب، مربوط بہ تاریخ پنجاب، از زبان فارسی بہ زبان پنجابی، چاپ امریت سر
- ۳- ترجمہ پروانہ جات چہتر سینگ و شیر سینگ، فارسی بہ زبان پنجابی چاپ پٹیالہ
- ۴- ترجمہ کتاب اقبال نامہ (چہل سال حکمرانی مہاراجہ رعیت سینگ) از فارسی بزبان پنجابی -

سید امیر حسن عابدی

استاد دکتر سید امیر حسن عابدی فرزند سید شیر حسن عابدی یکی از اساتید برجسته زبان و ادبیات فارسی در کشور هند است. وی در سال ۱۹۲۱ در شهر غازی پور از ایالت بونپ متولد شد. تحصیلات ابتدائی و متوسطه خود را در شهر های لکنهو و بنارس به پایان رساند.

سپس وارد دانشگاه آگرا شد و در سال ۱۹۴۵ موفق به دریافت دکترای زبان و ادبیات فارسی از آن دانشگاه گردید. آنگاه در دانشکده سنت استیفن، وابسته به دانشگاه دهلی به عنوان استاد بار مشغول به کار شد.

در سال ۱۹۵۹ با سمت دانشیاری وارد دانشگاه دهلی شد و در سال ۱۹۶۹ که کرسی زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه دهلی برقرار شد دکتر عابدی نخستین استاد کرسی زبان فارسی در دانشگاه دهلی گردید. ایشان یکی از احياء کنندگان زبان فارسی در هند و مخصوص بعد از استقلال هند است. دکتر عابدی در سال ۱۹۷۲ از طرف ریاست جمهوری هند و در سال ۱۹۷۵ از طرف حکومت دهلی و در سال ۱۹۸۰ از طرف مؤسسه غالب بخاطر خدمت بعلم و فرهنگ فارسی مورد تشویق و تقدیر قرار گرفت. زبانهای که استاد با آنها آشنائی دارد علاوه بر فارسی، انگلیسی، اردو، عربی، هندی و سانسکریت است.

استاد عابدی در سال ۱۹۵۵ بمدت دو سال به ایران مسافرت کرد و از دانشگاه تهران نیز دکترای زبان و ادبیات فارسی دریافت نمود. مسافرتهای دیگر استاد به افغانستان، ترکیه، پاکستان و چند کشور عربی بوده است.

دکتر عابدی دارای تألیفات و مقالات زیادی می باشد که بیش از دویست مقاله ایشان در کنفرانسهای و مجله ها و نشریه های خارج و داخل هند منتشر شده است.

مهمترین تألیفات استاد عبارتند از:

- ۱ - نمایشنامه ویکرم اوروشی، ترجمه از سانسکریت به زبان فارسی، دهل نو، ۱۹۵۹
- ۲ - تصحیح متن نمایشنامه کُکُزارِ حال (طلوع قمر معرفت)، علیگروه، ۱۹۶۱
- ۳ - تصحیح متن مشنویات فانی کشمیری برپینگر ۱۹۶۴
- ۴ - تصحیح متن یوگا واسیشتا (کتاب فلسفی هندوی) ترجمه از سانسکریت به فارسی علیگروه ۱۹۶۸
- ۵ - تصحیح متن مشنوی سوز وگنداز (سروده نوعی حیوشانی) چاپ بنیاد فرهنگ، تهران ۱۹۷۰
- ۶ - تصحیح متن منتخب اللطائف جاب بنیاد فرهنگ، تهران ۱۹۷۱
- ۷ - تصحیح متن مشنوی پدمایوت (داستان عرفانی هندی) چاپ بنیاد فرهنگ، تهران ۱۹۷۲
- ۸ - تصحیح متن کتاب تاریخ سلاطین صفویه چاپ بنیاد فرهنگ، تهران ۱۹۷۳
- ۹ - تصحیح متن کتاب پنجاکیانه، ترجمه از سانسکریت به فارسی، علیگروه ۱۹۷۳
- ۱۰ - ادبیات فارسی هند (مجموعه مقالات تحقیقی بزبان اردو) دهل ۱۹۸۴
- ۱۱ - مشنوی عصمت نامه یا داستان مینا ولورک، چاپ مرکز تحقیقات زبان فارسی در هند ۱۹۸۵
- ۱۲ - کپاسریت ساگر (بحر الاسمار) از داستانهای سانسکریت که به فارسی ترجمه شده در دانشگاه علیگروه زیر چاپ است
- ۱۳ - ضمیمه تغلق نامه (انجمن هند وایران) دهل، ۱۹۷۵
- ۱۴ - ابو طالب کلیم کاشانی - دهل، ۱۹۸۳

سید انوار احمد

دکتر سید انوار احمد فرزند سید مظفر الحق در بیستم ژانویه ۱۹۳۶م در روستای سیوای اهلالت بهار متولد شد. پس از پایان تحصیلات متوسطه وارد دانشگاه پتنا شد و در سال ۱۹۷۰م موفق به دریافت دکترای زبان و ادبیات فارسی از آن دانشگاه گردید. سپس در خدمت دانشگاه پتنا قرار گرفت. و هم اکنون دانشیار و رئیس گروه زبان و ادبیات فارسی کالج پتنا وابسته به دانشگاه پتنا میباشد.

دکتر انوار احمد به زبانهای انگلیسی، اردو و هندی نیز آشنائی دارد. در سال ۱۹۷۷م برای شرکت در سمینار اساتید زبان فارسی به ایران مسافرت کرده است. ایشان دارای مقالاتی در زمینه ادبیات فارسی است که مهمترین آنها عبارتند از:

- ۱- مثنوی های عاشقانه فارسی، در سمینار امیر خسرو، دانشگاه پتنا، ۱۹۷۶.
- ۲- بررسی اجمالی درباره کتب خطی، در سمینار کتابخانه خدا بخش، ۱۹۸۱.
- ۳- فاجر مکین، در پنجمین سمینار اساتید زبان فارسی در احمد آباد ۱۹۸۲.
- ۴- مجموعه رسائل تصوف، در سمینار منطقه آسیای جنوبی، پتنا، ۱۹۸۵.
- ۵- پیاری لعل الفنی و مثنوی نیرنگ تقدیر او، در سمینار شعرای هندوی فارسی گوئی، در پی. ان کالج پتنا، مارچ ۱۹۸۵.

انوار الحسن

دکتر انوار الحسن انوار فرزند عبدالرؤف در ژانویه سال ۱۹۳۰ میلادی در شهر لکهنو اہالت ہوجی ہند تولد یافت. وی پس از پایان دورہ دبیرستانی بہ دانشگاه لکهنو راہ یافت وہ اخذ درجہ دکترا در رشتہ های ذیل نائل گردید:

- ۱- فوق دکترای زبان و ادبیات فارسی .
- ۲- دکترای زبان عربی .

ایشان علاوه بر زبانهای فوق بہ زبانهای ہندی وانگلیسی آشنائی دارد. وہم اکنون بعنوان رئیس قسمت علوم مشرقیہ دانشگاه لکهنو مشغول بخدمت میباشد.

آقای انوار الحسن بہ ادبیات بعد از انقلاب اسلامی علاقمند است و تحقیقاتی در بارہ ادبیات و زبان فارسی قدیم ایران دارد. از جملہ کارهای ایشان تحقیقات ذیل میباشد:

- ۱- دیوان امیر خسرو، مقدمہ و حواشی، بزبان فارسی کہ در سال ۱۹۶۷ بچاپ رسیدہ است.
- ۲- دیوان نیاز، بزبان فارسی وارد و مقدمہ و حواشی .
- ۳- وقایع نعمت خان عالی بزبان فارسی، ۱۹۶۹ .
- ۴- شعریاستان حصہ اول، انتخاب شعر فارسی بامقدمہ و شرح حال شعراء کہ چند مرتبہ بہ چاپ رسیدہ است .
- ۵- تاریخ ادب فارسی، بزبان اردو، زیر چاپ
- ۶- نظریہ امام غزالی در بارہ تعلیم و تربیت ، لاہور ، ۱۹۵۷ .

انور جهان صدیقی

خانم انور جهان صدیقی در نهم ماه دسامبر سال ۱۹۴۲ در جی پور مرکز اہالت راجستان چشم بہ جهان گشود. پس از اتمام دورہ ابتدائی و متوسطہ وارد دانشگاه شد و در سال ۱۹۷۲ موفق بہ دریافت فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه مهاراجہ سیاجی راؤ بروڈای گجرات گردید. آنگاہ در همان دانشگاه مشغول بہکار شد و ہم اکنون باسمت استاد یاری مشغول تدریس زبان و ادبیات فارسی در آن دانشگاه میباشد.

خانم انور جهان بہ زبانہای اردو، ہندی، انگلیسی و عربی نیز آشنائی دارد و تاکنون بہ کشورهای پاکستان و عربستان مسافرت کردہ است.

ایشان ضمن ادامہ تحصیل در رشتہ زبان فارسی مشغول نوشتن کتابی است بنام سوانح پیر محمد شاہ.

سید بهر احسن عابدی

دکتر سید بهر احسن عابدی فرزند سید علی محمد در شهر فیض آباد از اہانت یوپی متولد شد. پس بہ تحصیلات دوره ابتدائی و متوسطہ وارد دانشگاه بنارس گردید و در رشته زبان و ادبیات فارسی و عربی تحصیل پرداخت و در این رشته ها موفق بہ اخذ فوق لیسانس گردید.

سپس تحصیلات خود را در رشته تاریخ و فلسفہ اسلامی ادامہ داد و در این رشته بہ اخذ مدرک دکترا نائل گردید. وی پس از پایان دورہ دانشگاهی بہ تدریس زبان و ادبیات فارسی و عربی در دانشگاه بنارس مشغول بخدمت گردید. ومدت ۲۷ سال در سمت های استاد یاری دانشیاری و استادی و چند سال اخیر بہ سمت رئیس قسمت عربی، صدها دانشجو و دانشپژوہ تربیت کرد. و اکنون دوران باز نشتگی را میگذراند.

پرفسور بهر احسن بہ زبانهای انگلیسی، ہندی، اردو و عربی نیز آشنائی دارد. و تاکنون بہ کشورہای ایران عراق، سورہ، استرالیا، انگلستان، عربستان، پاکستان و کشورہای خلیج فارس مسافرت کردہ است. آخرین سفر شان بہ ایران در اوائل انقلاب اسلامی ایران بودہ است

استاد دارای تالیفات زیادی بہ زبانهای فارسی عربی، انگلیسی و اردو میباشد. کہ نمونہ های آنها کتب و مقالات ذیل میباشد.

- ۱- صنف قصیدہ گوئی از عربی تا اردو - فارسی.
- ۲- شیخ علی حزین، از حیث قصیدہ گوئی فارسی.
- ۳- ترجمہ اشعار سفر ایران کہ در وصف دہلی سرودہ است. بزبان اردو
- ۴- آثار قدیمہ ز کتبہ های فارسی.
- ۵- تاثیر و نفوذ زبان و ادبیات فارسی در ادبیات زبانهای ہندی علی الخصوص زبان اردو.
- ۶- سیری در احوال و افکار محمد حججاری.
- ۷- تصوف و مسلک تشیع - فصل و وصل.
- ۸- رباعی آقای سید حسین ہروردی.
- ۹- استقبال علماء ایران در اشعار فارسی.

- ۱۰- زبانه آقای محسن حکیم به فارسی .
۱۱- مدح آقای حمیدی در اشعار و قصائد به اردو .
استاد علاوه بر کتابهایی که در زمینه زبان و ادبیات فارسی نوشته است در باره علوم و معارف اسلامی نیز
تالیفات بسیاری دارد که بیشتر آنها به چاپ رسیده است .

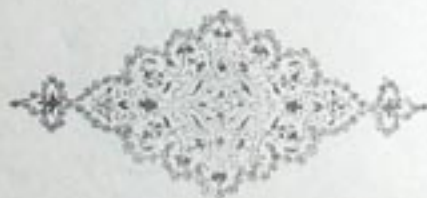

بشیر النساء

خانم سیده بشیر النساء بیگم فرزند سید جمیل الدین درژ وئی سال ۱۹۴۲ میلادی در حیدرآباد دکن متولد شد. پس از تحصیلات دوره متوسطه وارد دانشگاه عثمانیه شد و در سال ۱۹۶۳ موفق به دریافت فوق لیسانس از این دانشگاه گردید. سپس به سمت استاد یاری زبان و ادبیات فارسی در دانشکده بانوان دانشگاه عثمانیه مشغول بخدمت گردید. خانم سیده بشیر النساء اکنون دوره دکترای زبان و ادبیات فارسی را میگذرانند و هم اکنون با سمت دانشیاری ریاست گروه فارسی دانشکده بانوان دانشگاه عثمانیه حیدرآباد اعهدده دار است. ایشان به زبانهای هندی، اردو و انگلیسی نیز آشنائی دارد. مقالات ایشان در زمینه ادبیات و زبان فارسی عبارتند از:

- ۱- مقاله ای درباره ایران امروز.
- ۲- شرح حال ملک الشعراء بهار.
- ۳- شرح حال اقبال لاهوری
- ۴- تصحیح کتاب عالمگیری (موضوع رساله دکتر).

بلیقسی فاطمه حسینی

خانم دکتر سیده بلیقسی فاطمه حسینی فرزند دکتر سید شاهد حسین حسینی در سال ۱۹۴۸ میلادی در شهر غازی پور ایالت یوپی تولد یافت. پس از تحصیلات دوره ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه دهلی شد و در سال ۱۹۷۷ مو فح به اخذ درجه دکترای زبان و ادبیات فارسی از این دانشگاه گردید. وی به زبانهای اردو، انگلیسی و هندی نیز آشنائی دارد و هم اکنون بعنوان استادیار در دانشگاه جواهر لعل نهرو در دهلی بخدمت مشغول است.

خانم سیده بلیقسی به ادبیات بعد از انقلاب اسلامی علاقمند است و در این باره چنین مینویسد: زبان و ادبیات منعکس کننده فرهنگ و افکار یک ملت است، لذا بعد از انقلاب اسلامی در ایران اندیشه های نوینی بوجود آمده که انسان ساز است و آهنگی مخصوص بخود دارد. ایشان در زمینه ادبیات و زبان و فرهنگ فارسی دارای تالیفات و مقالاتی بزبانهای فارسی، اردو و انگلیسی میباشد که مهمترین آنها عبارتند از:

- کتابها:
- ۱- ترجمه کتاب اقبال لاهوری از مجتبی مینوی.
 - ۲- ترجمه نمایشنامه دیکنه از گوهر مراد بزبان انگلیسی.
 - ۳- ترجمه نمایشنامه پرواز بندهان از گوهر مراد بزبان انگلیسی.
 - ۴- ترجمه نمایشنامه چشم در برابر چشم از گوهر مراد بزبان انگلیسی.

- مقالات:
- ۱- جمال خسرو هند.
 - ۲- نثر فارسی در هند (در سده پانزدهم میلادی).
 - ۳- نگاهی بگوهر مراد.
 - ۴- فارسی ادب میں عواتین کا حصہ (اردو).
 - ۵- مسائل ترجمه فارسی، اردو و انگلیسی.

بهاگوت ساروپ

استاد بهاگوت ساروپ فرزند برج موهان لال در ۲۳ دسامبر ۱۹۱۰ م در دهلی در یک خانواده هندو بدنیا آمد. تحصیلات ابتدائی و متوسطه را در دهلی گذراند. سپس برای ادامه تحصیل، در کالج دیپال-سینگ دانشگاه لاهور ثبت نام کرد. و موفق به دریافت فوق لیسانس زبان فارسی از آن دانشگاه شد. آنگاه در دانشکده هندو وابسته به دانشگاه دهلی مشغول تدریس زبان فارسی گردید. در سال ۱۹۵۹ م با سمت دانشیاری دانشگاه دهلی به تدریس زبان فارسی پرداخت. بیشتر اساتید برجسته زبان فارسی در دهلی از دانشجویان ایشان بوده اند. استاد بهاگوت ساروپ در سال ۱۹۷۵ م پس از یک دوره طولانی خدمت بزبان فارسی با افتخار باز نشستگی نائل آمده است.

در سال ۱۹۸۳ م پاس خدمات شایسته ایشان به زبان و ادبیات فارسی از طرف ریاست جمهوری هند مورد قدر دانی قرار گرفت. استاد بزبانهای انگلیسی، اردو و هندی نیز آشنائی دارد. مقالات ایشان دربارهٔ چنفر بهان برهمن در سال ۱۹۶۸ م در مجله دانشگاه دهلی بزبان فارسی بجا رسیده است.

جاگدیش ناراین کول سرشت

دکتر جاگدیش ناراین فرزند راگو ناندان پرساد در سال ۱۹۳۶م در شهر آگرا در یک خانواده هندو متولد شد. پس از تحصیلات ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه اسلامی علیگره شد و از همان دانشگاه در سال ۱۹۷۶م باخذ درجه دکترای زبان و ادبیات فارسی نائل آمد. رساله تحقیقی ایشان، تصحیح متن گلدسته چنلر جهان بر همن و منشآت بر همن که بزبان فارسی است میباشد. ایشان هم اکنون در دانشگاه راجستان واقع در شهر جی پور مرکز راجستان با سمت استاد باری مشغول تدریس زبان فارسی میباشد. دکتر جاگدیش به زبانهای اردو، انگلیسی و هندی نیز آشنائی دارد. مقالاتی از ایشان در مجله ادبی دانشگاه راجستان به چاپ رسیده است.

چند شیکه بھتاگر

آقای چندر شیکه بھتاگر فرزند شوشکر سهای در سال ۱۹۵۸ میلادی در اہالت ہرہانہ در یک خانوادہ ہندو تولد یافت. تحصیلات خود را پس از پایان دورہ دیر ستانی در دانشگاہ دہلی در رشتہ زبان و ادبیات فارسی ادامہ داد و ہم اکنون بعنوان معلم زبان فارسی در دانشگاہ دہلی مشغول بتدریس میباشد. اہشان بزبانہای انگلیسی، ہندی، پنجابی و عربی نیز آشنائی دارد.

آقای چندر شیکه بھتاگر بہ فرہنگ و ادبیات بعد از انقلاب علاقمند است و در بارہ ادبیات فارسی دارای مقالاتی بشرح زیر میباشد:

- ۱- کتابشناسی امیر خسرو دہلوی — بزبان انگلیسی.
- ۲- نگاہی بہ داستان صمد بہرنگی در ششمین کنگرہ اساتید زبان فارسی در بمبئی در سال ۱۹۸۳.
- ۳- اسفار امیر خسرو دہلوی، در مجلہ آجکل، سپتامبر ۱۹۸۲.
- ۴- معرفی نسخہٴ خطی ممتاز الامثال، در مجلہ ادب سال ۱۹۸۵.

حبيب المرسلين شيدا

دکتر حبيب المرسلين شيدا فرزند عبد الهادی در سال ۱۹۴۹ در شهرستان جهمان از اهالت بيهار متولد شد. پس از پايان تحصيلات متوسطه وارد دانشگاه پنتا شد و در سال ۱۹۷۲ موفق به اخذ دکترای زبان و ادبیات فارسی گردید. سپس در سال ۱۹۷۵ در همان دانشگاه مشغول به کار شد و هم اکنون با سمت استاد یاری مشغول تدریس زبان و ادبیات فارسی میباشد.

ایشان طبع شعر دارد و بزبان اردو و فارسی شعر میسراید.

دکتر حبيب المرسلين به زبانهای انگلیسی، اردو، هندی و عربی نیز آشنائی دارد.

درباره ادبیات بعد از انقلاب چنین نظر می دهد:

بعقیده بنده انقلاب اسلامی ایران پیا کسازى ادبیات معاصر ایران از عناصر بیگانه و فساد، نقش بسیار مهمی ایفا کرده و خواهد کرد و این روش از دیدگاه مردم هشیار جهان خوش آیند تر است

سید حسن

استاد سید حسن فرزند سید محمد یحیی یکی از اساتید برجسته زبان فارسی در هندوستان است. وی در سال ۱۹۱۱م در قصبه شیخپور واقع در ابالت بهار با عرصه وجود گناشت. پس از اتمام دوره مقدماتی وارد دانشگاه پتنا شد و در رشته های زبان فارسی وارد فوق لیسانس گردید سپس به استخدام دانشگاه پتنا در آمد و تدریس زبان فارسی پرداخت. استاد مدتی با حفظ سمت استادی عهده دار ریاست گروه زبان فارسی دانشگاه پتنا و ریاست افتخاری کتابخانه خدا بخش پتنا نیز بوده است. در سال ۱۹۷۶م بخاطر خدمات شایان ایشان به زبان و ادبیات فارسی از طرف ریاست جمهوری هند مورد قدردانی قرار گرفته است.

استاد سید حسن به کشورهای ایران، عراق، پاکستان، افغانستان بنگلادش مسافرت نموده است. مسافرت اول ایشان به ایران در سال ۱۹۵۵م بمدت یکسال برای مطالعات و تحقیقات در زمینه زبان فارسی بوده است. در سال ۱۹۷۳م برای شرکت در جشن هزاره ابو ریحان بیرونی و آخرین مسافرت ایشان به ایران — جهت شرکت درکنگره جهانی ایران شناسان بوده است. ایشان به زبانهای اردو، عربی، انگلیسی و هندی نیز آشنائی دارد. هم اکنون استاد سید حسن پس از چهل سال خدمت به زبان فارسی و تربیت ده ها استاد زبان فارسی، دوران پر افتخار باز نشستگی خود را میگذراند.

از استاد سید حسن تالیفات و مقالات زیادی منتشر شده که به برخی از آنها اشاره میشود:

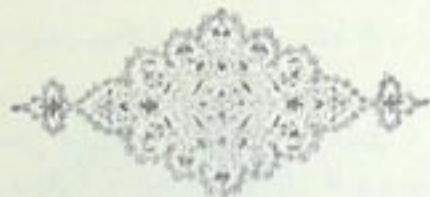
- ۱- تصحیح و مقدمه بر دیوان رکن صائین مروی. (معاصر خواجه حافظ شیرازی) بزبان فارسی پتنا.
- ۲- تدوین اشعار مولانا مظفر شمس بلخی، شاعر قرن نهم هجری.
- ۳- سلتک کلک (مجموعه مقالات استاد درباره زبان و ادبیات فارسی) بزبان فارسی واردو، چاپ پتنا، ۱۹۷۲م.
- ۴- معرفی دیوان منحصر به فرد مظفر اصلحی، شاعر دوره جهانگیر مغولی هند، بزبان انگلیسی، و چند مقاله دیگر که در سیمینار های داخل و خارج هند توسط استاد ایراد شده و بجا رسیده است.

سید حسن الله

یکی از اساتید زبان فارسی در دانشگاه گوهاتی آسام آقای دکتر سید حسن الله است. وی در سال ۱۹۴۷ در گوهاتی از اهالت آسام متولد شد. پس از تحصیلات متوسطه وارد دانشگاه گوهاتی آسام شد و مدرک لیسانس دریافت کرد. آنگاه وارد دانشگاه دهلی شد و از آنجا موفق به دریافت فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی گردید سپس در خدمت دانشگاه قرار گرفت و هم اکنون در کاتن کالج وابسته به دانشگاه گوهاتی آسام با سمت دانشیاری مشغول تدریس زبان فارسی میباشد. از همین دانشگاه نیز موفق به گذراندن دوره دکترای زبان و ادبیات فارسی گردیده است. عنوان رساله ایشان، فارسی نهبان هندو، در قرن هیجدهم میلادی است.

زبانهای که با آنها آشنائی دارد علاوه بر فارسی، آسامی، بنگالی، انگلیسی و اردو نیز میباشد.

سید حسن عسکری

یکی از چهره های بسیار برجسته زبان و ادبیات فارسی و از اساتید نامی این زبان در شبه قاره هند استاد سید حسن عسکری میباشد. ایشان در سال ۱۹۰۱ در شهرستان سیوان از اهالت بیهار متولد شد. پس از تحصیلات مقدماتی وارد دانشگاه پتنا شد و موفق به دریافت فوق لیسانس تاریخ و زبان و ادبیات فارسی شد. در سال ۱۹۲۶ با سمت استاد باری در دانشگاه پتنا مشغول به کار شد و در سال ۱۹۵۶ استاد کرسی زبان و ادبیات فارسی دانشگاه پتنا گردید.

گرچه بیشتر تدریس استاد در دانشگاه پتنا در زمینه تاریخ دوره اسلامی هند بوده است ولی اغلب تحقیقات ایشان در باره زبان و ادبیات فارسی و عرفان اسلامی و فرهنگ مشترک هند و ایران است. غالب اساتید برجسته تاریخ در هند و پاکستان و بنگلادیش از شاگردان ایشان میباشند.

استاد حسن عسکری از چندین دانشگاه و مؤسسات علمی و فرهنگی و همچنین مقامات رسمی دولت هند تقدیر نامه دریافت کرده است. در سال ۱۹۷۸ از طرف ریاست جمهوری هند بخاطر خدمات ارزنده اش بفرهنگ اسلامی و ایرانی مورد تقدیر قرار گرفت. وی همچنین از دو دانشگاه پتنا و مگد (بیهار) ، دکترای افتخاری دریافت کرده است. ایشان به زبانهای اردو، انگلیسی، هندی و عربی نیز آشنائی دارد. و تاکنون به کشورهای نپال و پاکستان مسافرت کرده است.

تألیفات و مقالات استاد در زمینه های مختلف تاریخی و ادبی بسیار است. شاید بیش از دویست مقاله در زمینه های مختلف برشته نمر بر آورده باشد. اینک به برخی از تألیفات استاد اشاره میشود:

- ۱- تصحیح و ترجمه کتاب واقعات باری - دهل - ۱۹۸۲.
- ۲- تصحیح و ترجمه کتاب اقبال نامه - پتنا - ۱۹۸۲.
- ۳- تصحیح و ترجمه کتاب سیرت فیروز شاهی - از طرف موسسه تاریخ دولت هند زیر چاپ است.

مقالات:

- ۱- امیر خسرو و موسیقی (مجموعه مقالات دربارهٔ امیر خسرو جمع آوری دکتر نور الحسن انصاری) - چاپ دهل - ۱۹۷۵.
- ۲- رسائل الاعجاز امیر خسرو - چاپ دهل - ۱۹۷۵.
- ۳- ریاض الانشاء عواجه محمود گوان، مجله ریاض - دهل - ۱۹۷۷.
- ۴- تحلیل از نامه های مظفر قمس بلخی، چاپ کتابخانهٔ خدا بخش - پشاور.

حافظ‌الدین احمد کرمانی

دکتر حفیظ الدین احمد کرمانی فرزند شهاب الدین احمد در سال ۱۹۵۲ میلادی در شهر لکهنو ایالت یوپی هند تولد یافت. پس از اتمام دوره ابتدائی به دانشگاه هندوی بنارس راه یافت و در سال ۱۹۸۰ به اخذ درجه دکترای زبان فارسی از این دانشگاه نائل گردید. و در همان سال به تدریس و تحقیق در قسمت فارسی آن دانشگاه مشغول بخدمت شد. ایشان به زبانهای انگلیسی، اردو، فارسی و عربی آشنائی دارد. در سال ۱۹۷۸ به ایران سفر نموده است. وی نسبت به ادبیات بعد از انقلاب علاقه شدید دارد.

دکتر حفیظ‌الدین دارای تالیفات بشرح زیر میباشد که بعضی از آنها بچاپ رسیده است.

- ۱- شعر انقلاب، چاپ لکهنو، ۱۹۸۵.
- ۲- ترجمه تاریخ مختصر ادبیات فارسی، چاپ لکهنو، ۱۹۸۵.
- ۳- تاریخ ادبیات فارسی تا دوره قاجار، زیر چاپ.

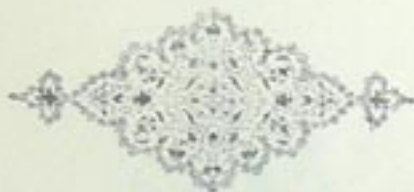
خالد صدیقی

دکتر خالد صدیقی فرزند شیخ اعجاز حسین، در سال ۱۹۳۹م در ایالت یوپی متولد شد. پس از تحصیلات ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه اسلامی علیگره گردید و موفق به دریافت دکترای زبان و ادبیات فارسی از آن دانشگاه شد. ایشان هم اکنون با سمت دانشیاری در دانشگاه اسلامی علیگره مشغول تدریس زبان فارسی میباشد. استاد به زبانهای اردو، عربی، انگلیسی و هندی نیز آشنائی دارد.

یکی از تالیفات ایشان کتانی است بنام:

شرح احوال و آثار نجیب جر بادقانی، شاعر اواخر قرن ششم و اوایل قرن هفتم هجری در

ایران.

خوشید جهان

خانم دکتر خورشید جهان، فرزند سید جعفر امام، وزیر اسبق اہالت بہار، در بیستم دسامبر سال ۱۹۴۳ در پتہا متولد شدہس از پاہان تحصیلات ابتدائی و متوسطہ وارد دانشگاه پتہا شد، و در فوق لیسانس زبان فارسی رتبہ اول گردید و مدال طلا دریافت نمود. سپس بہ تحصیلات خود ادامہ داد و سرانجام موفق بہ دریافت دکترای زبان فارسی از دانشگاه پتہا شد.

خانم خورشید جهان ہم اکنون در همان دانشگاه با سمت استاد ہاری مشغول تدریس زبان فارسی میباشد. ایشان بہ زبانہای اردو، انگلیسی و ہندی نیز آشنائی دارد. تالیفات خانم خورشید-جهان عبارت است از:

- ۱- کتاب سفر نامہ های فارسی، زبان اردو و فارسی، چاپ پتہا.
- ۲- نظری بہ شعر کلیم الدین احمد، زبان اردو و فارسی، چاپ پتہا.
- ۳- نقش زنان در شعر فارسی، زبان فارسی و اردو، چاپ پتہا.

دیانتدین منشا رمانی

آقای دیانتدین منشا رمانی فرزند کیشو داس، در سال ۱۹۲۰م در ایالت سند در پکت خانداده‌هندو بدنیا آمد. پس از پایان دوره ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه بمبئی شد و موفق به دریافت فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی گردید. سپس در دانشگاه گجرات و بعد از آن در کالج محمد — اسماعیل یوسف بمبئی مشغول تدریس زبان فارسی شد. در سال ۱۹۸۰ پس از قریب ۳۰ سال خدمت در همان کالج به افتخار بازنشستگی نائل آمد.

ایشان به زبان های گجراتی، سندھی، انگلیسی، اردو و هندی نیز آشنائی دارد. مقالات ایشان عبارت است از:

- ۱ — نفوذ زبانهای فارسی و عربی در فرهنگ سندھی.
- ۲ — نفوذ فارسی در شعر سندھی.

ذاکره قاسمی

حاجم دکتر ذاکره قاسمی فرزند عبدالمجید در سال ۱۹۴۹ میلادی در شهر دهل تولد یافت. پس از اتمام دوره ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه دهل شد و در سال ۱۹۷۱ موفق به اخذ دکترای زبان و ادبیات فارسی از این دانشگاه گردید. سپس در خدمت دانشگاه جواهر لعل نهرو قرار گرفت، و هم اکنون با سمت استاد یاری مشغول تدریس زبان و ادبیات فارسی در آن دانشگاه میباشد.

حاجم قاسمی به زبانهای اردو، هندی، انگلیسی نیز آشنائی دارد و تنها مسافرت ایشان به پاکستان بوده است.

یکی از تالیفات ایشان کتائی است بنام:

ادبیات فارسی در عهد شاهجهان گورکانی که رساله دکترای حاجم ذاکره قاسمی نیز میباشد.

سید راشد حسین

دکتر سید راشد حسین فرزند سید ارشاد حسین در چهارم ژانویه ۱۹۴۵ در شامجهان پور اہالت یوپی متولد شد. پس از پایان دوره ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه اسلامی علیگرہ شد و در سال ۱۹۷۶ موفق به اخذ دکترای زبان و ادبیات فارسی از آن دانشگاه گردید. سپس در همان سال در دانشگاه اسلامی علیگرہ مشغول انجمن و وظیفہ شد.

دکتر راشد حسین به زبانهای اردو، انگلیسی و ہندی نیز آشنائی دارد. تالیفات و مقالات ایشان در زمینہ ادبیات فارسی عبارتند از:

- ۱- ترجمہ منتخبی از نامہ های اورنگ زیب عالمگیر - از فارسی به اردو.
- ۲- فرهنگ نوبسی در ہند، قرن شانزدهم میلادی، مجلہ اسلامیٹ کلچر، حیلر آباد ۱۹۷۹.
- ۳- ترجمہ داستان مرگ مافزہ از علی دشتی، به زبان اردو - مجلہ فکر و نظر - علیگرہ ۱۹۸۰.
- ۴- انتخاب، محمد حجازی - مجلہ الفاظ - علیگرہ ۱۹۸۳.
- ۵- برخی از کتبی کہ از زبانهای دیگر در دورہ آکیر شاہ گورکانی به فارسی ترجمہ شدہ است، در مجلہ اسلامیٹ کلچر، حیلر آباد - ۱۹۸۱.

رحمت علی خان

دکتر رحمت علی خان فرزند یاسین خان در سال ۱۹۴۲م در حیدرآباد متولد شد. پس از پایان دوره متوسطه وارد دانشگاه عثمانیه گردید. و در رشته ادبیات و زبان فارسی فوق لیسانس شد. سپس برای ادامه تحصیل به دهلی آمد و در سال ۱۹۷۹م از دانشگاه دهلی دکترای زبان و ادبیات فارسی دریافت نمود. ایشان هم اکنون رئیس بخش فارسی کتابخانه موزه سالار جنگ حیدرآباد دکن میباشد. از کارهای مهم ایشان کمک به چاپ ۸ جلد فهرست کتابهای خطی فارسی کتابخانه سالار جنگ است که از کارهای ارزنده فرهنگی بشمار می آید.

دکتر رحمت علی خان بزبانهای اردو، انگلیسی، هندی و عربی نیز آشنائی دارد. وی چند مقاله راجع به کتب خطی دارد که تعدادی از آنها در مجلات علمی هند بچاپ رسیده است.

رضیه اکبر حسن

خانم دکتر رضیه اکبر حسن، فرزند سید اکبر حسن در دسامبر سال ۱۹۲۲ میلادی در حیدرآباد دکن تولد یافت. پس از پایان دوره ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه عثمانیه شد و دوره لیسانس و فوق لیسانس را در آن دانشگاه پایان رسانید. و در سال ۱۹۶۳ برای ادامه تحصیل بایران سفر کرد و در سال ۱۹۶۵ موفق به اخذ دکترای زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه تهران گردید. سپس به وطن خود باز گشت و در دانشگاه عثمانیه با سمت استاد یاری بتدریس زبان فارسی مشغول بخدمت شد. و هم اکنون پس از ۳۷ سال خدمت به فرهنگ و علم به افتخار باز نشستگی نائل آمده است ایشان بزبانهای فرانسه، اردو، انگلیسی و هندی نیز آشنائی دارد و تاکنون به کشورهای کانادا، آمریکا نیز سفر کرده است:

خانم رضیه اکبر دارای تألیفات بزبانهای فارسی و اردو میباشد که بیشتر آنها بجهت رسیده است مهمترین تألیفات ایشان عبارتند از:

- ۱ - تحقیق درباره نظامی گنجوی بزبان اردو، ۱۹۶۱م
- ۲ - تأثرات سفر ایران — بزبان اردو، ۱۹۷۰م
- ۳ - شرح احوال و سبک شعر بابا فغانی شیرازی، فارسی ۱۹۷۴م
- ۴ - نظم و نثر فارسی در زمان قطب شاه، فارسی، ۱۹۸۲م
- ۵ - نوای با ستر ناک، ترجمه انگلیسی بزبان اردو، ۱۹۸۰م

رفیق فاطمه

حاجم دکتر رفیق فاطمه فرزند محمد جمیل الدین احمد در سال ۱۹۴۵ میلادی در شهر حیدرآباد تولد یافت. دوران ابتدائی و متوسطه را در حیدر آباد پهایان رسانید. سپس وارد دانشگاه عثمانیه گردید و در سال ۱۹۷۸ موفق بدریافت درجه دکترای زبان و ادبیات فارسی از این دانشگاه شد. وی بر زبانهای انگلیسی، عربی، اردو و تلگو نیز آشنائی دارد و مدت ۱۲ سال است که در دانشکده بانوان دانشگاه عثمانیه با سمت دانشیاری مشغول بخدمت میباشد.

حاجم دکتر رفیق فاطمه به ادبیات قدیم و انقلاب ایران علاقمند است. رساله دکترای خود را درباره زندگی موسوی خان جرات میر منشی آصف جاهی، نوشته است.

ریحانه جاوید

خانم دکتر ریحانه جاوید فرزند عبد الرشید خان در سال ۱۹۴۳ در شهر ناگپور واقع در ایالت مهاراشترا متولد شد. پس از تحصیلات متوسطه وارد دانشگاه ناگپور گردید. سپس موفق به اخذ فوق لیسانس و دکترای زبان و ادبیات فارسی از آن دانشگاه شد. ایشان هم اکنون با سمت استاد بازی و ریاست گروه زبان و ادبیات فارسی اردو در دانشکدهٔ ل - ا - د - وابسته به دانشگاه ناگپور مشغول انجام وظیفه میباشند.

خانم دکتر ریحانه بزبان های اردو، انگلیسی، هندی و مراقی نیز آشنائی دارد. مقالاتی چند از ایشان در رابطه با زبان و ادبیات فارسی در مجله دانشکده نامبرده به چاپ رسیده است.

زیر احمد قمر

دکتر زیر احمد قمر فرزند محمد عین الحق در سال ۱۹۳۸م در مظفر پور ایالت بہار متولد شد. پس از پایان دوران متوسطه وارد دانشگاه پتنا شد و موفق به اخذ دکترای زبان و ادبیات فارسی گردید. هم اکنون در کالج ال - اس وابسته به دانشگاه بہار با سمت استاد باری مشغول تدریس زبان فارسی میباشد.

دکتر زیر احمد به زبانهای انگلیسی، اردو، و هندی نیز آشنائی دارد. کتب و مقالات متعددی از استاد زیر منتشر شده است که به پاره ای از آنها اشاره میشود.

- ۱ - تذکرہ نویسی در فارسی بزبان اردو ۱۹۶۷م -
- ۲ - بر رسی تطبیقی بیدل وغالب ، بزبان اردو ، ۱۹۷۰م .
- ۳ - احوال و آثار کشتن چند اخلاص ، بزبان فارسی ، ۱۹۷۶م .
- ۴ - تصحیح متن تذکرہ همیشه بہار (رسالہ دکتر) زیر چاپ است.

ساتیا ناند جی اوا

دکتر ساتیا ناند جاوا فرزند هاری چاند جاوا در سال ۱۹۲۳ در پاکستان غربی، شهر اوکاز در بنگ خانوادہ ہند و متولد شد. پس از پایان تحصیلات متوسطه وارد دانشگاه بمبئی شد. در سال ۱۹۴۷ در رشته های زبان فارسی وارد فوق لیسانس گردید. در ضمن از دانشگاه پنجاب فوق لیسانس زبان عربی و از دانشگاه ہاروارد مدرک بیگونیکی تدریس زبان خارجی را دریافت نموده است. از سال ۱۹۴۸ بمدت یک سال بعنوان مامور سیاسی از طرف دولت ہند به ایران مسافرت کرده است. وی در سال ۱۹۸۱ از دانشگاه جواهر لعل نہرو دکترای زبان و ادبیات فارسی دریافت نمود. رسالہ ایشان، نقوذ زبان و ادبیات فارسی در زبان و ادبیات پنجابی است کہ بزبان انگلیسی نوشته شده است.

دکتر ساتیا ناند پس از ۲۵ سال سابقه تدریس در موسسه زبانهای خارجی وابسته به وزارت دفاع ہند، ہم اکنون باز تشسته شده است. ایشان علاوه بر زبان فارسی بہ زبانهای انگلیسی، ہندی، روسی و عربی نیز آشنائی دارد. مقالات تحقیقی ایشان درباره روابط سیاسی و ادبی ایران و ہند است کہ در دہلی نجاب رسیده است.

حاج آمین

یکی از اساتید برجسته زبان و ادبیات فارسی در هند، استاد قاضی سجاد حسین است. وی در سوم نوامبر سال ۱۹۱۰ میلادی در ایالت بوببی تولد یافت. بخاطر شوق وافر بعلم اسلامی به تحصیل در این رشته پرداخت و در سال ۱۹۲۹ از دارالعلوم دیوبند فارغ التحصیل علوم اسلامی گردید. در سال ۱۹۳۵ بدریافت درجه فاضل از دانشگاه پنجاب نائل آمده و مدال طلا به او اعطا شد. استاد مدت ۳۵ سال است که مقام شیخ الحدیث و ریاست مدرسه عالیہ فتحپوری دهل را بعهده دارد. پس از ۷۵ سال خدمت به فرهنگ اسلام و زبان و ادبیات فارسی استاد ساعتی از عمر خود را بتدریس مشغول است. ایشان بخاطر خدمات ارزنده به زبان و ادبیات فارسی از طرف رئیس جمهوری در سال ۱۹۶۶ مورد تشویق و تقدیر قرار گرفت.

استاد سجاد حسین دارای کتابهای زیادی در زمینه زبان و ادبیات فارسی و عربی میباشد. از جمله آنها کتابهای ذیل است:

- ۱- ترجمه مشوی مولانا رومی در ۶ جلد بزبان اردو ، چاپ دهل .
- ۲- ترجمه وحاشیه دیوان حافظ، بزبان اردو ، چاپ دهل .
- ۳- ترجمه وحاشیه گلستان و بوستان، بزبان اردو ، چاپ دهل .
- ۴- ترتیب و شرح سراج الهدایة (ملفوظات جهاتیان جهانگشت) ، چاپ دهل .
- ۵- شرح و ترتیب جامع العلوم ، چاپ دهل .
- ۶- ترتیب و شرح مالاید منه فارسی (از ثناء الله پانی پتی) ، چاپ دهل .
- ۷- شرح کلامیکی عربی ، چاپ دهل .
- ۸- ترتیب فتاوی نائراخوانیه، تالیف علامه عالم ابن علاء عربی ، چاپ دهل .

سیمع الحق

دکتر سیمع الحق فرزند حسین الحق در بیست و پنجم ژانویه ۱۹۳۲ در روستای جاکیا از توابع بھوپور از ایالت بھار هند بدنیاً آمد. پس از تحصیلات ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه پتنا گردید. و در سال ۱۹۵۷ فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی شد. سپس به دانشگاه رانجی راه یافت و در سال ۱۹۷۲ دکترای زبان و ادبیات فارسی شد. در سال ۱۹۵۹ به عنوان استاد یاری وارد خدمت دانشگاه رانجی شد. اکنون با سمت استادی ریاست گروه فارسی و اردو دانشکده رانجی ایالت بھار را عهده دار می باشد.

دکتر سیمع الحق به زبانهای انگلیسی، اردو، هندی و عربی نیز آشنائی دارد. ایشان دارای تالیفات و مقالاتی در رابطه با ادبیات فارسی بزبان اردو و هندی است که مهمترین آنها عبارتند از:

- ۱- اقبال — چاپ ۱۹۶۳-پتنا.
- ۲- حرف و نظر مجموعه ای از مقالات و اشعار منتشره در سال ۱۹۷۳ — رانجی.
- ۳- خسرو، شیرین — ۱۹۷۵ — رانجی.
- ۴- بک نظر بر قرآن، بزبان هندی، زیر چاپ.

شرف النساء انصاری

خام دکتر شریف النساء انصاری در سال ۱۹۳۴م در حیدرآباد دکن دپده به جهان نكشود. وی پس از تحصیلات ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه عثمانیه شد واز همان دانشگاه موفق به اخذ دکترای زبان وادبیات فارسی گردید و به استخدام دانشگاه در آمد. سپس در سال ۱۹۷۲ برای مدت سه سال به ایران مسافرت کرد واز دانشگاه تهران نیز دکترای زبان وادبیات فارسی گرفت. وی برای مدتی در آنجا مجله آئینه هند چاپ تهران را اداره میکرده است. ایشان به زبانهای انگلیسی، اردو، عربی و هندی نیز آشنائی دارد.

دکتر انصاری هم اکنون با سمت استادی ریاست گروه فارسی دانشگاه عثمانیه را عهده دار میباشد تعدادی از مقالات و تالیفات خام انصاری بشرح زیر است:

تالیفات:

- ۱- شرح احوال و آثار کلیم همدانی همراه با متن انتقادی دیوان او، حیدرآباد، ۱۹۶۱م.
 - ۲- تصحیح متن کتاب حدائق السلاطین تالیف علی بن طیفور بسطامی - دهل، ۱۹۸۴م.
- مقالات:
- ۱- نقش فرنگیس در شاهنامه، مجله بیاض، دهل، ۱۹۸۱.
 - ۲- روابط فرهنگي بين سلاطین قطب شاهی و شاهان صفوی، مجله بیاض، دهل، ۱۹۸۲م.

شیرف حسین قاسمی

آقای دکتر شریف حسین قاسمی فرزند مولانا اخلاقی حسین قاسمی در سال ۱۹۲۴ میلادی در شهر دهل تولد یافت. تحصیلات ابتدائی و متوسطه را در دهل گذراند، سپس وارد دانشگاه دهل شد و به اخذ دکترای ادبیات و زبان فارسی از این دانشگاه نائل آمد. آنگاه به تدریس در دانشگاه پرداخت و هم اکنون با سمت دانشجاری مشغول تدریس زبان فارسی میباشد. ایشان در سال ۱۹۷۴م به ایران سفر کرده است. علاوه بر زبان فارسی که بخوبی سخن میگوید به زبان اردو، هندی و انگلیسی نیز آشنائی دارد.

دکتر قاسمی دارای تألیفات زیادی است که اکثر آنها بجاپ رسیده است، از آنجمله:

- ۱- تصحیح و تنقیح کتاب اشارات مینش، تألیف مرتضی مینش بجاپ دهل ۱۹۷۳م. برهان فارسی
- ۲- بر رسی از شعر جدید فارسی، بجاپ دهل ۱۹۷۵م برهان اردو
- ۳- ترجمه و حاشیه بر کتاب تاریخ نو فارسی تألیف دکتر ذبیح الله صفا ۱۹۸۱م برهان اردو.
- ۴- ترجمه و حاشیه بر کتاب فیضان حسن رسول نما - ملفوظات سید حسن رسول نما ۱۹۷۴م. بجاپ پاکستان برهان اردو.
- ۵- تصحیح و تنقیح و حاشیه و ترجمه بر کتاب سر الماژول از مرزا سنگین بیگ بجاپ دهل ۱۹۸۱ برهان فارسی و اردو.
- ۶- مقدمه و حاشیه بر مقالات پروفیسور سید امیر حسن عابدی، بعنوان ادبیات فارسی هند - بجاپ دهل، برهان اردو، ۱۹۸۴م.
- ۷- تصحیح و حاشیه و تنقیح کتاب تذکره امیع اولیای دهل تألیف حبیب الله زهر بجاپ در مرکز تحقیقات فارسی و عربی، تونک (راجستان)

شعب اعظمی

دکتر شعب اعظمی فرزند حکیم محمد اسحاق در چهارم دسامبر ۱۹۳۲م در اعظم گروہ اہالت پوری متولد شد. پس از تحصیلات ابتدائی و متوسطہ وارد دانشگاه آگرا شد و در رشتہ زبان و ادبیات اردو فوق لیسانس گذرید. سپس بہ دانشگاه اسلامی علیگڑھ راہ یافت و در رشتہ زبان و ادبیات فارسی مدرک فوق لیسانس احراز نمود. آنگاہ بہ تحصیلات خود در دانشگاه دہلی ادامہ داد و در سال ۱۹۷۲م موفق بہ دریافت دکترای زبان و ادبیات فارسی گردید.

دکتر اعظمی ہمراہ با تحصیل بہ تدریس زبان فارسی در جامعہ ملیہ اسلامیہ پرداخت و ہم اکنون با سمت استادی، ریاست گروہ فرهنگ اسلامی، و زبان عربی، و زبان و ادبیات فارسی دانشگاه جامعہ ملیہ اسلامیہ دہلی را عہدہ دار است. دکتر اعظمی بزبانہای انگلیسی، ہندی و عربی نیز آشنائی دارد.

در سال ۱۹۷۶م بمدت ۳ ماہ در ایران بہ تحقیق پرداختہ است.

مقالات و تالیفات ایشان در زمینہ ادب فارسی بسیار است کہ نمونہ ہائی از آنها بقرار زیر است.

تالیفات:

- ۱- پروانہ چراغ مزار خودیم ما، اردو، ۱۹۷۵، دہلی .
- ۲- صحبت ہار آخر شد، سفرنامہ ایران، اردو، ۱۹۷۷، دہلی .
- ۳- تاریخ ادبیات فارسی در دورہ سلاطین تغلق، اردو، ۱۹۸۵، دہلی .

مقالات:

- ۱- نظام الدین اولیاء، اردو، مجلہ جامعہ، دہلی، ۱۹۷۱ء
- ۲- ترجمہ عید زاکانی، اردو، مجلہ صبح امید، بمبئی، ۱۹۷۱ء
- ۳- حافظ و تیمور، اردو، مجلہ جامعہ، دہلی، ۱۹۷۷ء
- ۴- شعر فارسی در ادبیات صوفی ہند، اردو، مجلہ عبارت، لکھنؤ.
- ۵- ترجمہ ماہی سیاہ کوچولو، اردو، مجلہ پیام تعلیم، دہلی، ۱۹۸۲ء
- ۶- ترجمہ عنکی شدم، اردو، مجلہ جامعہ، دہلی.

شمس الدین احمد جہان

دکتر شمس الدین احمد جان فرزند محی الدین جان در سال ۱۹۳۱ در کشمیر متولد شد. پس از پایان تحصیلات دوره ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه اسلامی علیگره شد و در سال ۱۹۵۲ به دریافت فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی نائل آمد. سپس با استخدام دانشگاه کشمیر در آمد و در آنجا به تدریس زبان فارسی پرداخت. در سال ۱۹۶۳ برای ادامه تحصیل بایران مسافرت کرد و در سال ۱۹۶۵ از دانشگاه تهران دکترای زبان و ادبیات فارسی دریافت نمود. آنگاه به هندوستان باز گشت و تدریس زبان فارسی در دانشگاه کشمیر پرداخت. ایشان هم اکنون استاد و رئیس دانشکده ادبیات دانشگاه سرینگر کشمیر و مدیر مجله دانش که بزبان فارسی و اردو در دانشگاه کشمیر منتشر میشود میباشد.

زبانهایی که استاد با آنها آشنائی دارد علاوه بر زبان فارسی عبارتند از اردو، عربی، کشمیری و انگلیسی. ایشان غیر از ایران بکشور روسیه شوروی نیز سفر کرده است و به ادبیات بعد از انقلاب اسلامی علاقمند میباشد. ادبیات بعد از انقلاب را سازنده و خوب توصیف کرده است.

پرفسور شمس الدین احمد دارای تألیفات و مقالات متعددی در زمینه زبان و ادبیات فارسی است که بعضی از آنها اشاره میشود:

تألیفات:

- ۱- شمس فقیر - اردو - ۱۹۶۲ - سرینگر.
- ۲- دستور زبان فارسی - اردو - ۱۹۵۷ - سرینگر.
- ۳- ترجمه کتاب حاجی بابا، فارسی به کشمیری - ۱۹۷۶ - سرینگر.
- ۴- حیات النبی، از زین العابدین رهنا، از فارسی به کشمیری - ۱۹۷۹ - سرینگر.

جزوات درسی برای دانشجویان زبان فارسی در کشمیر:

- ۱- ارمغان هند - فارسی - ۱۹۷۸ - سرپرستگار
 - ۲- شکوفه نو
 - ۳- حدیث نو
 - ۴- گنج ایران
 - ۵- بهار ادب
 - ۶- بوستان ادب
 - ۷- گلستان سخن
 - ۸- بوستان سخن
 - ۹- بهار سخن
-

شمس احمد انصاری

شیخ شمیم احمد انصاری فرزند عبد المجید در پنجم سپتامبر ۱۹۳۷ در روستای سالن از توابع رای بریلی از اہالت یوپی متولد شد. پس از تحصیلات ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه گجرات شد و در سال ۱۹۶۳ موفق به اخذ فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی گردید. در همان سال به عنوان استاد ہار وارد ام، ان، کالج وینسنگر گجرات شمالی شد و بہ تدریس زبان فارسی پرداخت. سپس بہ کالج د - ک - و - جام نگر منتقل شد و در سال ۱۹۸۵ بہ دانشکدہ ادبیات دہرمیندرا سنحی راجکوت واقع در گجرات منتقل شد و ہم اکنون در آن دانشکدہ مشغول تدریس زبان فارسی میباشد.

آقای شمیم بہ زبانہای اردو، ہندی، انگلیسی و گجراتی نیز آشنائی دارد. مقالات و تالیفات ایشان در زمینہ ادبیات فارسی عبارتند از:

- ۱- دستور زبان فارسی بزبان گجراتی، برای دانشجوہان گجرات.
- ۲- خط کرسی و مدّ در نستعلیق.
- ۳- خط فارسی و انواع آن.

سید شمیم احسن رضوی

مولانا سید شمیم احسن رضوی فرزند حجة الاسلام مرحوم ظفر الحسن در سال ۱۳۵۶ھ ق در يك خانواده بزرگ روحانی در شهر فیض آباد از ایالت یوپی با بعرضه حیات گذاشت. پدرش زعامت امور عامه مسلمین و ریاست دانشکده علوم اسلامی شهر بنارس را بعهدہ داشت. شمیم احسن مقدمات علوم اسلامی را نزد پدر بزرگوارش پایان رساند. سپس برای ادامه تحصیل علوم دینی راهی نجف گردید و در درس اساتید بزرگ آن سامان شرکت جست. پس از تکمیل علوم و معارف اسلامی در سال ۱۹۶۲ به زاد گاه خویش باز گشت و بتدریس زبان فارسی و عربی و معارف اسلامی در دانشکده علوم اسلامی (جوادیہ بنارس) مشغول شد. ایشان تاکنون به کشور های ایران، عربستان، کویت، سوریه و انگلستان سفر کرده است. آقای شمیم احسن مدیریت دانشکده جوادیہ بنارس را بعهدہ دارد و سر پرست ماهنامه الجواد بنارس نیز میباشد. ایشان کتابی بنام زینت الرجال بزبان اردو تالیف کرده است.

شوکت نihal

خانم دکتر شوکت نihal فرزند مرحوم نihal احمد خان در سال ۱۹۴۸ میلادی در علیگره از ایالت بونیل تولد یافته پس از اتمام دوره ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه اسلامی علیگره گردید. و در سال ۱۹۷۰ موفق به دریافت فوق لیسانس در رشته زبان و ادبیات فارسی شد. آنگاه برای ادامه تحصیل راهی دهل شد و دکترای خود را در همین رشته در دانشگاه جامعه ملیه اسلامیه در سال ۱۹۸۲ پهبان رسانید. مقاله دکترای ایشان تحقیق عنوان «میزرا محمد خان قزوینی» میباشد. ایشان هم اکنون با سمت استاذ بازرسی در دانشکده اسلامیه کریمه اندور در ایالت ماد با پرادش مشغول تدریس زبان فارسی میباشد.

خانم شوکت نihal به زبانهای اردو، انگلیسی و هندی نیز آشنائی دارد و به ادبیات فارسی معاصر علاقه مند میباشد.

صبر هواداله

خاتم دکتر صبر هوا واله فرزند هوا واله در سال ۱۹۳۷ در پلک خانواده (فارسی) زرتشتی در بمبئی متولد شد. پس از پایان دوره متوسطه وارد دانشگاه بمبئی گردید. پس از اتمام دانشگاه برای مدت ۳ سال در تهران به تحصیلات خود ادامه داد. و در سال ۱۹۶۵ طی گزیناندن رساله خود بنام (روابط پارسیان هند با ایران) موفق به دریافت دکترا گردید. خاتم صبر هوا واله هم اکنون با سمت دانشیاری در دانشگاه شهردهلی نو مشغول تدریس زبان فارسی میباشد. ایشان به زبانهای هندی، مراچی، گجراتی و انگلیسی نیز آشنائی دارد.

ضیاء الدین دیسانی

دکتر ضیاء الدین دیسانی فرزند عبدالحی، در هفدهم ماه مه ۱۹۲۵ در یکی از روستاهای اطراف احمدآباد با عرصه حیات گذاشت. پس از تحصیلات متوسطه وارد دانشگاه بمبئی شد و در سال ۱۹۴۸ م با احراز رتبه اول موفق به دریافت فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی گردید سپس برای ادامه تحصیلات در سال ۱۹۵۷ م بمدت دو سال به ایران مسافرت کرد و در دانشگاه تهران دوره دکترای زبان و ادبیات فارسی را به پایان رساند.

پس از بازگشت از ایران وارد اداره باستان شناسی دولت هند شد و در دوران خدمات پر بار خود بارها از طرف دانشگاهها و مراکز علمی هندوستان مورد تشویق قرار گرفته است. وی در سال ۱۹۸۳ م با سمت ریاست قسمت کتیبه شناسی فارسی و عربی به افتخار بازنشستگی نائل آمد و از طرف ریاست جمهوری هند بخاطر خدمات ارزنده اش به فرهنگ فارسی مورد تقدیر قرار گرفت.

استاد ضیاء الدین به زبانهای انگلیسی، اردو، گجراتی، مراقی، هندی و عربی نیز آشنائی دارد و به کشور های شوروی، بنگلادش، افغانستان، سوریه و آمریکا مسافرت کرده است.

استاد دیسانی در حدود دوپست مقاله تحقیقی در زمینه های تاریخی، باستان شناسی، فرهنگی و اجتماعی دارد. بیشتر مقاله ها در مجله کتیبه شناسی اسلامی که خود ریاست آنرا به عهده داشته بچاپ رسیده است. وی در دهها کنفرانس و سمینار علمی و ادبی، در داخل و خارج کشور هند شرکت کرده است.

بعضی از تألیفات و مقالات مهم ایشان عبارت است از:

کتابها:

- ۱- مساجد در هند، بزبان انگلیسی، دهلی، ۱۹۶۷ - ۱۹۷۱ - ۱۹۸۰ م.
- ۲- معماری اسلامی در هند، بزبان انگلیسی، دهلی، ۱۹۷۷ م.
- ۳- مدرسه های اسلامی در هند، بزبان انگلیسی، دهلی، ۱۹۷۹ م.
- ۴- شرح زندگانی و آثار فیضی، کلکنه، ۱۹۶۱ م.

- ۵- کتیبه های اسلامی در ایالت راجستان حی پور ، ۱۹۷۱ .
- ۶- آثار قدیمه هند ، ترجمه از انگلیسی به اردو ، لکهنو ، ۱۹۶۱ .
- ۷- تاج محل ، دهل
- ۸- فهرست سکه های طلائی فرمانروایان مسلمان در خزانه موزه برودا و نگاری نقاشی .

مقالات :

- ۱- معرف دیوان حاج ابرقون ، مجله هند وایرانیکا ، چاپ کلکته ، ۱۹۶۲ .
- ۲- مثنوی نال دمن - سروده فیضی ، مجله هند وایرانیکا ، چاپ کلکته ، ۱۹۵۸ .
- ۳- کتاب مرآت سکندری (تاریخ گجرات) ، در مجله موسسه علوم شرقیه ، چاپ برودا ، ۱۹۶۱ .
- ۴- مکاتبات بین عبد الرحیم ، خان خانان و عرف شیرازی - بزبان اردو . مجله علوم اسلامیة چاپ علیگر - ۱۹۶۳ .
- ۵- سبک فارسی در دوره مملوک گجرات (قرن پنجم هـ) ، هند وایرانیکا ، ۱۹۶۷ .

عبدالاحد جان

آقای عبد الاحد جان فرزند خواجه احسن الله در سال ۱۹۱۷ در شهر آنت ننگ از ایالت جامو و کشمیر متولد شد. پس از پایان دوره متوسطه در کشمیر، وارد دانشگاه اسلامی علیگره شد و در سال ۱۹۴۷ موفق به اخذ فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی و لیسانس حقوق از آن دانشگاه گردید. سپس در دانشکده های کشمیر به تدریس زبان و ادبیات فارسی پرداخت. در سال ۱۹۷۷، پس از چندین سال خدمت به زبان و ادبیات فارسی به افتخار باز نشستگی نائل آمده است.

آقای عبد الاحد جان به زبانهای انگلیسی، پنجابی، کشمیری، اردو و هندی نیز آشنائی دارد. ایشان دارای تألیفات و مقالات متعددی است که به بعضی از آنها اشاره میشود:

- ۱- ترجمه منظوم چهار صد رباعی از خیام به زبان کشمیری - در سرینگر زیر چاپ است.
- ۲- ترجمه منظوم سیصد بیت از مثنوی مولای روم به کشمیری که هنوز به چاپ نرسیده است.

عبدالجبار شیخ

آقای عبد الجبار شیخ فرزند اسدالله در آوریل سال ۱۹۳۰ میلادی در آنه گام کشمیر تولد یافت. پس از پایان تحصیلات ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه کشمیر شد و در سال ۱۹۶۲ موفق به دریافت فوق لیسانس زبان و ادبیات اردو گردید. وی تحصیلات خود را در رشته زبان و ادبیات فارسی ادامه داد و در سال ۱۹۶۸ موفق به دریافت فوق لیسانس در این رشته گردید. سپس در دانشکده کاندی سری نگر با سمت استاد یاری مشغول بخدمت شد. ایشان به زبانهای اردو، انگلیسی، کشمیری و پنجابی نیز آشنائی دارد. در باره ادبیات بعد از انقلاب چنین نظر داده است:

همانطور که انقلاب اسلامی ایران بروی اخلاق و اعتقادات مردم اثر گذاشته بر روی فرهنگ و ادبیات فارسی هم اثر زیبایی خواهد گذاشت.

آقای عبد الجبار دارای تالیفات ذیل میباشد:

- ۱- اثر ونقوذ فارسی بر زبانهای کشمیری.
- ۲- اثر ونقوذ فرهنگ ایران بر فرهنگ و هنر کشمیریان.

عبد الرزاق

دکتر عبد الرزاق فرزند کتور خان در سال ۱۹۳۶ در شهرستان گورکان از ایالت هارپانا متولد شد. پس از پایان تحصیلات ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه علیگره شد و در سال ۱۹۶۸ از آن دانشگاه دکترای زبان و ادبیات فارسی دریافت کرد. سپس به خدمت دانشکده شبلی نعمانی واقع در اعظم گره در آمد و هم اکنون با سمت استاد یاری در همان دانشکده مشغول تدریس زبان و ادبیات فارسی است.

آقای عبد الرزاق به کشورهای سوریه، عراق، عربستان، اردن، آلمان، انگلستان و استرالیا مسافرت کرده است. وی به زبانهای عربی، انگلیسی، اردو و هندی نیز آشنائی دارد. موضوع رساله دکترای ایشان شرح احوال و آثار مطهر کره، شاعر پارسی گوی هندی، در قرن هشتم هجری است.

عبدالسبحان

دکتر عبد السبحان فرزند عبد الستار در سال ۱۹۳۵ میلادی در کلکته متولد شد. پس از اتمام دوره ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه کلکته گردید و موفق به دریافت دکترای زبان فارسی از آن دانشگاه شد. سپس در خدمت دانشکده مولانا آزاد وابسته بدان دانشگاه کلکته قرار گرفت و هم اکنون مشغول تدریس زبان فارسی میباشد.

دکتر عبدالسبحان به زبانهای انگلیسی، اردو، بنگالی و هندی نیز آشنائی دارد. تالیفات ایشان در زمینه ادبیات فارسی که تاکنون به دست ما رسیده عبارت است از:

- ۱- تصحیح و مقدمه بر تاریخ بنگاله مهابت جنگ، تالیف یوسف علی خان که در سال ۱۹۶۹م در انجمن آسیائی کلکته بچاپ رسیده است.
- ۲- ضمیمه تذکره الصفا، تالیف یوسف علی خان، ترجمه به انگلیسی - چاپ انجمن آسیائی کلکته.
- ۳- مظهر نامه، تالیف کرم علی.
- ۴- سفر نامه تاگور ترجمه از بنگالی به فارسی.
- ۵- فیضی و شعر او بچاپ مجله یغما، در ایران.

عبد الفتاح انصاری

دکتر عبد الغفار انصاری فرزند عبد الواحد انصاری در سال ۱۹۳۹م در شهر ستان بهاکلیور ایالت بیهار متولد شد. پس از پایان دوره ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه بهاکلیور شد و در سال ۱۹۶۸م از آن دانشگاه موفق به دریافت دکترای زبان و ادبیات فارسی گردید. در سال ۱۹۷۶ نیز موفق شد از همان دانشگاه فوق دکترای دریافت نماید.

دکتر انصاری آنگاه در خدمت دانشگاه بهاکلیور قرار گرفت و هم اکنون رئیس گروه فارسی آن دانشگاه میباشد. ایشان به زبانهای اردو، انگلیسی، عربی و هندی نیز آشنائی دارد و در سال ۱۹۶۶م بمدت ۶ ماه برای تحقیقات به ایران مسافرت کرده است. مسافرت دیگر ایشان به عراق میباشد. دکتر عبد الغفار دارای تالیفات و مقالات متعددی است که به نمونه هائی از آنها اشاره میشود:

کتابها:

- ۱- گلچینی از دیوان آقا محمد کاظم واله اصفهانی با مقدمه، بهاکلیور، ۱۹۷۶م.
- ۲- برگزیده اشعار مولانا محمد واله موسوی، با مقدمه، بهاکلیور، ۱۹۷۷م.
- ۳- چند شاعر فارسی از دوره محمد شاه گورکانی، بزبان اردو، بهاکلیور، ۱۹۷۷م.
- ۴- احوال و آثار و افکار عقیل خان واله داغستانی بزبان اردو، بهاکلیور، ۱۹۸۳.
- ۵- گنجینه معرفت، بزبان اردو، بهاکلیور، ۱۹۸۵.
- ۶- احوال و افکار و آثار محمد کاظم واله اصفهانی، بزبان اردو، بهاکلیور، ۱۹۸۵.

مقالات:

- ۱- مهاتما گاندی و ایرانیان، در مجله دانشگاه بهاکلیور، ۱۹۷۰.
- ۲- معرفی صفدر جنگ، در مجله فروغ اردو، لکنئو، ۱۹۷۷.
- ۳- میر غلام علی آزاد بلگرامی، در مجله برهان دهل، ۱۹۷۸.
- ۴- لیلی ایران، در مجله زبان و ادب مهنتا، ۱۹۷۹.
- ۵- شاعر ایرانی که عاشق هند بود، در مجله ارمغان تهران، ۱۳۵۶ هـ ش.

عبدالعزیز بت

آقای عبد العزیز بت فرزند حاجی حبیب در سال ۱۹۳۴ میلادی در بوئینگو در اہالت کشمیر متولد شد . پس از پایان دوره ابتدائی و متوسطہ وارد دانشگاه کشمیر گردید و موفق بہ اخذ درجہ فوق لیسانس از این دانشگاه شد . سپس بعنوان معلم فارسی دانشگاه کشمیر ہند مشغول انجام وظیفہ گردید . وہم اکنون در دانشکدہ دولتی سوپور کشمیر مشغول تدریس زبان فارسی میباشد . ایشان بہ زبانہای اردو ، انگلیسی و کشمیری نیز آشنائی دارد و نسبت بہ ادبیات بعد از انقلاب اسلامی علاقہمند میباشد . آقای عبد العزیز دارای مقالاتی بزبان انگلیسی و اردو بشرح ذیل میباشد :

- ۱- شیخ یعقوب صرف ، بزبان انگلیسی .
- ۲- علامہ اقبال ، بزبان انگلیسی .
- ۳- شعر نو ، بزبان فارسی .
- ۳- شیخ نورالدین ، بزبان اردو .
- ۵- ترجمہ اشعار غنی کشمیری ، بزبان انگلیسی .

عبدالکریم جاگیردار

آقای عبدالکریم جاگیردار فرزند قمرالدین در سال ۱۹۲۳ میلادی در شهر احمد نگر از ایالت مهاراشترا تولد یافت. پس از گذراندن دوره ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه شد و در رشته زبان و ادبیات فارسی موفق به اخذ فوق لیسانس گردید. آنگاه بتدریس زبان فارسی در دانشکده احمد نگر پرداخت و پس از قریب ۳۰ سال خدمت به فرهنگ و ادب به افتخار باز نشستگی نائل آمد. ایشان بزبانهای انگلیسی، اردو، مراتی و هندی نیز آشنائی دارد. و تاکنون به کشور های بنگلادیش، برمه و پاکستان سفر کرده است.

استاد درباره ادبیات بعد از انقلاب اسلامی چنین نوشته است:

انقلاب اسلامی ایران در جهت گسترش روح اسلام و همچنین در بهتر ساختن زبان فارسی تاثیر مثبت داشته است.

آقای عبدالکریم دارای تالیفات زیر میباشد:

- ۱- اثر زبان فارسی در زبان مراتی.
- ۲- مشکلات تدریس زبان فارسی در دانشگاههای مهاراشترا.
- ۳- توسعه زبان فارسی در ایالت مهاراشترا.
- ۴- کلام فی نقطه ملک الله داد.

عبدالمجید خان

آقای عبدالمجید خان فرزند ابو سعید خان در سال ۱۹۳۱ میلادی در شهر بهوپال هند بدینا آمد. پس از پایان دوره ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه بهوپال گردید. و در سال ۱۹۷۰ موفق به دریافت فوق لیسانس در رشته زبان و ادبیات فارسی شد. سپس با سمت استاد یاری بتدریس زبان فارسی در دانشکده ایم - ایل - بی بهوپال پرداخته ایشان به زبانهای اردو، انگلیسی و هندی نیز اشنائی دارد.

آقای عبدالمجید دارای مقالاتی به زبان فارسی و اردو میباشد. از جمله آنها:

- ۱- تاثیر زبان فارسی بر تمدن هند در سمنار بمبئی، بزبان فارسی.
- ۲- اثر فارسی بر فرهنگ هندوستان، در سمنار گجرات، بزبان اردو.
- ۳- سعدی شیرازی.
- ۴- مقالاتی درباره زبان و ادبیات فارسی به زبان اردو.

عبدالودود اظھر دہلوی

دکتر عبد الودود اظھر دہلوی، فرزند مرحوم حاجی عبد المالك دہلوی، در دوم مارس ۱۹۳۶م در بک خاتو اده علم و دانش در دہلی متولد شد. تحصیلات ابتدائی و متوسطه را در مدرسه جامعہ ملیہ اسلامیہ پٹھان رساند. و در سال ۱۹۵۴م وارد دانشگاه دہلی شد. در سال ۱۹۶۰م موفق به دریافت فوق لیسانس زبان فارسی از آن دانشگاه گردید سپس به استخدام دانشگاه دہلی در آمد و به تدریس زبان فارسی پرداخت. در سال ۱۹۶۷ برای ادامہ تحصیل راہی ایران شد و مدت ۴ سال در دانشگاه تہران به تحصیل و تحقیق پرداخت. سر انجام در سال ۱۹۷۱ به اخذ دکترای زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه تہران نائل آمد. پس از بازگشت از ایران، با سمت دانشیاری، در دانشگاه جواهر لعل نہرو تدریس زبان فارسی مشغول شد. مدتی نیز ریاست دانشکدہ زبانها را در دانشگاه نہرو بعهده داشته است.

دکتر اظھر دہلوی ہم اکنون استاد زبان فارسی و رئیس گروه زبانهای افریقائی و آسیائی دانشگاه جواهر لعل نہرو در دہلی نو میباشد. ایشان در چندین سمینار زبان و ادبیات فارسی که در داخل و خارج ہند برگزار شدہ است شرکت نموده و چندین مقالہ در زمینہ فرهنگ و ادب فارسی ارائه داده است. استاد به زبانهای انگلیسی، اردو، ہندی، عربی و پنجابی نیز آشنائی دارد. و بہ کشور های افغانستان، نیپال و پاکستان نیز مسافرت کرده است.

تعدادی از کتب و مقالات استاد اظھر کہ بہ چاپ رسیدہ بہ شرح زیر است:

کتاب:

- ۱- رامائین، کتاب مقدس ہندوان، ۲ جلد، فارسی، بنیاد فرهنگ ایران، تہران ۲- ۱۹۷۱.
- ۲- تمایلات در ادبیات فارسی جدید، رسالہ فارسی، خانہ فرهنگ ایران، دہلی نو، ۱۹۷۸.

مقالات:

- ۱- عرق شیرازی، مجله برهان، دهل، ۱۹۵۹.
- ۲- فروغ فرخزاد، مجله آهنگ - دهل، ۱۹۵۷.
- ۳- سعدی شیرازی، مجله هند و ایرانیکا - کلکته.
- ۴- امیر خسرو از لحاظ زبان شناسی و زبان‌دانی، مجله خراسان، کابل.
- ۵- امیر خسرو، سمینار جیلرآباد - ۱۹۷۳.

عتیق احمد خلیل

آقای عتیق احمد خلیل فرزند شفیق احمد خلیل در ۲۰ سپتامبر ۱۹۳۹م در شهر بهوپال هند تولد یافت. پس از تکمیل شدن دوره معارف اسلامی از دارالعلوم دیوبند، به دانشگاه راه یافت. در سال ۱۹۶۷م از دانشگاه ویکرم به دریافت فوق لیسانس زبان عربی نائل گردید. وی سپس تحصیلات خود را در رشته زبان و ادبیات فارسی ادامه داد و در سال ۱۹۷۰م از همان دانشگاه موفق به اخذ فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی گردید. در سال ۱۹۷۲م از دانشگاه بهوپال فوق لیسانس اردو شد. ایشان اکنون رئیس قسمت فارسی دانشکده دولتی حمیدیه بهوپال میباشند و به زبانهای انگلیسی و هندی نیز آشنائی دارد و تاکنون به کشورهای پاکستان و عربستان سفر کرده است.

آقای عتیق احمد خلیل به ادبیات قدیم و ادبیات و فرهنگ بعد از انقلاب علاقمند می باشد. مقالات متعددی از ایشان در زمینه ادبیات فارسی و فرهنگ و معارف اسلامی در مجلات مختلف هند بجا رسیده است.

عطا کریم برق

یکی از چهره های برجسته زبان و ادبیات فارسی در شبه قاره هند، استاد دکتر عطا کریم برق است. وی فرزند محبوب علی محبوب حسین میباشد. در سال ۱۹۲۲ میلادی در قریه چلر گاؤن از اهالت بهار متولد شد. پس از تحصیلات ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه کلکته شد و در سال ۱۹۴۶ از همان دانشگاه فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی دریافت کرد. سپس برای مدت سه سال عازم ایران شد و در دانشگاه تهران باخذ دکترای زبان و ادبیات فارسی نائل آمد.

دکتر برق پس از بازگشت از ایران در دانشگاه کلکته مشغول بکار شد و هم اکنون در همان دانشگاه استاد کرسی زبان و ادبیات فارسی و علوم اسلامی می باشد. بسیاری از اساتید زبان فارسی در ایالت های بنگال و آسام از شاگردان دکتر برق می باشند. وی در سال ۱۹۷۹ بخاطر خدمات ارزنده ای که بزبان و ادبیات فارسی کرده است از طرف ریاست جمهوری هند مورد تقدیر قرار گرفت. استاد به زبانهای اردو، انگلیسی، هندی، سانسکرت و بنگالی نیز آشنائی دارد.

دکتر برق دارای تألیفات و مقالات متعددی است که به برخی از آنها اشاره می شود:

- ۱- جستجو در احوال و آثار صفی علیشاه، چاپ تهران.
- ۲- شرح احوال و آثار قائم مقام - مجله ایند وایرانیکا - کلکته ، ۱۹۴۵.
- ۳- چگونگی روابط هند و ایران - مجله ایند وایرانیکا - کلکته ، ۱۹۵۵.
- ۴- نظری به را بیدر نات تاگور - مجله ایند وایرانیکا - کلکته ، ۱۹۶۱.
- ۵- جلال الدین رومی - شاعر و عارف بزرگ - مجله ایند وایرانیکا - کلکته ، ۱۹۶۹.
- ۶- چراغ فارسی در بنگاله هنوز بکل خاموش نشده است - مجله ایند وایرانیکا - کلکته ۱۹۷۰.
- ۷- وضع فارسی در بنگال - مجله ایند وایرانیکا - کلکته ، ۱۹۷۰.
- ۸- کتاب نفوذ فارسی در زبان و ادبیات بنگالی (زیر چاپ) است.

سید علی حیدر پتہ

دکتر سید علی حیدر فرزند سید عبد الرحمان در سپتامبر سال ۱۹۲۵م در ایالت بہار متولد شد. پس از تحصیلات مقدماتی وارد دانشگاه پتنا شد و در رشته‌های عربی، فارسی و اردو، فوق لیسانس و دکترا گردید. سپس در خدمت موسسہ تحقیقات عربی و فارسی پتنا قرار گرفت و مدت ۳۶ سال بہ فرہنگ و ادب فارسی و عربی در آن ایالت خدمت نمود. استاد ہم اکنون دوران پر افتخار باز نشستگی خود را میگذرانند. باوجود این دکتر سید علی حیدر هنوز از پانزستہ و اکنون در موسسہ تحقیقات عربی و فارسی پتنا مشغول بکار است.

دکتر سید علی حیدر بہ زبانهای عربی، اردو، ہندی و انگلیسی نیز آشنائی دارد. وی بہ کشورهای نپال و بنگلادش مسافرت کردہ است.

تالیفات و مقالات ایشان در زمینہ فارسی عبارتند از:

- ۱- دیوان قاسم ارسلان طوسی ، پتنا ۱۹۶۲م.
- ۲- اشعار پیشان (دیوان حکیم عبد الحمید پیشان)، پتنا.
- ۳- آصف نامہ، تالیف میر فرزند علی موزون (مثنوی حماسی) ، چاپ ۱۹۶۱م.
- ۴- عروض ہندی، تالیف میر عابد دل عظیم آبادی ، ۱۹۶۱م.
- ۵- رسالہ ذکر معینان ہندوستان بہشت نشان، تالیف عنایت خان راسخ عظیم آبادی، (تذکرہ) ۱۹۶۱م.
- ۶- تحفۃ الصغر ، دیوان اول امیر خسرو دہلوی، در دست طبع .
- ۷- مقدمہ دیوان غرۃ الکمال، دیوان دوم امیر خسرو دہلوی ، در دست طبع.
- ۸- تذکرہ ریاض الافکار تالیف وزیر علی عینی عظیم آبادی ، در دست طبع .

سید علی نقوی

مولانا سید علی نقوی فرزند حجة الاسلام سید محمد در سال ۱۹۳۵ میلادی در شهر لکنهو تولد یافت. خانواده او مهد علم و دانش بود و سید علی دوره مقدمات علوم اسلامی را نزد پدرش فرا گرفت. سپس به مدرسه علوم دینی سلطان المدارس راه یافت و از جامعه سلطانیه موفق به اخذ درجه صدر-الافاضل گردید. وی برای ادامه تحصیل در زمینه معارف اسلامی راهی نجف اشرف شد. پس از اخذ اجازه و اسناد از بزرگان علم به وطن خود باز گشت. و در بخش علوم مشرقیه دانشگاه لکنهو مشغول بخدمت گردید. آقای سید علی نقوی به زبانهای عربی، اردو و هندی نیز آشنائی دارد و تاکنون به کشورهای های ایران، عراق، پاکستان سفر کرده است. آخرین سفر ایشان به ایران در سال ۱۹۸۴ بنا بدعوت جمهوری اسلامی ایران بوده است.

تالیفات ایشان دو کتاب الاصول و نثر باستان میباشد.

غلام دستگیر رشید

دکتر غلام دستگیر رشید فرزند غلام محی الدین در سال ۱۹۰۹م در حیدرآباد متولد شده پس از پایان دوره مقدماتی وارد دانشگاه عثمانیه شد و به اخذ درجه دکترای زبان و ادبیات فارسی از آن دانشگاه نائل آمد. سپس به استخدام دانشگاه در آمد و مدتی بعنوان ریاست گروه زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه عثمانیه حیدرآباد انعام و وظیفه نمود. استاد در سال ۱۹۶۹م پس از یکدیوران طولانی خدمت به فرهنگ فارسی به افتخار بازنشستگی نائل آمده است. دکتر غلام دستگیر به زبانهای انگلیسی، اردو، هندی، عربی و تلگو نیز آشنائی دارد. کتب و مقالات ایشان در زمینه ادبیات فارسی بسیار است که نمونه های از آنها بشرح زیر است:

- ۱- تصحیح متن کتاب غرة الکمال، سروده امیر خسرو دهلوی، بزبان فارسی، حیدرآباد.
- ۲- نعت شعری فارسی گوی، درباره پیامبر اسلام، بزبان انگلیسی، حیدرآباد.
- ۳- شمس معنری، سال ۱۹۵۶ _____ حیدرآباد.
- ۴- معیار القواعد سال ۱۹۵۶ _____ حیدرآباد.
- ۵- رجحان اجتماعی، وخدمات و فداکاریهای صوفیان گرمی در هند.

غلام محبتی انصاری

دکتر غلام محبتی انصاری فرزند مولانا محمد نصیرالدین، درژانویه سال ۱۹۳۸ میلادی در لعل-گنج ویشالی متولد شد. وی پس از گذراندن دوران متوسطه و ارد دانشگاه پتنا شد و موفق به اخذ درجه دکترای و ادبیات فارسی گردید. سپس از ۱۹۶۰ در دانشگاه بیهار، مظفر پور با سمت دانشیار زبان فارسی انعام ووظیفه میکند. وی به زبانهای اردو، انگلیسی و هندی نیز آشنائی دارد. دکتر انصاری دارای تالیفات در زمینه ادبیات فارسی بشرح ذیل است:

- ۱- سید قاسم حاجی پوری و غزهای فارسی او. چاپ پتنا، ۱۹۷۷.
- ۲- لغت جد ید فارسی.
- ۳- فرهنگ فارسی جدید با اردو. مشتمل بر اصطلاحات و محاورات و ضرب المثل ها، چاپ ۱۹۸۱.
- ۴- درویش حسین و اله هروی و کلیات او.
- ۵- حکیم شیخ حسین شیرازی و کلیات او.
- ۶- ۱۵ مقاله تحقیقی و ادبی بزبانهای فارسی و اردو که در مجله های مختلف هند مانند: معارف، بیاض، برهان، زبان و ادب، هند و ایرانیکا وغیره نچاب رسیده است.

قاسم نیازی

آقای قاسم نیازی فرزند سید مهربان علی در سال ۱۹۳۱م در شهر بهوپال هند تولد یافت. پس از پایان دوره ابتدائی و متوسطه به دانشگاه وکرم اوجین، واقع در ایالت مادهاپرادش راه یافت و در سال ۱۹۶۶ موفق به دریافت فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی گردید. آنگاه با سمت استاد یاری وارد دانشگاه بهوپال شد. وندریس زبان و ادبیات فارسی پرداخت. ایشان به زبانهای اردو، هندی و انگلیسی نیز آشنائی دارد. آقای نیازی دارای مقاله های بزبانهای فارسی و اردو میباشد، که در مجله دانشکده حمیدیه بهوپال و مجله های دیگر به چاپ رسیده است. نمونه هائی از مقالات ایشان بقرار زیر است:

- ۱- امیر خسرو و خدمات علمی و هنری او .
- ۲- شیخ سعدی از لحاظ معلم اخلاق .
- ۳- دارا شکوه و خدمات فرهنگی او .
- ۴- فرهنگ هندوستان و زبان و ادبیات فارسی
- ۵- امیر خسرو و اتحاد ملی .

قمر غفار

خانم دکتر قمر غفار فرزند عبد الغفار در سال ۱۹۵۰م در دهل متولد شد. وی پس از گذراندن تحصیلات دوره متوسطه وارد دانشگاه اسلامی علیگره گردید. و در سال ۱۹۸۱م موفق به اخذ درجه دکترای زبان و ادبیات فارسی از این دانشگاه شد. و از همان سال برای تدریس زبان فارسی وارد دانشگاه جامعه ملیه اسلامیة دهل گردید.

ایشان هم اکنون با سمت استاد یاری در دانشگاه (جامعه) ملیه اسلامیة مشغول انجام وظیفه میباشد. خانم دکتر غفار به زبانهای اردو، انگلیسی، هندی و عربی نیز آشنائی دارد و نسبت به ادبیات بعد از انقلاب اسلامی علاقمند است.

مقالات ادبی و فرهنگی زیادی از خانم غفار در مجلات هند بچاپ رسیده که نمونه از آنها بدینقرار است:

مقالات:

- ۱- معرفی محمد حجازی - اردو - کتاب نما - دهل - ۱۹۸۲
- ۲- قابوسنامه عنصر المعالی - اردو - جامعه - دهل - ۱۹۸۳
- ۳- تاریخ جهانگشای جویی - اردو - جامعه - دهل - ۱۹۸۳
- ۴- تاریخ بیہی - اردو - فکر و نظر - علیگره - ۱۹۸۴
- ۵- ارزش و اهمیت ادبی و تاریخی چهار مقاله عروضی - اردو - جامعه - دهل - ۱۹۸۴
- ۶- طوطی هند، امیر خسرو، - فکر و نظر - علیگره - ۱۹۸۳

کاشی نات پانديتا

دکتر کاشی نات پانديتا فرزند دابا رام در سال ۱۹۲۷ در بارامولا اہالت کشمير در يك خانواده برہمن ہندو متولد شد. پس از پايان تحصيلات متوسطه وارد دانشگاه کشمير شد و موفق به دريافت دکتري زبان وادبيات فارسي گرديد. در سال ۱۹۵۹ براي ادامه تحصيل به ايران مسافرت کرد و در سال ۱۹۶۲ از دانشگاه مہران دکتري زبان وادبيات فارسي دريافت نمود. سپس به ہندوستان باز گشت و در دانشگاه کشمير با سمت استاد ہاري مشغول تدريس زبان فارسي گرديد. ايشان ہم اکنون در دانشگاه کشمير با سمت دانشجاري ورياست گروه مطالعات آسياي مرکزي مشغول انجام وظيفه است. دکتر پانديتا بزبانهاي اردو، انگليسي، کشميري و ہندي نیز آشنائي دارد و بہ کشورهاي شوروي، انگلستان، افغانستان وکشورهاي خليج فارس مسافرت کرده است. تاليفات و مقالات ايشان در زمينہ ادبيات فارسي عبارتند از:

- ۱- ارمغان پارس - منتخبی از شعر معاصر ، چاپ سرينگر ۱۹۷۰.
- ۲- شعر حافظ ، زبان اردو ، چاپ دهلي ۱۹۷۷.
- ۳- جزوہ ای در بارہ ابوعلى سینا ، زبان انگليسي ، چاپ سرينگر ۱۹۸۰.

کاظمی حسینی

خانم دکتر کاظمی حسینی فرزند سید محمد صالح حسینی در سال ۱۹۴۲م در لکنپو متولد شد. پس از پایان دوره متوسطه وارد دانشگاه لکنپو شد و موفق به دریافت دکترای زبان و ادبیات فارسی از آن دانشگاه گردید. سپس در خدمت دانشگاه قرار گرفت و هم اکنون در شعبه کالج دخترانه وابسته به دانشگاه لکنپو با سمت استاد پاری مشغول تدریس زبان فارسی میباشد. خانم کاظمی حسینی به زبانهای اردو، انگلیسی و هندی نیز آشنائی دارد. ایشان اثرات انقلاب اسلامی را بر روی فرهنگ و زبان فارسی خوب و سازنده توصیف می کند.

کیار احمد جایی

دکتر کبیر احمد جایی، فرزند ظہیر، در نوامبر سال ۱۹۳۶ در جئس، یکی از شهرهای اہالت بونی متولد شد. پس از گذراندن دو رتبه‌دیرستانی وارد دانشگاه اسلامی علیگرہ گردید و در رشته زبان و ادبیات فارسی به اخذ درجہ دکترا نائل آمد. ایشان پس از پاہان دورہ دکترا در دانشگاه ہای مختلف ہند بتدریس زبان و ادبیات فارسی مشغول شد. وہم اکنون در گروہ مطالعات علوم اسلامی دانشگاه اسلامی علیگرہ با سمت دانشیاری انجام وظیفہ می کند. وی تألیفات زیادی دربارہ ادبیات فارسی و معارف اسلامی دارد.

استاد کبیر احمد جایی بزبانہای ہندی، اردو، عربی و انگلیسی نیز آشنا است. در سال ۱۹۷۷ بہ ایران مسافرت کردہ است. نظر ایشان دربارہ ادبیات بعد از انقلاب اسلامی و تأثیر انقلاب را بر ادبیات چین توصیف کردہ است:

انقلاب دامن ادبیات را وسیعتر خواهد کرد زیرا کہ ادبیات فارسی اصلا اسلامی بودہ و هیچکس نمیتواند این وصفش را بر بایدہ

استاد در زمینہ ادبیات قدیم و معاصر ایران نیز تالیفاتی بشرح ذیل دارد:

- ۱- بازگشت (زبان اردو) ۱۹۷۵ - دہلی (این کتاب مجموعہ شش مقالہ دربارہ ہجیر بیلقانی، حافظ، اقبال، غالب، احمد کسروی و عبد العظیم قریب) است.
- ۲- ترجمہ مقالہ ہای تاریخی و علمی، از دکتر نذیر احمد، (زبان اردو) - ۱۹۷۶ - دہلی. (این کتاب شامل سہ مقالہ در بررسی تاریخ بیہقی، قرخ بیگ، نقاش معروف مغولان ہند و بررسی نسخہ ہای خطی فارسی موجود در ہند است.
- ۳- ترجمہ کتاب آذری، از احمد کسروی، ۱۹۷۸ - دہلی.
- ۴- ترجمہ تاریخ ادبیات تاجیکستان، از برجسی بیچی کا دانشمند چکسلواکی (از انگلیسی بہ اردو) ۱۹۷۷ - دہلی.
- ۵- ترجمہ کتاب علامہ اقبال، مصلح قرن اخیر، از دکتر شریعتی، ۱۹۸۲، سرینگر.
- ۶- ترجمہ کتاب محمد اقبال، اثر میر شکر، دانشمند تاجیکی، ۱۹۸۳، سرینگر.
- ۷- شرح احوال و آثار ذبیح اللہ صفا، ۱۹۸۳، دہلی.

سید کلب عابد نقوی

مولانا سید کلب عابد نقوی فرزند حجة الاسلام سید کلب حسین در سال ۱۹۲۳ میلادی در بک خانواده بزرگ روحانی که سالها زعامت امور اسلامی را بعهده داشتند چشم بد نیا گشود. مراحل ابتدائی رازد پلر بزرگوارش به پایمان رسانید. و برای ادامه تحصیل در مدارس علوم دینی لکنو چون سلطان المدارس و جامعه سلطانیه وارد گردید. ۱۰ ز جامعه سلطانیه به درجه صدر الافاضل نائل آمد و در همین ایام از دانشگاه لکنو فارغ التحصیل علوم مشرقیه گردید. ایشان پس از تکمیل دوره های علوم اسلامی راهی نجف اشرف شد و در درس اساتید بزرگ آن سامان شرکت جست و در سال ۱۹۵۲ به زادگاه خود باز گشت.

آقای کلب عابد به زبانهای عربی و اردو نیز آشنائی داردمدت ۹ سال در دانشگاه اسلامی علیگره بعنوان استاد و رئیس قسمت الهیات این دانشگاه انجام وظیفه نموده است. ایشان تاکنون به کشورهای افغانستان، ایران، عراق، لبنان، سوریه، عربستان سعودی و کشورهای افریقائی سفر کرده است و هم اکنون بعنوان امام جمعیت لکنو در این شهر بسر میدهد. تالیفات ایشان عبارت است از:

- ۱- عماد التحقیق بزبان اردو، چاپ دانشگاه علیگره.
- ۲- مکتب اسلام در اصول و فروع دین، اردو و هندی.

سید کلیم الله حسینی

دکتر قاری سید کلیم الله حسینی در سال ۱۹۰۴ در شهر حیدرآباد دکن تولد یافت. پس از پایان دوره ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه عثمانیه شد. و موفق به اخذ فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی گردید. در سال ۱۹۲۷ با سمت استاد هاری در دانشگاه عثمانیه مشغول بکار شد و پس از مدتی عازم انگلستان شد. در سال ۱۹۳۲ از دانشگاه لندن دکترای زبان و ادبیات فارسی دریافت نمود. پس از مراجعت از انگلستان بار دیگر با سمت دانشیاری در دانشگاه عثمانیه مشغول به تدریس زبان و ادبیات فارسی گردید. استاد پس از یکدوره سی ساله خدمت به زبان و ادبیات فارسی در سال ۱۹۶۴ با سمت استادی و رئیس گروه فارسی به افتخار بازنشستگی نائل آمد.

دکتر قاری پس از بازنشستگی باز هم از پانزشتت و به تاسیس مدارس قرائت قرآن پرداخت، و حدود هفتصد مدرسه در جنوب هند بوجود آورد. ایشان به زبانهای اردو، انگلیسی، هندی، عربی و تلگو نیز آشنائی دارد.

تالیفات استاد قاری سید کلیم الله، در زمینه ادب فارسی و علوم قرآنی عبارت است از:

- ۱- تصحیح بامقدمه انگلیسی بر کتاب تاریخ بیبق، تألیف ابو الحسن علی بن زیند البیهقی - دانشگاه عثمانیه - حیدرآباد.
- ۲- تصحیح کتاب نفود الزواهر و عقود الجواهر، تألیف رشید الدین وطواط بامقدمه انگلیسی - حیدرآباد.
- ۲- تصحیح کتاب تتمه صولان الحکمة، بامقدمه عربی و انگلیسی - حیدرآباد.
- ۳- سراج البلاغة در ۲ جزء، حیدرآباد.
- ۵- تاریخ نظم فارسی تا دوره سلجوقیان - حیدرآباد.
- ۶- شرح احوال و اشعار محمد اسماعیل شوکت بخاری - حیدرآباد.
- ۷- نفوذ زبان و ادبیات فارسی در زبان و ادبیات اردو - حیدرآباد.
- ۸- سراج الترتیل - بزبان اردو - حیدرآباد.
- ۹- قرأت سیدنا عاصم کوفی - اردو، حیدرآباد.
- ۱۰- تصحیح کتاب فتوح الحرمین، تألیف محی الدین لازمی، بامقدمه فارسی، اردو و انگلیسی. و چندین مقاله کوچک و بزرگ دیگر.

گیردھاری لعل کول

آقای گجر دھاری لعل فرزند گجپتی نات در سال ۱۹۴۸ در پٹک خاتوادہ برہمن ہندو کو در اہالت کشمیر متولد شد۔ پس از پایان دورہ متوسطہ وارد دانشگاه کشمیر شد وہ اخذ فوق لیسانس زبان فارسی واردو نائل آمد۔ سپس در خدمت دانشکدہ گاندی میموریل، وابستہ بہ دانشگاه کشمیر در آمد۔ ہم اکنون با سمت استاد ہاری در آن دانشکدہ مشغول تدریس زبان فارسی میباشد۔

آقای گجر دھاری لعل بہ زبانہای اردو، انگلیسی، کشمیری و ہندی نیز آشنائی دارد۔ مقالہ های ایشان در زمینہ ادب فارسی عبارت است از:

- ۱۔ مسائل تدریس زبان فارسی در ہند در ادوار مختلف۔
- ۲۔ آداب و رسوم مشترک بین برہمنان کشمیر و زرتشتیان ایران۔

ماریا بلقیس

خاتم دکتر مارها بلقیس کبیر فرزند نذیر احمد در دهم جولای ۱۹۴۵ در ضلع بسنی اہالت بویی تولد یافت. وی پس از پایان دوره ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه علیگرہ گردید و در سال ۱۹۷۰ بدریافت دکترای زبان و ادبیات فارسی از این دانشگاه نائل آمد. ایشان به زبانهای اردو، انگلیسی و ہندی آشنائی دارد. ہم اکنون با سمت استاد ہاری در دانشکدہ زنان وابستہ بہ دانشگاه اسلامی علیگرہ مشغول خدمت میباشد.

خاتم مارها بلقیس، تاکنون بہ کشورهای ایران، انگلیس و آمریکا مسافرت کردہ است.

ایشان دارای مقالات متعددی در زمینہ زبان و ادبیات فارسی بشرح زیر میباشد:

- ۱- ہک غزل ناہاب از حافظ شیرازی ، در مجلہ فکر و نظر.
- ۲- خواجہ ہمام الدین تیمیزی و تأثیر سعدی بر او ، در مجلہ ہند و ایرانیکا.
- ۳- محمد بن داود شادی آبادی و کتاب فارسی مفتاح الفضلاء ، در ہک کنفرانس۔
سراسری استادان زبان فارسی .
- ۴- طنز و مزاح در زبان غالب ، سمینار بین المللی غالب
- ۵- توضیح یکسہ بیاض قدیمی فارسی ، ہفتمین کنفرانس سراسری استادان زبان۔
فارسی.
- ۶- کتاب نظر انتقادی و بررسی آئینہ سکندری امیر خسرو . زیر چاپ .

متین احمد صبا

دکتر متین احمد صبا فرزند مرحوم مسعود احمد، در سال ۱۹۳۶ م در بهنگه از ایالت بهار متولد شد. پس از پایان تحصیلات ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه پتنا گره دبد و موفق به دریافت فوق لیسانس زبان فارسی با امتیاز عالی شد. سپس در دانشگاه بهار در شهر مظفر پور ایالت بهار به ادامه تحصیل پرداخت و دکترای زبان و ادبیات فارسی را از آن دانشگاه دریافت نمود. آنگاه در سال ۱۹۶۱ در همان دانشگاه به تدریس زبان و ادبیات فارسی پرداخت.

دکتر احمد، در نوامبر ۱۹۶۶ به مدت ۶ ماه در دانشگاه تهران به تحقیق درباره زبان فارسی اشتغال داشت. ایشان هم اکنون با سمت دانشیاری، ریاست گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه بهار مظفر پور را بعهده دارد. وی به زبانهای اردو، انگلیسی و هندی نیز آشنائی دارد و به کشور عراق نیز مسافرت کرده است.

مقالات دکتر متین احمد صبا در زمینة ادب فارسی عبارتند از:

- ۱- محمد هاشم موسوی خان جرأت - مجله صنم پتنا- اردو.
- ۲- تذکره کمال - مجله ویشالی- دانشگاه بهار - اردو.
- ۳- یک شاعر بدنام ایرانی، فروغ فرخزاد، مجله صنم پتنا- اردو.
- ۴- ادب ایرانی در بیست و پنج سال گذشته - مجله ویشالی- دانشگاه بهار، اردو.
- ۵- میرزا معز فطرت مشهدی، مجله بیاض، دهلی - ۱۹۷۸ فارسی.
- ۶- مشوی در ماجرای بنارس (تدوین، حاشیه و مقدمه)، مجله بیاض، دهلی - ۱۹۸۴ فارسی.
- ۷- تصور بشر دوستی در شعر سعدی شیرازی، هندو ایرانیکا - فارسی، زیر چاپ.
- ۸- احوال و آثار میرزا معز الدین موسوی خان فطرت مشهدی با مقدمه و حواشی، فارسی، زیر چاپ.
- ۹- مشوی گوی و چوگان (حالنامه)، هنوز بچاپ نرسیده است.

مجیب الرحمان

دکتر مجیب الرحمان فرزند محمد عثمان در سال ۱۹۱۷م در کلکته متولد شد. پس از پایان دوره ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه گردید و موفق به دریافت دکترای زبان و ادبیات فارسی شد. آنگاه در خدمت دانشکده مولانا آزاد وابسته به دانشگاه کلکته قرار گرفت و به تدریس زبان و ادبیات فارسی پرداخت. ایشان هم اکنون پس از یکدوران طولانی خدمت به فرهنگ و زبان فارسی با افتخار باز-نشستگی نائل آمده است.

دکتر مجیب الرحمان به زبانهای انگلیسی، اردو، هندی و بنگالی نیز آشنائی دارد. کتابهای درباره ادبیات فارسی به زبانهای انگلیسی و اردو نوشته است که مهمترین آنها عبارتند از:

- ۱- عروض فارسی، بزبان انگلیسی، کلکته، ۱۹۵۸.
- ۲- دستور فارسی، بزبان انگلیسی، کلکته، ۱۹۶۰.
- ۳- علم بیان و عروض، بزبان اردو، کلکته، ۱۹۶۰.
- ۴- تلمیحات و اشارات در اشعار فارسی، بزبان انگلیسی، کلکته، ۱۹۷۴.
- ۵- مقاله‌آمیر خسرو، عاشق زاد گاهش، بزبان انگلیسی، کلکته، ۱۹۷۵.
- ۶- کتاب تاریخ مدارس دینی در بنگال، بزبان انگلیسی، کلکته، ۱۹۷۷.

محمد ابوالحسن

آقای محمد ابو الحخیر فرزند محمد ابو سعید در سال ۱۹۲۷ در پتنا متولد شد. پس از پایان دوره ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه پتنا گردید و در سال ۱۹۴۷ به اخذ فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی نائل آمد. سپس برای تدریس در استخدام دانشکده بیمار ناشنال (بی ان) وابسته به دانشگاه پتنا قرار گرفت و هم اکنون با سمت استادی، ریاست گروه زبان و ادبیات فارسی ناشنال کالج را عهده دار است. آقای ابو الحخیر به کشورهای آمریکا و پاکستان مسافرت کرده است و به زبانهای انگلیسی و اردو نیز آشنائی دارد.

محمد اسلم خان

دکتر محمد اسلم خان فرزند محمد داود خان در سال ۱۹۳۹ میلادی در دهل تولد یافت. پس از گذراندن دوره ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه دهل شد و در رشته زبان و ادبیات فارسی به تحصیل پرداخت. وی در سال ۱۹۶۳ برای مدت ۴ سال عازم ایران شد و در دانشگاه تهران در زمینه ادبیات و زبان فارسی تحصیلات خود را پ پایان رساند و موفق به اخذ درجه دکترا از دانشگاه تهران گردید.

دکتر محمد اسلم پس از بازگشت به هند با سمت استاد یاری در دانشگاه دهل مشغول خدمت گردید. ایشان علاوه بر زبان فارسی بزبانهای اردو، انگلیسی، عربی و هندی نیز آشنائی دارد. و تاکنون به کشور های افغانستان و پاکستان نیز مسافرت کرده است. تالیفات ایشان در زمینه ادبیات و فرهنگ فارسی عبارتند از:

(الف) تالیفات:

- ۱- تصحیح تذکره منتخب الاشعار - ۱۹۷۵ - دهل.
 - ۲- احوال، آثار، افکار و اشعار ظفر خان - ۱۹۷۶ - دهل.
- (ب) مقالات:
- ۱- محمد الدین الف ثانی، احمد سر هندی، آئینه هند تهران- ۱۳۴۴.
 - ۲- مکتوبات محمد الف ثانی، آئینه هند. تهران- ۱۳۴۵.
 - ۳- مثنوی جلوه ناز، مجله دانشگاه دهل - ۱۹۷۱.
 - ۴- حافظ شیرازی، اعتقادیه، دهل - ۱۹۶۸.
 - ۵- نفوذ هند در شعر ظفر خان احسن، اندو ایرانکا- ۱۹۷۳ - کلکتہ.
 - ۶- کشمیر از نظر ظفر خان احسن، شیراز، کسرینگر- ۱۹۷۲.
 - ۷- سعدی، مجله دانشگاه دهل- ۱۹۷۵.
 - ۸- ادبیات فارسی در عصر بابر و همایون، دهل - ۱۹۸۱.
 - ۹- ظفر خان احسن و روابط او باصائب، فرخنده پیام- ۱۹۸۱.

محمد اشرف الرحمان

آقای محمد اشرف الرحمان فرزند نفیس الدین احمد بوروا در سال ۱۹۱۳ در ایالت آسام هند متولد شد. وی پس از پایان دوره متوسطه وارد دانشگاه کلکته شد و موفق به دریافت فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی از آن دانشگاه گردید. سپس در کاتن کالج وابسته به دانشگاه آسام به تدریس زبان فارسی پرداخت. هم اکنون پس از یکدوره طولانی خدمت به فرهنگ و ادب فارسی به افتخار بازنشستگی نائل آمده است.

استاد محمد اشرف الرحمان از شخصیت‌های علمی است که در ترویج زبان فارسی در آسام رنج فراوان کشیده است. غالب اساتید زبان فارسی در آسام از دانشجویان ایشان میباشند. استاد به زبانهای انگلیسی، اردو، آسامی و بنگالی نیز آشنائی دارد.

مقالات و تالیفات متعددی از استاد منتشر شده که برخی از آنها اشاره میشود:

- ۱- ترجمه رباعیات خیام بزبان آسامی ، چاپ گوهاتی.
- ۲- ترجمه بعضی از غزلیات حافظ بزبان آسامی ، چاپ گوهاتی.

محمد امین

دکتر محمد امین فرزند حفاظت کریم در سال ۱۹۳۷ میلادی در شهر کلکته متولد شد. پس از پایان تحصیلات ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه کلکته شد و موفق به دریافت فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی از آن دانشگاه گردید. سپس به ادامه تحصیل پرداخت و در سال ۱۹۷۷م به دریافت دکترای زبان فارسی از دانشگاه کلکته نائل آمد. هم اکنون در دانشگاه کلکته با سمت دانشیاری مشغول تدریس زبان فارسی میباشد. ایشان به زبانهای انگلیسی، اردو، بنگالی و عربی نیز آشنائی دارد و به ادبیات قدیم ایران علاقمند است.

آقای محمد امین کتابها و مقالاتی در زمینه ادبیات فارسی دارد که مهمترین آنها بقرار زیر است:

کتابها:

- ۱- گلستان عجم ، فارسی ، ۱۹۶۲ ، کلکته .
- ۲- شرح احوال و آثار محمد سعید قریشی ملتانی ، زیر چاپ .

مقالات:

- ۱- شعر فارسی در دربار مغول، اردو ، ۱۹۷۷ ، کلکته .
- ۲- اردو و فارسی نویسان برجسته بنگاله، انگلیسی ، ۱۹۷۹ ، کلکته .
- ۳- خیر نامه شمس الاخبار ، کلکته - مجله بیاض - دهلی - ۱۹۸۵

محمد امین قادی

دکتر سید محمد امین قادی فرزند سید میرک شاه قادی در سال ۱۹۵۱ میلادی در بدگام کشمیر تولد یافت. پس از پایان تحصیلات ابتدائی، وارد دانشگاه کشمیر شد و در سال ۱۹۷۴ در رشته زبان و ادبیات فارسی موفق به اخذ فوق لیسانس فارسی گردید. سپس در دانشگاه کشمیر به تدریس زبان فارسی پرداخت. و همراه با تدریس دوره دکتری زبان فارسی را به تمام رساند.

ایشان به زبانهای اردو، کشمیری و انگلیسی نیز آشنائی دارد.

آقای امین قادی درباره ادبیات بعد انقلاب چنین مینویسد:

انقلاب اسلامی مردم ایران را از لحاظ آداب و رسوم عوض کرده است. مسلماً در زبان و ادبیات فارسی هم اثر خوبی خواهد گذاشت.

از دکتر محمد امین تاکنون مقالاتی در مجلات مختلف کشمیر بخصوص مجله فارسی دانشکده بچاب رسیده است. از آنجمله:

- ۱ - شاه ممدان و کشمیر - بزبان اردو - مجله دانشگاه کشمیر.
- ۲ - حواجه حبیب الله نو شهری و اشعار او، بزبان فارسی - مجله دانشگاه کشمیر.
- ۳ - شاه ممدان و تصوف - بزبان اردو - مجله دانشگاه کشمیر.

محمد جدال

آقای محمد جلال فرزند محمد فخرالدین در سال ۱۹۱۹ در کتایب از ایالت آندهر ابرادش متولد شد. پس از پایان دوره متوسطه وارد دانشگاه شد و به دریافت فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی و اردو نائل آمد. سپس به تدریس زبان فارسی و اردو در دانشکده اسلامیة و امم هاری در ایالت تامیل نادر پرداخت. هم اکنون پس از یک دوره خدمات صادقانه با افتخار بزنشستگی نائل آمده است.

آقای محمد جلال به زبانهای انگلیسی، عربی و تامیل نیز آشنائی دارد. و به کشورهای عربستان، سودان و سیلان مسافرت کرده است.

مقالاتی بشرح زیر در زمینه ادب فارسی به رشته تحریر در آورده است:

- ۱- صد شعر - جلال - ۱۹۵۷، چاپ و انجمنیاری.
- ۲ - قلندر از نظر اقبال - ۱۹۶۳، چاپ و انجمنیاری.
- ۳ - فرزند آینه - ۱۹۶۱ - و انجمنیاری.
- ۴ - مقاله تحقیقی در باره سهم هندیان به ادبیات زبان فارسی و عربی که در سال ۱۹۶۸م در کربلا به زبان انگلیسی به چاپ رسیده است.

محمد دلاور حسین برلاسکر

دکتر محمد دلاور حسین برلاسکر فرزند شهاب الرحمان در سال ۱۹۴۹م در شهر سیلچر ایالت آسام متولد شد. پس از اتمام دوران ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه کلکته گردید و در سال ۱۹۷۱ موفق به اخذ فوق لیسانس زبان فارسی از آن دانشگاه شد. سپس در سال ۱۹۷۴ در خدمت دانشگاه قرار گرفت و هم اکنون در کاتن کالج وابسته به دانشگاه گوهاتی آسام مشغول تدریس زبان فارسی میباشد. وی همراه با کار دوره دکترای زبان و ادبیات فارسی را گذراند.

دکتر دلاور حسین به زبانهای اردو، انگلیسی، آسامی و بنگالی نیز آشنائی دارد.

ایشان دارای مقالات و تالیفات در زمینه ادبیات فارسی است که بهترین آنها: نفوذ زبان و ادبیات فارسی در زبان و ادبیات آسامی میباشد.

محمد سعید الله

دکتر محمد سعید الله فرزند محمد اسد الله در سال ۱۹۲۹ در جلگاون یکی از شهر های مهاراشترا تولد یافت. پس از پایان دوره تحصیلات ابتدائی و دبیرستانی وارد دانشگاه شد و به اخذ درجه دکترای زبان و ادبیات و فارسی نائل گردید. ایشان بزبانهای اردو، عربی، انگلیسی، هندی و مراتی نیز آشنائی دارد و هم اکنون با سمت استادیاری در دانشکده اس، کی، کی جل گاون مشغول بتدریس زبان و ادبیات فارسی و اردو میباشد.

آقای محمد سعید الله به ادبیات معاصر و بعد از انقلاب ایران علاقمند میباشد و درباره ادبیات فارسی نیز مقالات و تحقیقاتی دارد که از جمله آنها: کتاب شهر آشوب در شعر فارسی میباشد.

محمد سلیمان

دکتر محمد سلیمان فرزند مولوی رحیم بخش در هفتم نوامبر ۱۹۲۴ در اهالت بهار متولد شد. پس از پایان دوره ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه پتنا شد و در رشته زبان و ادبیات فارسی فوق لیسانس گردید. ایشان دکترای زبان و ادبیات اردو را نیز از آن دانشگاه دریافت کرده است.

آقای دکتر محمد سلیمان خدمات دانشگاهی خود را با سمت استاد باری در دانشگاه بهار، مظفرپور در اهالت بهار شروع کرد و در سال ۱۹۸۴ با سمت استادی و ریاست گروه فارسی و اردو، در همان دانشگاه به افتخار بلزشتگی نائل آمده است.

ایشان به زبانهای اردو، انگلیسی و هندی نیز آشنائی دارد. یکی از تالیفات دکتر محمد سلیمان: ترتیب و تصحیح قابوس نامه میباشد.

محمد شرف عالم

دکتر محمد شرف عالم فرزند محمد نذیر حسن، در اول ژانویه سال ۱۹۴۵م در شهردر بهنگه ایالت بهار متولد شد. پس از تحصیلات ابتدائی و متوسطه وارد بی-ان-کالج وابسته به دانشگاه پنتا شد و در سال ۱۹۶۵م در رشته زبان و ادبیات فارسی و در سال ۱۹۶۷م در رشته زبان و ادبیات اردو با درجه ممتاز فوق ایستادس گردید. آنگاه در همان دانشگاه به تحصیلات خود ادامه داد و در سال ۱۹۷۰م موفق به اخذ دکترای زبان فارسی گردید.

ایشان هم اکنون با سمت دانشیاری در دانشکده بی ان وابسته به دانشگاه پنتا مشغول تدریس زبان فارسی میباشد. دکتر محمد شرف عالم در سال ۱۹۷۶م بمدت سه ماه از ایران دیدن کرده است. ایشان به زبانهای انگلیسی و هندی نیز آشنائی دارد. کتابها و مقالات ایشان در زمینه ادبیات فارسی عبارتند از:

- ۱- اوضاع فرهنگی واجتماعی ایران باستان، بزبان اردو، ۱۹۸۱م، پنتا.
- ۲- هجو نویسی در شعر فارسی، رساله دکتری، زیر چاپ است.
- ۳- فارسی جدید ابتدائی، پنتا ۱۹۸۳.
- ۴- تصحیح و مقدمه بر کتاب سلك كلک تألیف استاد سید حسن، پنتا ۱۹۸۴.

محمد شفیع سحروردی

آقای سید محمد شفیع سهروردی فرزند سید عبد الغفار در ۲۷ دسامبر سال ۱۹۴۳م در روستای بارا چهر در ایالت جامو و کشمیر متولد شد. پس از پایان دوره ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه کشمیر شد. و موفق به اخذ فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی گردید. ایشان هم اکنون با سمت استاد یاری در کالج دولتی پونج در ایالت کشمیر مشغول تدریس زبان فارسی میباشد. وی به زبانهای اردو، هندی، انگلیسی و کشمیری نیز آشنائی دارد.

در باره ادبیات بعد از انقلاب ایران چنین نظر میدهد: تأثیر انقلاب اسلامی را در ادبیات فارسی بسیار عالی بلکه معجزه بزرگ می شمارم. این جانب به ادبیات فارسی عموماً و به ادبیات بعد از انقلاب اسلامی ایران خصوصاً، علاقه شدید دارم.

یکی از تالیفات آقای سید محمد شفیع:

۱ - شرح احوال و آثار بابا داؤد خاکی، سخن سرای فارسی کشمیر است.

محمد شهاب الدین

دکتر محمد شهاب الدین شیخ، فرزند محمد عبد الوهاب، در سوم مارس سال ۱۹۵۲ در بهاگلپور متولد شد. پس از تحصیلات دوره ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه بهاگلپور بهار شد و در سال ۱۹۷۸ موفق به اخذ درجه دکترای زبان و ادبیات فارسی از این دانشگاه گردید. سپس به تدریس زبان فارسی در دانشکده بی، ان، بی بهاگلپور پرداخت. ایشان به زبانهای اردو، انگلیسی و هندی نیز آشنائی دارد. آقای دکتر شیخ کتابی به نام احوال و افکار و آثار شمس الدین فقیر دهلوی تألیف کرده است که در سال ۱۹۸۵ بجاپ رسیده است.

محمد صابر علی انصاری

دکتر محمد صابر علی انصاری فرزند عبد الصمد در سال ۱۹۴۸ در بهاگلپور یکی از شهر های ایالت بهار تولد یافت. پس از پایان تحصیلات دبیرستانی وارد دانشگاه بهاگلپور گردید و در سال ۱۹۸۲ موفق بدربافت درجه دکترای زبان و ادبیات فارسی شد. ایشان به زبانهای اردو، عربی، انگلیسی و هندی نیز آشنائی دارد. مدت پنج سال است که در دانشکده میرجان هات، بهاگلپور بهار بتدریس زبان فارسی مشغول است.

دکتر محمد صابر نسبت به ادبیات قدیم و ادبیات و فرهنگ انقلاب، اسلامی ایران علاقه زیاد دارد و تأثیر انقلاب را در ادبیات و فرهنگ فارسی گامی موثر در رشد فرهنگ ادبی ایران میدانند.

محمد صدیق

دکتر محمد صدیق فرزند سخاوت حسین در سال ۱۹۲۸ در پتتا از ایالت بیهار متولد شد. پس از تحصیلات متوسطه وارد دانشگاه پتتا شد و در سال ۱۹۵۱ فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی گردید. سپس در همان دانشگاه با سمت استاد باری مشغول بکار شد و به تحصیل نیز ادامه داد. در سال ۱۹۶۴ به اخذ دکترای زبان و ادبیات فارسی نائل آمد. هم اکنون ایشان با سمت استادی و ریاست گروه زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه پتتا انعام و طبقه می کند. زبانهای که استاد با آنها آشنائی دارد علاوه بر زبان فارسی، انگلیسی، اردو، عربی و هندی نیز میباشد.

استاد محمد صدیق از چهره های برجسته زبان و ادبیات فارسی در ایالت بیهار هند است. بسیاری از اساتید زبان فارسی دانشگاههای بیهار از شاگردان ایشان هستند.

دکتر محمد صدیق مقالات متعددی در زمینه زبان و ادبیات فارسی نوشته است که بسیاری از آنها به چاپ رسیده است. به تعدادی از آنها اشاره میشود:

- ۱- احوال و آثار بهشتی گیلانی - مجله معاصر، پتتا - ۱۹۷۳.
- ۲- شخصیت عرفی شیرازی - مجله معاصر، پتتا - ۱۹۷۳.
- ۳- مسائل تصحیح متن - مجله اکادمی اردو، پتتا - ۱۹۸۰.
- ۴- شعر غالب - مجله غالبنامه، دهلی - ۱۹۸۱.
- ۵- امیر خسرو و دیوان نهایت الکمال او - مجله موسسه تحقیقات عربی و فارسی، پتتا - ۱۹۸۴.
- ۶- تصوف در شعر میرزا عبد القادر بیدل - مجله موسسه تحقیقات عربی و فارسی، پتتا - ۱۹۸۳.

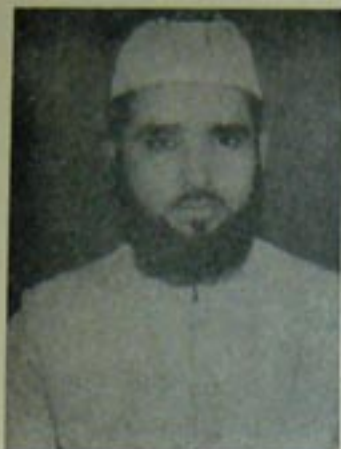

محمد صدیق نیازمند

دکتر محمد صدیق نیازمند فرزند محمد شعبان در سال ۱۹۴۸ در شهر سرپنجر مرکز اهالت جامو و کشمیر متولد شد. پس از تحصیلات متوسطه وارد دانشگاه کشمیر شد و به اخذ فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی نائل آمد. در سال ۱۹۷۶ برای ادامه تحصیل به ایران رفت و در دانشگاه مشهد به تحصیل زبان فارسی پرداخت. پس از ۳ سال تحصیل در دانشگاه مشهد به هندوستان باز گشت و در دانشگاه کشمیر به ادامه تحصیل پرداخت و در رشته زبان و ادبیات فارسی دکترای دریافت نمود. ایشان به زبانهای انگلیسی، اردو، کشمیری و عربی نیز آشنائی دارد. و به کشورهای پاکستان و افغانستان نیز مسافرت کرده است.

آقای دکتر محمد صدیق هم اکنون در دانشگاه کشمیر با سمت استاد باری مشغول تدریس زبان فارسی میباشد. تألیفات و مقالات ایشان در زمینه ادبیات فارسی عبارتند از:

- ۱- تاریخ ادبیات فارسی در دوره اکبر و جهانگیر در کشمیر - رساله دکترای ایشان.
- ۲- بررسی تحلیلی از نسخه های خطی فارسی کتاب تاریخ سید علی - مجله دانش از دانشگاه کشمیر - ۱۹۷۹.
- ۳- احوال و آثار حضرت امیر کبیر سید علی همدانی - مجله دانش از دانشگاه کشمیر - ۱۹۸۳.
- ۴- ارزش و اهمیت کتاب ذخیره الملوك در ادبیات فارسی - مجله دانش از دانشگاه کشمیر - ۱۹۸۳.
- ۵- صرفی کشمیری و شعر او - مجله دانش از دانشگاه کشمیر - ۱۹۸۵.
- ۶- تاریخ نویسی فارسی در کشمیر - مجله دانش از دانشگاه کشمیر - ۱۹۸۵.
- ۷- مسلک نشان (مرطاضان) کشمیر - مجله معارف - اعظم گره - ۱۹۸۵.

محمد طارِق

دکتر سید محمد طارق فرزند حامد حسن در سال ۱۹۴۳ میلادی در امروده مراد آباد هند متولد شد. پس از پایان دوره ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه علیگره گردید. در سال ۱۹۷۱ موفق به دریافت دکترای زبان و ادبیات فارسی از آن دانشگاه شد. هم اکنون مدت ۱۵ سال است که در دانشگاه اسلامی علیگره به تدریس زبان و ادبیات فارسی اشتغال دارد.

آقای دکتر سید محمد طارق به زبانهای اردو، انگلیسی، هندی و عربی نیز آشنائی دارد.

تالیفات ایشان در زمینه زبان و ادبیات فارسی عبارت است از:

۱- دستور زبان فارسی، چاپ ۱۹۷۶ م.

۲- مکالمه زبان فارسی برای دانشجویان، ۱۹۷۶ م.

۳- تصحیح و تنقیح همراه با مقدمه، بر تاریخ حقی، از شیخ عبدالحق محدث دهلوی که زیر چاپ است.

محمد طاهر علی

دکتر حافظ محمد طاهر علی فرزند حاج محمد نذیر علی در سال ۱۹۴۰م در شهر کلکته متولد شد. پس از تحصیلات متوسطه وارد دانشگاه کلکته گردید و از آن دانشگاه به دریافت فوق لیسانس زبان فارسی نائل آمد. سپس به دانشگاه ناگور واقع در شهر شانتی نکیتن راه یافت و در رشته زبان فارسی ادامه تحصیل داد. در سال ۱۹۷۵م موفق به اخذ دکترای زبان فارسی از آن دانشگاه شد. ایشان هم اکنون در همان دانشگاه با سمت دانشیاری و ریاست گروه زبان فارسی و عربی و اسلام شناسی، مشغول انجام وظیفه میباشد. دکتر حافظ محمد طاهر بزبانهای انگلیسی، اردو، بنگالی و هندی نیز آشنائی دارد.

تالیفات و مقالات ارزنده ای از استاد موجود است که نمونه های آنها عبارتند از:

- ۱- فلسفه وحدت الوجود ابن عربی، انگلیسی، چاپ مجله دانشگاه شانتی نکیتن.
- ۲- عرفان در شعر سعدی، انگلیسی، چاپ مجله هند و ایراتیکا، در سال ۱۹۸۲.
- ۳- تصحیح متن کتاب رساله اخص الخواص، تالیف محب الله اله آبادی، بزبان فارسی، زیر چاپ است.
- ۴- راز شهرت خیام.
- ۵- رجحانات جدید در شعر فارسی، مجله صبح نو - پتنا - ۱۹۶۸.

محمد غفّار صدیقی

دکتر محمد غفّار صدیقی فرزند محمد رشید در سال ۱۹۴۸ در شهرستان بهاولپور از ایالت
پنجاب متولد شد. پس از پایان تحصیلات متوسطه وارد دانشگاه پتّا شد و در سال ۱۹۶۹ از آن
دانشگاه دکترای زبان و ادبیات فارسی دریافت کرد.

ایشان هم اکنون با کوشش فراوان در همان دانشگاه با سمت استاد یاری مشغول تدریس زبان
فارسی میباشد. رساله دکترای آقای محمد غفّار کتّابی است بنام: سبک هندی در شعر فارسی، که
هنوز بجای نرسیده است.

وی بزبانهای اردو، انگلیسی، عربی، و هندی نیز آشنائی دارد.

ایشان مقالاتی در زمینه زبان و ادبیات فارسی نوشته است که به بعضی از آنها اشاره میشود:

- ۱- احوال و آثار شاه امین احمد ثبات - چاپ نشده است.
- ۲- احوال و آثار صانع بلگرامی و جمع آوری اشعار او (رساله دکتور العلم) وابسته به مؤسسه تحقیقات عربی و فارسی در پتّا - به چاپ نرسیده است.
- ۳- تحقیق درباره احوال و آثار وصل شیرازی - مجله شاحسار، کتک - ایالت اورپسا.
- ۴- تصوف در شعر فارسی - مجله شاحسار، کتک - ایالت اورپسا.

محمد قمر الدین

دکتر محمد قمر الدین فرزند محمد مصطفی در سال ۱۹۵۱ در شهر خارهارا از ایالت بهار متولد شد. پس از تحصیلات متوسطه به دانشگاه بهاگلپور راه یافت و در سال ۱۹۷۶ فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی شد و در سال ۱۹۷۹ نیز موفق به اخذ دکترای این رشته گردید. ایشان هم اکنون در دانشکده لغت اسلامی وابسته به دانشگاه بهاگلپور، مشغول تدریس زبان فارسی میباشند. محمد قمر الدین به زبانهای اردو، انگلیسی، عربی و هندی نیز آشنائی دارد.

یکی از تالیفات ایشان کتابی است، بنام:
زندگانی و آثار عماد الملک غازی الدین خان نظام — بزبان اردو — نشریه نیکهار ماؤنات

پنجمن، بی بی.

محمد قیس

دکتر محمد قیس فرزند محمد صدیق در سال ۱۹۴۹ در یکی از شهرهای هند تولد یافت. پس از پایان دوره دبیرستانی به دانشگاه بیهار، مظفرپور راه یافت و در سال ۱۹۶۷ میلادی دوره فوق لیسانس را با موفقیت در این دانشگاه بیهار رسانید و سپس برای ادامه تحصیل وارد دانشگاه پتنا شد و در سال ۱۹۷۸ موفق به اخذ درجه دکترای زبان و ادبیات فارسی گردید و در همان سال در دانشکده سی-ام در پنگه از ایالت بیهار با سمت استاد یاری مشغول تدریس زبان فارسی گردید. وی به زبانهای اردو، انگلیسی، هندی، نیپالی نیز آشنائی دارد. ایشان به ادبیات قدیم و جدید ایران علاقمند است و تاثیر انقلاب را بر روی ادبیات فارسی مثبت و سازنده توصیف کرده است.

دکتر محمد قیس دارای مقالاتی به زبان اردو و فارسی در زمینه ادبیات فارسی میباشد که از جمله آنها:

- ۱- شرح حال راجه پیاری لال الفتی عظیم آبادی، منشی — اکبر شاه ثانی که در مجله دانشگاه دهل به چاپ رسیده است.
- ۲- شرح دیوان الفتی عظیم آبادی که در مجله زبان و ادبیات در پتنا بجاپ رسیده است.

محمد بشیر جلالی

آقای محمد بشیر جلالی فرزند محمد بشیر در سال ۱۹۳۲ در بهار در اهالت یوبی متولد شد. پس از پایان متوسطه وارد دانشگاه اسلامی علیگره شد و در سال ۱۹۶۰ موفق شد از همان دانشگاه فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی دریافت کند. وی در سال ۱۹۶۳ در دانشکده بریلی در اهالت یوبی با سمت استاد یار زبان و ادبیات فارسی مشغول به کار شد. هم اکنون در همان دانشکده مشغول انجام وظیفه میباشد. آقای محمد بشیر در سال ۱۹۷۵ بمدت یکماه به ایران مسافرت کرده است.

آقای جلالی در باره انقلاب اسلامی ایران مطلبی نوشته است که عین آنرا نقل میکنیم:
انقلاب اسلامی را خوشبختی ایرانیان و ندای غیبی برای همه جهانیان عالم اسلام می پندارم و عقیده راسخ دارم که این انقلاب وسیله استقلال و استحکام جمهوری اسلامی ایران خواهد شد. ایشان به زبانهای اردو، انگلیسی، عربی، هندی و سانسکریت نیز آشنائی دارد.
بعضی از تألیفات و مقالات آقای جلالی بشرح زیر است:

تألیفات:

- ۱- شعرای نامور - چاپ بریلی.
- ۲- تاریخ ادبیات در منطقه روہیلکند - بزبان فارسی.
- ۳- تاریخ تصوف - بزبان اردو.

جزوات درسی:

- ۱- ارمغان خاطر (روش نویسندگی) - چاپ بریلی.
- ۲- نصاب فارسی در چهار جزوه - چاپ بریلی.
- ۳- راهنمای ترجمه و دستور زبان فارسی در دو جلد - چاپ بریلی.

محمد مرسلین

دکتر محمد مرسلین فرزند محمد اسلام در زانویه ۱۹۳۴ در دهل متولد شد. پس از پایان تحصیلات متوسطه وارد دانشگاه دهل گردید و موفق به اخذ فوق لیسانس از آن دانشگاه شد. در سال ۱۹۵۷ م برای ادامه تحصیل راهی ایران گردید و از دانشگاه تهران دکترای زبان و ادبیات فارسی دریافت نمود. پس از مراجعت از ایران در کالج دهل (ذاکر حسین کالج) وابسته به دانشگاه دهل مشغول تدریس زبان و ادبیات فارسی شد. ایشان هم اکنون با سمت استاد یاری در زاکر حسین کالج مشغول انجام وظیفه میباشد. آقای دکتر مرسلین به زبانهای اردو و انگلیسی نیز آشنائی دارد. مقالات و تالیفات ایشان عبارتند از:

- ۱- شرح زندگی و آثار طالب آملی (رساله دکترای ایشان).
- ۲- کتابچه گل‌های نو در سه جزء فارسی و اردو، جاپ دهل، ۶۵ - ۱۹۶۴.
- ۳- غم فکری، بزبان اردو.

محمد معتمد عباسی

دکتر محمد معتمد عباسی فرزند محمد مسلم عباسی در دهم اکتبر سال ۱۹۳۹ م در علیگرہ متولد شد۔ پس از پایان دورہ ابتدائی و متوسطہ وارد دانشگاه علیگرہ گردید و موفق بہ دریافت دکترای زبان و ادبیات فارسی از آن دانشگاه شد۔ سپس بہ تدریس زبان و ادبیات فارسی در آن دانشگاه پرداخت۔ وہم اکنون با سمت استادیاری در گروہ ادبیات فارسی دانشگاه علیگرہ مشغول انجام وظیفہ است۔ آقای دکتر عباسی بہ زبانہای انگلیسی، اردو و ہندی نیز آشنائی دارد۔ ایشان دارای مقالات زیادی در زمینہ ادبیات فارسی میباشد کہ بیشتر آنها در مجلات ہندوستان بچاپ رسیدہ است۔ نماز آنجملہ:

- ۱- امیر حسین، مجلہ اسلامیٹ کلچر، حیدرآباد، اکتبر سال ۱۹۶۸۔
- ۲- مَسَّحُ المعانی، مجلہ اسلامیٹ، حیدرآباد، اکتوبر سال ۱۹۷۰۔
- ۳- نرہت الارواح، ہندو ایرانیکا - کلکتہ مارس ۱۹۶۸۔
- ۳- غالب دہلوی، ہندو ایرانیکا - کلکتہ مارس ۱۹۷۰۔
- ۵- ترویج نثر فارسی، دہلی - مارس ۱۹۶۷۔
- ۶- کارنامہ ہای ادبی مسلمانان ہند، دہلی، زوئیہ، ۱۹۶۷۔
- ۷- علمای چرچا کوت، اسلام اور عصر جدید، اپریل ۱۹۷۳۔
- ۸- علمای چرچا کوت، اسلام اور عصر جدید، مہ ۱۹۷۳۔
- ۹- دیوان سراجی، معارف اعظم - گروہ مارس ۱۹۷۳۔

محمد منصور احمد

آقای محمد منصور احمد فرزند محمد اسحاق احمد، در مارس ۱۹۵۸ در رکاب گنج واقع در شهرستان بهاکپور از ایالت بیهار متولد شده‌س از پایان دوره متوسطه وارد دانشگاه بهاکپور شد و موفق به اخذ فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی از آن دانشگاه گردید. سپس در استخدام دانشگاه در آمد و هم اکنون در دانشکده مهادیو سینک وابسته به دانشگاه بهاکپور مشغول تدریس زبان و ادبیات فارسی میباشد. ایشان به زبانهای اردو، انگلیسی، عربی و هندی نیز آشنائی دارد.

آقای محمد منصور در سال ۱۹۷۸ بمدت یکماه به ایران مسافرت کرده است. دربارهٔ ادبیات فارسی بعد از انقلاب چنین مینویسد:

‘هر چه تا حال در ایران برای اسلام شده عالی و خوب است، برای زبان و ادبیات فارسی هم اثر بخش است. من تحت تأثیر شدید انقلاب اسلامی ایران هستم. یکی از تألیفات آقای محمد منصور احمد کتابی است بنام: میرزا عبد القادر بیدل، نماینده سبک هندی — زیر چاپ.

محمد وارث کرمانی

دکتر محمد وارث کرمانی فرزند شیخ واجد علی، در ۱۵ نوامبر سال ۱۹۲۷م در دیو شریف، از توابع بلرانکی ایالت یونی با برصه حیات گذاشت. پس از پایان تحصیلات مقدماتی وارد دانشگاه اسلامی علیگره شد و در سال ۱۹۶۵م موفق به اخذ دکترای زبان و ادبیات فارسی از آن دانشگاه گردید. سپس در خدمت دانشگاه قرار گرفت و هم اکنون استاد و رئیس بخش فارسی دانشگاه اسلامی علیگره میباشد.

دکتر محمد وارث کرمانی بزبانهای اردو، انگلیسی، هندی و تاجیکی نیز آشنائی دارد. واز کشور های ایران، شوروی و امریکا دیدن کرده است. مسافرت ایشان به ایران در سال ۱۹۷۷م بمدت ۳ ماه بمنظور تحقیقات در زمینه زبان و ادبیات فارسی بوده است. استاد وارث کرمانی یکی از پر کار ترین اساتید زبان فارسی در هندوستان بشمار می آید. تالیفات و مقالات زیادی در رابطه با زبان و ادبیات فارسی دارد که نمونه هایی از آنها عبارتند از:

تالیفات:

- ۱- نو رسیده مجموعه ای از اشعار فارسی اردو، لکهنو، ۱۹۶۳م.
- ۲- تحول شعر فارسی غالب دهلوی، علیگره، ۱۹۷۲.
- ۳- سنت و عقل در غالب، علیگره، ۱۹۷۶م.
- ۴- رؤیای فراموش شده (درباره شناسائی شعرای هندی فارسی گوی) علیگره، ۱۹۸۵م.

مقالات تحقیقی:

- ۱- میرزا افضل بیگ فاقشال، دانشگاه کلمبیا، نیویورک آمریکا.
- ۲- شاه فقیر الله آفرین، مربوط به دائرة المعارف ایران دانشگاه کلمبیا نیویورک آمریکا.
- ۳- واله داغستانی، مربوط به دائرة المعارف ایران دانشگاه کلمبیا نیویورک آمریکا.
- ۴- مقدمه ای درباره بر رسی شعرای هندی فارسی گوئی، دهل، ۱۹۸۱م.
- ۵- فطرت و ابعاد سبک هندی، در مجله هند وایرانیکا، دهل، ۱۹۷۷م.
- ۶- خسرو و غزلهای فارسی، در "احوال آثار خسرو" دهل، ۱۹۷۵م.
- ۷- آموزش زبان و ادبیات فارسی در هند، مجله بیاض، دهل، ۱۹۷۷م.
- ۸- اقبال شاعری فیلسوف، مجله هند وایرانیکا، کلکته، ۱۹۷۲م.
- ۹- ۲۵ قطعه ادبی غالب، دهل، ۱۹۷۷م.

محمد یعقوب

دکتر محمد یعقوب پور بندر والا فرزند عمر، در سال ۱۹۴۱ در بمبئی متولد شد. پس از پایان تحصیلات ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه بمبئی شد و در سال ۱۹۶۴ موفق به اخذ فوق لیسانس در زبان و ادبیات فارسی از آن دانشگاه گردید. سپس برای ادامه تحصیل به حیدرآباد رفت و در دانشگاه عثمانیه دوره دکترای زبان و ادبیات فارسی را گذراند. دکتر محمد یعقوب هم اکنون بعنوان دانشیار در نظام کالج حیدرآباد مشغول تدریس زبان فارسی میباشد.

ایشان تاکنون به کشور های پاکستان و ایران مسافرت کرده است. مسافرتشان به ایران در سال ۱۹۷۷ میلادی بوده است. آقای محمد یعقوب به زبانهای انگلیسی، اردو، هندی، گجراتی، و عربی نیز آشنائی دارد. مقالات و تالیفاتى به زبان اردو دارد که مهمترین آنها عبارتند از:

- ۱- ملفوظات فارسی خواجه رحمت الله -
- ۲- سلسله نعمت اللهی در ایران و هند -

دو مقاله یکی بنام سلسله قادریه در هند و دیگری بنام تعلیمات و اصول سلسله قادریه که بزبان اردو در مجله ذوق و نظر بچاپ رسیده است.

محمد یوسف

دکتر محمد یوسف فرزند محمد صدیق در نوزدهم جولای سال ۱۹۳۷ میلادی در دهل متولد شد. پس از پایان دوره ابتدائی و متوسطه، وارد دانشگاه دهل شد. در سال ۱۹۶۰م موفق به اخذ فوق-لیسانس زبان و ادبیات فارسی شد. آنگاه به تدریس زبان فارسی در دانشکده ذاکر حسین وابسته به دانشگاه دهل مشغول گردید.

در سال ۱۹۶۳م برای ادامه تحصیل عازم ایران شد و مدتی در دانشگاه مشهد به فرا گرفتن زبان فارسی پرداخت. پس از مراجعت از ایران بار دیگر در دانشگاه دهل مشغول تحصیل شد و دکترای زبان فارسی را از دانشگاه دهل دریافت نمود. ایشان هم اکنون با سمت استاد یاری در دانشکده ذاکر حسین مشغول انعام و وظیفه میباشد. آقای دکتر محمد یوسف بزبانهای اردو، هندی و انگلیسی نیز آشنائی دارد. و تاکنون دو مرتبه به ایران مسافرت کرده است.

مقالات و تالیفات ایشان به زبان فارسی و اردو به قرار زیر است:

- ۱- مقاله ای درباره نصرت رحمانی شاعر ایرانی - به زبان فارسی و اردو، چاپ دهل.
- ۲- مقاله ای درباره شهر مشهد - به زبان فارسی و اردو، چاپ دهل.
- ۳- کتابی تحت عنوان ادبیات فارسی در اوائل دوره مغول (از بابر تا همایون) به زبان انگلیسی - زیر چاپ.

محمد یوسف کوکن

آقای محمد یوسف کوکن فرزند محمد ابراهیم کوکن، در سال ۱۹۱۶ میلادی در شهر مینبور

جینچی آرکات جنوبی ایالت تامل نادو تولد یافت.

پس از تحصیلات مقدماتی در زبان عربی، فارسی و علوم اسلامی وارد دانشگاه مدراس شد. در سال ۱۹۴۸ موفق به اخذ فوق لیسانس زبان و ادبیات عربی گردید. و در سال ۱۹۴۹ به سمت استاد یاری در همان دانشگاه مشغول بکار شد. دکتر کوکن در سال ۱۹۵۷ دانشیار و در سال ۱۹۷۷ استاد کرسی زبان عربی و فارسی دانشگاه مدراس گردید.

ایشان پس از سی سال خدمت به زبان فارسی و علوم اسلامی و تربیت دهها معلم و استاد در جنوب هند، سر انجام در سال ۱۹۸۰ به افتخار بازنشستگی نائل آمد. استاد با هم از یا نشسته، سر پرستی مدرسه عربی جمالیه مدراس را به عهده گرفته است. در سال ۱۹۸۲ از طرف ریاست جمهوری هند بخاطر خدمات ارزنده ای که به فرهنگ فارسی، عربی و علوم اسلامی نموده بود مورد تقدیر و تشویق قرار گرفت. استاد به زبانهای اردو، انگلیسی، هندی و تامیل نیز آشنایی دارد و تاکنون به کشورهای ایران، مصر، عربستان، سوریه، لبنان، پاکستان، شوی، و کشورهای خلیج فارس مسافرت کرده است.

تالیفات استاد کوکن در زمینه ادبیات فارسی، عربی، اردو و علوم اسلامی بسیار است. تعدادی از تالیفات ایشان به چاپ رسیده که به نمونه هایی از آنها اشاره میشود:

- ۱- شرح تحفة العارفين اسماعیل خان ابجدی (متوفی به سال ۱۲۰۳ هـ) مدراس
- ۲- اصل الأصول از سید شاه عبد القادر مهربان فخری مدراسی (متوفای ۱۲۰۴)
- ۳- مثنوی هفت جوهر از میر اسماعیل خان ابجدی (قصه عشق).
- ۴- بهار اعظم جاهی از مولوی عبد القادر ناظر مدراسی (متوفای ۱۲۴۳) سفر نامه اعظم جاه (استاد بر این کتابها حاشیه و مقدمه نوشته اند).
- ۵- قاضی رضی الدین مرتضی رضی، شاعر معروف بیجاپور در قرن هجدهم میلادی.
- ۶- مکاتیب فکر تصوف در جنوب هند (در مجله روابط فرهنگی هند و ایران، کلکته سال ۱۹۷۹).

- ۷- اعلام النثر والشعر في العصر العربي الحديث، الجزء الأول، ۱۹۸۰، الجزء الثاني، ۱۹۸۲، والثالث، ۱۹۸۴، مدراس.
- ۸- العرب وآدابهم، عربی، مدراس — دو جلد ۶۶ — ۱۹۶۵.
- ۹- القراءة المفيدة، عربی، مدراس، ۱۹۷۰.
- ۱۰- شرح حال مولانا باقر آگاہ، اردو، مدراس، ۱۹۵۷.
- ایشان همچنین کتابی در شرح حال و دیوان و تالیفات امیر خسرو دهلوی، به زبان عربی با نام امیر خسرو دهلوی، حیات، علم، دیوانه، و تالیفات در دسامبر ۱۹۶۴ تالیف کرده اند.

محمد یونس جعفری

دکتر سید محمد یونس جعفری فرزند سید محمد فاروق جعفری در سال ۱۹۳۰م در دهل متولد شد. تحصیلات ابتدائی و متوسطه را در این شهر گذراند. سپس وارد دانشگاه دهل گردید در سال ۱۹۵۸ موفق شد فوق لیسانس زبان فارسی را از دانشگاه دهل دریافت کند. در سال ۱۹۶۲م برای تحصیل به ایران رفت و نزدیك به سه سال در دانشگاه تهران به تحصیل و تحقیق زبان فارسی پرداخت. سرانجام به اخذ دکترای زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه تهران نائل آمد.

پس از مراجعت از ایران در خدمت دانشکده دهل وابسته به دانشگاه دهل قرار گرفت. وهم اکنون باسمت استاد یاری در دانشکده ذاکر حسین دهل مشغول تدریس زبان فارسی میباشد.

آقای دکتر جعفری بزبانهای انگلیسی، اردو و هندی نیز آشنائی دارد. ایشان در تهیه و ترجمه مقالات جهت مجله اردو زبان راه اسلام که در دهل منتشر میشود همکاری صمیمانه دارد.

مقالات و تالیفات دکتر جعفری بزبان فارسی و اردو عبارتند از:

تالیفات:

- ۱- تصحیح و گرد آوری ادبیات پراکنده صائب تحت عنوان کلام صائب، جلد اول مشتمل بر ردیف الف وب، چاپ تنگ راجستان در سال ۱۹۸۲م
- ۲- تصحیح و ترتیب کتاب پادشاه نامه، تلخیص عهد شاهجهان مغولی، تالیف محمد وارث - زیر چاپ
- ۳- تصحیح و ترتیب مثنوی ابو طالب کلیم درباره تاریخ هند، زیر چاپ
- ۴- تصحیح و ترتیب دیوان صائب جلد دوم زیر چاپ
- ۵- ترجمه کتاب فرهنگ بر هنگی و بر هنگی فرهنگی، تالیف غلام علی حیداد عادل ۱۹۸۵
- ۶- ترجمه کتاب ماشین در اسارت ماشینیسم، تالیف دکتر علی شریعتی ۱۹۸۵

- ۱- سنی (خود سوزی زن در هند) مجله ارمغان شماره ۹ آذر ماه ۱۳۵۳ هـ-ش
- ۲- پیر رومی و عارف هندی، مجله ارمغان شماره ۲ اردیبهشت ۱۳۵۵ هـ-ش
- ۳- حفظ فارسی، مجله یغما شماره اول فروردین ماه ۱۳۵۱ هـ-ش
- ۴- خواجه بختیار کاکلی، مجله یغما شماره ۴ تیر ماه ۱۳۵۲ هـ-ش
- ۵- سراپا، مجله یغما شماره ۱۰ دیماه ۱۳۵۳ هـ-ش
- ۶- نگاهی به ادبیات حافظ مجله خرد و کوشش (شیراز) شماره ۱۸ بهمن ۱۳۵۴
- ۷- رباعیات عمر خیلم، راهنمای کتاب شماره ۱۰ - ۱۲ - ۱۳۴۹
- ۸- یک تحقیق کوتاه و جالب راجع به صائب، مجله وحید شماره ۷ تیر ماه ۱۳۴۷
- ۹- زبان فصیح و گویشهای محلی، مجله سخن شماره ۵ فروردین ماه ۱۳۵۳ هـ
- ۱۰- علل تنظیم شاهنامه فردوسی، مجله سیمرغ شماره ۲ آبانماه ۱۳۵۴ هـ
- ۱۱- بحثی درباره رباعی ملا شاه بدخشی، مجله کیهان فرهنگی شماره ۱۳۶۳ هـ

محمود حسین صدیقی

دکتر محمود حسین صدیقی فرزند حسین در سال ۱۹۴۷ میلادی در بارودا از ایالت گجرات متولد شد. پس از پایان دوره ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه مهاراجه سایاجی راو بارودا در گجرات گردید. و به اخذ درجه دکترای زبان فارسی از این دانشگاه نائل آمد. دکترای دیگر ایشان از دانشگاه بمبئی در زمینه اسلام شناسی میباشد.

دکتر محمود حسین صدیقی از سال ۱۹۷۱ تا ۱۹۷۳ در کالج میا کام کارجان گجرات بعنوان استاد یار مشغول تدریس شد. و از آن پس در دانشگاه مهاراجا سایاجی راو بعنوان دانشیار بکار خود ادامه داد. هم اکنون رئیس گروه فارسی و عرفی آن دانشگاه میباشد. وی بزبانهای انگلیسی و اردو نیز آشنائی دارد و در سال ۱۹۷۶ بنا بدعوت بنیاد فرهنگ ایران برای مدت ۳ ماه به ایران مسافرت کرده است. دکتر صدیقی تالیفاتی در زمینه ادبیات و زبان فارسی دارد. از آنجمله:

- ۱- خاطرات عرفانی هند، انگلیسی، ۱۹۷۹.
- ۲- دریچه ذهن، اردو.
- ۳- دستور فارسی- گجراتی.
- ۴- سیر تکامل فارسی در گجرات، چاپ ۱۹۸۵.
- ۵- اسلام در زمان حاضر، زیر چاپ.
- ۶- تاریخ گجرات، طبقات محمود شاهی، دهلی - ۱۹۸۵.
- ۷- غزلیات نثار اتاوی شاعر اردو چاپ ۱۹۸۰ بزبان اردو.

محمود عالم

دکتر محمود عالم فرزند عبد الحنان در سال ۱۹۴۲ میلادی در پنجروان جهان آباد از ایالت بهار متولد شد. دوره ابتدائی و متوسطه را در مدرسه اسلامی همان روستا پهاپان رسانیده سپس وارد دانشگاه پتنا گردید و در سال ۱۹۶۵ موفق به اخذ فوق لیسانس زبان فارسی از آن دانشگاه شد. پس از اخذ فوق لیسانس بتدریس زبان فارسی در دبیرستانهای ایالت بهار پرداخت و همراه با کلمه تحصیل ادامه داد و در سال ۱۹۷۲ م موفق به اخذ دکترای زبان فارسی از دانشگاه پتنا شد. ایشان هم اکنون استاد یار دانشگاه جواهر لعل نهرو در دهلی نو میباشد. دکتر عالم به زبانهای هندی، انگلیسی، اردو نیز آشنائی دارد. تالیفات ایشان در زمینه ادب فارسی عبارت است از:

- ۱- ترجمه ارشادات امام خمینی به اردو، چاپ دهلی
- ۲- ترجمه و نقد و مقدمه بر کتاب ادبیات انقلاب اسلامی ایران، چاپ دهلی
- ۳- ترجمه دعای کمیل بزبان اردو، چاپ دهلی
- ۴- سعدی از دیدگاه تعلیم و تربیت، چاپ کلکته - مجله هندو ایرانیکا
- ۵- مرآت در ادبیات فارسی بزبان انگلیسی، زیر چاپ

مؤمن محی الدین

دکتر مؤمن محی الدین، فرزند محمد ابراهیم در سال ۱۹۲۹ در بهبندی یکی از شهرهای ایالت مهاراشترا متولد شد. وی پس از گذراندن تحصیلات دوره ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه بمبئی گردید. و در رشته زبان و ادبیات فارسی موفق به اخذ درجه دکترا از دانشگاه ادینبرا (اسکاتلند) گردید. سپس برای تدیس وارد دانشگاه شد و هم اکنون بعنوان رئیس بخش زبان فارسی در دانشگاه بمبئی بخدمت مشغول است.

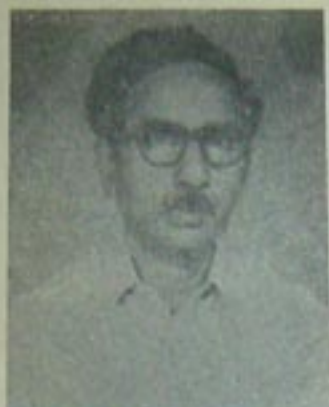
ایشان به زبانهای اردو، عربی و انگلیسی نیز آشنائی دارد و تاکنون به کشورهای ایران، انگلستان، ترکیه، عربستان، کویت مسافرت کرده است. مسافرت ایشان به ایران بنا بدعوت بنیاد فرهنگ ایران در سال ۱۹۷۶ بوده است.

آقای دکتر مومن درباره ادبیات بعد از انقلاب اسلامی نوشته است: تحول بزرگ پس از انقلاب در نظم فارسی بوجود آمده که راه نهن و نازه ای را پیش روی فرهنگ ایران قرار داده است.

یکی از تالیفات ایشان کتابی است، بنام:

«سیر تکامل انشای فارسی در دوره گور کاتبان هند» - انتشارات انجمن ایران، کلکته.

مقبول احمد

دکتر سید مقبول احمد فرزند سید ریاض احمد، در سال ۱۹۳۴م در شهر اله آباد متولد شد. بعد از تحصیلات متوسطه وارد دانشگاه اله آباد شد و در سال ۱۹۵۹م موفق به دریافت دکترای زبان و ادبیات فارسی از آن دانشگاه گردید. در سال ۱۹۶۰م برای مدت ۳ سال به ایران مسافرت کرد و در دانشگاه تهران موفق به اخذ دکترای زبان و ادبیات فارسی گردید. پس از مراجعت از ایران با استخدام دانشگاه دهل در آمد و هم اکنون با سمت دانشیاری مشغول تدریس زبان فارسی میباشد.

دکتر مقبول احمد به زبانهای انگلیسی، اردو و هندی نیز آشنائی دارد. ایشان دارای کتب و مقالات متعددی بزبان فارسی، اردو و انگلیسی میباشد که نمونه هایی از آن ها بقرار زیر است:

- ۱- تصحیح متن ضمیمه تغلق نامد امیر خسرو، سروده حیاتی گیلانی، بزبان فارسی، دهل، ۱۹۷۵
- ۲- شرح احوال و آثار و سبک اشعار نعمت خان عالی شیرازی، بزبان فارسی، دهل، ۱۹۸۴
- ۳- تصحیح متن و تحلیلی از مجموعه دانش (نامه های فر مارواهان بهروج گنجرات) بزبان انگلیسی و فارسی - دهل، ۱۹۸۵

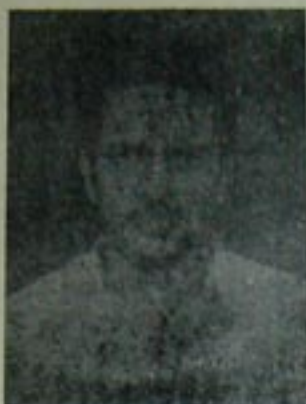

ممتاز علی خان

دکتر ممتاز علی خان فرزند احمد الله خان، در نوامبر سال ۱۹۲۲ میلادی در سهاور از ایالت یوپی متولد شد. پس از پایان تحصیلات ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه اسلامی علیگره گردید و به دریافت دکترای زبان فارسی نائل آمد و در همان دانشگاه استادیاری مشغول تدریس زبان فارسی شد. استاد پس از چندین سال خدمت به فرهنگ فارسی در سال ۱۹۸۲ م به افتخار باز نشستگی نائل آمده است. ایشان به زبانهای اردو، انگلیسی و هندی نیز آشنائی دارد. یکی از تالیفات دکتر ممتاز علی خان عبارت است از:

بعضی از آثار در فارسی در قرن ۱۳ میلادی، بزبان انگلیسی، دانشگاه علیگره، سال ۱۹۷۰ م.

سید منال شاه القادری

دکتر سید منال شاه القادری فرزند مولانا القادری در سال ۱۹۳۵م در بک خانواده علم و عرفان در شهر کلکتہ متولد شد. پس از پایان دوره ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه کلکتہ گردید و از آن دانشگاه موفق به دریافت دکترای زبان و ادبیات فارسی شد. رساله ایشان تصحیح دیوان نقیہ نقیہ سروده امیر خسرو دهلوی است. ایشان هم اکنون رئیس گروه فارسی و عربی دانشگاه کلکتہ و یکی از چهرہ های درخشان زبان فارسی و عربی در بنگالہ میباشد. دکتر سید منال شاه به زبانهای اردو، انگلیسی، بنگالی، ہندی و عربی نیز آشنائی دارد.

در سال ۱۹۷۶م بمدت سه ماه برای تحقیق در زبان فارسی به ایران مسافرت کرده است. مقالات و تالیفات استاد در زمینه ادب فارسی بسیار است، از آنجمله:

- ۱- تصحیح دیوانهای امیر خسرو دهلوی، دہلی، سال ۱۹۷۵.
- ۲- شرح حال سیدنا حضرت غوث اعظم عبد القادر جیلانی، بزبان انگلیسی، کلکتہ.
- ۳- مولای مشکل گشا، حضرت عسی (ع) ————— بزبان اردو، کلکتہ، میباشد.

مختاب ناراین ماتور

دکتر مهتاب ناراین ماتور، فرزند کشتن ناراین ماتور، در سال ۱۹۲۶م در یک خانواده هندو در دهل متولد شد. پس از تحصیلات ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه دهل گردید؛ در سال ۱۹۴۸ فوق لیسانس زبان فارسی شد و سپس در سنت استیفن کالج با سمت استاد هاری به تدریس زبان فارسی مشغول گردید.

در سال ۱۹۵۳ دکتر ماتور رهسپار ایران شد و در سال ۱۹۶۲ از دانشگاه تهران به اخذ دکترای زبان و ادبیات فارسی نائل آمد. عنوان رساله دکترای ایشان «تحقیقی در احوال و آثار جمالی دهلوی» است. دکتر ماتور در سفارت هند در تهران مشغول به کار شد و مجله آئینه هند که از طرف سفارت مزبور بزبان فارسی منتشر می شد، اداره می کرد. وی مقالات متعددی درباره زبان و ادبیات فارسی و فرهنگ مشترک هند و ایران به رشته تحریر در آورده و در آن مجله به چاپ رسانده است.

دکتر ماتور پس از بازگشت از ایران در مؤسسه تاریخ طب، دهل نو مشغول به تحقیق و پژوهش در زمینه علوم طبیعی که بزبان فارسی نوشته شده است میباشد.

میر محمود حسین

آقای میر محمود حسین، فرزند مولانا ابوالمظفر، میر محمد حسین، در پانزدهم مارس ۱۹۲۰ در میسور اہالت کارناتاکا متولد شد. پس از تحصیلات مقدماتی در علوم اسلامی وارد دانشگاه میسور گردید و در سال ۱۹۴۶ دوره فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی را در دانشگاه میسور پہایان رسانید. وی مدت ۳۵ سال همراه با تدریس زبان فارسی عہدہ دار ریاست بخش فارسی برعربی و اردو دانشگاه میسور بودہ است. وہم اکنون در مؤسسہ تحقیقاتی تیپو سلطان سری رنگاپتن میسور مشغول خدمت میباشد. ایشان بہ زبانہای انگلیسی، اردو، عربی و سنسکرت (کرناتک) نیز آشنائی دارد.

دربارہ ادبیات و فرہنگ بعد از انقلاب اسلامی چنین نظر دادہ است: ادبیات فارسی در ایران رنگ اسلامی گرفته است و این شیوہ بسندیدہ جز بخاطر اسلام و انقلاب نیست. همین تہج شایستہ ترین راہ برای ادبیات ہلک کشور است.

ایشان تاکنون بیش از ۲۵۰۰ جلد از کتابہای خطی نادر فارسی، عربی و دکنی را در مؤسسہ تحقیقات علوم شرقیہ دانشگاه میسور جمع آوری کردہ است.

وی ہم اکنون بر روی منابع فارسی تاریخ کارناتاکا کار میکند.

آقای میر محمود حسین دارای تألیفات و مقالات متعددی در زمینہ فرہنگ و ادبیات فارسی بشرح ذیل میباشد.

کتابہا:

- ۱- داستان دکن، علامہ اقبال، حیدرآباد، ۱۹۶۸.
- ۲- تصحیح کتابت نسیم میسوری، بنگلور، ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰.
- ۳- مقالات محمود، بنگلور، ۱۹۷۵.
- ۴- علامہ اقبال در میسور و مقالہ ہای دیگر، بنگلور، ۱۹۷۹.
- ۵- کتبہ ہای فارسی و عربی وارد در میسور، بنگلور، ۱۹۸۰.

مقالات:

- ۱- سهم ابو علی سینا در زبان فارسی - مؤسسه ایران و هند، دهل، ۱۹۵۷ -
- ۲- واژه های عربی در زبان کناری - مجله دانشگاه میسور - ۱۹۷۶ -
- ۳- معرفی کتاب مفرح القلوب، تالیف تیبو سلطان، مجله برهان، دهل، ۱۹۷۰ - ۱۹۶۹ -
- ۴- منظومه قادر بازی و نو بسنده آن - مجله سب رس - حیدرآباد ۱۹۷۰ -
- ۵- میر حیات میسوری، مجله سب رس - حیدرآباد ۱۹۷۲ -
- ۶- عبد الحی بنگلوری - مجله مخزن - دانشگاه میسور، ۱۹۷۷ -
- ۷- جنان السیر - مجله مخزن - دانشگاه میسور ۱۹۵۹ -
- ۸- عابد میسوری و نقش مراد - مجله سب رس - حیدرآباد ۱۹۶۹ -

نبی هادی

یکی از اساتید برجسته زبان فارسی در کشور هند استاد دکتر نبی هادی است. وی در سال ۱۹۳۰م در یکی از روستاهای اطراف علیگره با برصه حیات گذاشت. پس از تحصیلات مقدماتی، وارد دانشگاه اسلامی علیگره شد و به اخذ درجه دکترای زبان و ادبیات فارسی نائل آمد. سپس در دانشگاه اسلامی علیگره به تدریس زبان فارسی مشغول شد. در سال ۱۹۶۰م برای مدت سه سال در دانشگاه تهران به تحصیل و تحقیق پرداخت.

سر انجام در سال ۱۹۶۳م موفق به اخذ دکترای زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه تهران نیز گردید. پس از مراجعت از ایران بار دیگر در دانشگاه اسلامی علیگره به تدریس زبان فارسی پرداخت. اکنون در این دانشگاه با سمت استادی مشغول انجام وظیفه می باشد.

دکتر نبی هادی به زبانهای انگلیسی، اردو و هندی نیز آشنائی دارد. ایشان دارای تالیفات و مقالات متعددی در زمینه ادبیات فارسی می باشد که بسیاری از آنها بجا رسیده است.

نعدادی از مقالات استاد را جمله های وزین هند به چاپ رسانده اند. از جمله تالیفات ایشان

عبارتند از:

- ۱- ملوک الشعراء مغولان هند ، اردو، اله آباد ۱۹۷۸ .
- ۲- احوال و آثار میرزا عبد القادر بیدل ، اردو ، علیگره ۱۹۸۲ .
- ۳- شرح احوال و آثار طالب آملی ، انگلیسی، علیگره .

نثار احمد انصاری

آقای نثار احمد فرزند محمد یوسف در سال ۱۹۳۸ در احمدآباد گجرات متولد شد. پس از تحصیلات متوسطه وارد دانشگاه گجرات گردید و در سال ۱۹۶۵ فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی از آن دانشگاه دریافت کرد. در همان سال در دانشکده بهارته ویدها بهاولان واقع در احمدآباد اہالت گجرات مشغول بکار شد. هم اکنون در آن دانشکده با سمت استاد یاری و دبیر کل انجمن استادان فارسی و عربی واردو مشغول انجام وظیفه میباشد. ایشان به زبانهای اردو، گجراتی، هندی و انگلیسی نیز آشنائی دارد.

آقای نثار احمد در ترویج زبان فارسی و عربی در گجرات کوشش فراوان کرده است.

نثار احمد فاروقی

دکتر نثار احمد فاروقی فرزند تسلیم احمد فاروقی، در سال ۱۹۳۶م در قصبه مروہ (ایالت یوپی) متولد شد. پس از پایان دوره ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه دہلی گردید. در سال ۱۹۷۷م موفق به دریافت دکترای زبان و ادبیات عربی شد. سپس در خدمت دانشگاه دہلی قرار گرفت و ہم اکنون با سمت دانشیاری مشغول تدریس زبان فارسی و عربی میباشد. دکتر نثار احمد بہ زبانہای انگلیسی، اردو و ہندی نیز آشنائی دارد. ایشان مدیر مجلہ عربی (ثقافتہ ہند) چاپ دہلی نیز میباشد.

استاد فاروقی دارای تالیفات زیادی بزبانہای عربی، انگلیسی، فارسی و اردو است.

تالیفات ایشان در زمینہ ادب فارسی عبارتند از:

- ۱- ترجمہ کتاب ذکر میر، از فارسی بہ اردو، دہلی، ۱۹۵۷.
- ۲- تلخیص و تصحیح متن تذکرہ فارسی (طبقات الشعراء، گل رعنا، مجمع الانتخاب) در یک جلد - دہلی، ۱۹۶۷.
- ۳- تصحیح متن تذکرہ مقالات الشعراء، تألیف قیام الدین حیرت اکبر آبادی - دہلی، ۱۹۶۸.
- ۴- تصحیح متن تذکرہ طبقات الشعراء، تألیف قدرت اللہ شوق، لاہور ۱۹۶۵.

نجم صدیقه

خاتم دکتر نجمه صدیقه فرزند محمد زکی الدین صدیقی در سال ۱۹۴۴ میلادی در شهر حیدرآباد هند تولد یافت و پس از اتمام دوره ابتدائی به دانشگاه حیدرآباد راه یافت و دوره لیسانس و فوق-لیسانس را در این دانشگاه پهاپان رساند و در سال ۱۹۶۶ به اخذ درجه دکترای زبان و ادبیات فارسی نائل گردید.

ایشان به زبانهای فارسی، انگلیسی، اردو، هندی، تیلنگی و عربی آشنائی دارد و اکنون بسمت استاد-یار در دانشکده عثمانیه حیدرآباد مشغول بخدمت میباشد. خاتم نجمه صدیقه به ادبیات قدیم و ادبیات و فرهنگ بعد از انقلاب علاقه مند است و در زمینه ادبیات قدیم فارسی نوشته های دارد. مقالات چاپ شده ایشان عبارتند از:

- ۱- ادبیات فارسی در زمان قطب شاهی به فارسی .
- ۲- وجهی (یکی از شاعران فارسی زبان در دکن) بزبان انگلیسی .
- ۳- میر محمد مومین (بزبان اردو) .
- ۴- ابن خاتون آملی (بزبان اردو) .
- ۵- مؤرخین هند (بزبان اردو) .
- ۶- حیات و آثار سعدی (بزبان اردو) .
- ۷- امیر خسرو (بزبان اردو) .
- ۸- حیات و آثار مولانا رومی (بزبان اردو) .

نذیر احمد

استاد دکتر نذیر احمد فرزند محمد اسماعیل، یکی از اساتید برجسته زبان فارسی در کشور هندوستان است.

وی در سال ۱۹۱۵ در گوندا از ایالت یو پی متولد شد. پس از تحصیلات مقدماتی وارد دانشگاه لکهنو گردید. در سال ۱۹۴۵ موفق به دریافت دکترای زبان و ادبیات فارسی، و در سال ۱۹۵۰ فوق دکترای زبان فارسی، و در سال ۱۹۵۷ دکترای زبان و ادبیات اردو را از دانشگاه لکهنو دریافت نمود. استاد نذیر احمد در سال ۱۹۵۸ در دانشگاه اسلامی علیگره مشغول به کار شد و در سال ۱۹۶۱ با سمت استادی ریاست گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه اسلامی علیگره را نیز به عهده داشته است.

دکتر نذیر احمد در طول خدمت دانشگاهی خود، در دهها کنفرانس و سمینار زبان فارسی در داخل و خارج کشور هند شرکت کرده و دهها مقاله علمی و تحقیقی در این سمینارها عرضه داشته است. استاد به کشورهای شوروی، افغانستان، بنگلادش، پاکستان و ایران مسافرت نموده است. مسافرت اول ایشان به ایران در سال ۱۹۵۵، بمدت نه ماه، برای کارهای علمی و تحقیقاتی بوده است. ایشان در سال ۱۹۷۷ بخاطر خدمات ارزنده اش به فرهنگ فارسی مورد تشویق ریاست جمهوری هند قرار گرفته است.

استاد نذیر احمد در سال ۱۹۷۹ به افتخار باز نشستگی نائل آمد. وی با زهم از با تشنه و با کنکاش و تلاش در کتابخانه های مختلف هند پرده از چهره کتابهای کمیاب و با گمنام خطی فارسی برد میدارد. ایشان در ایوان غالب که یکی از مراکز مهم فرهنگ فارسی است بعنوان عضو ثابت و فعال مشغول بکار است. در ضمن مسئولیت مجله تحقیقی غالبنامه را نیز به عهده گرفته است. وی به زبانهای اردو، عربی، انگلیسی و هندی نیز آشنائی دارد.

دکتر نذیر احمد دلرای چندین تالیف و بیش از دویست مقاله در زمینه های فرهنگ فارسی
 میباشد که به بعضی از آنها اشاره میشود:

کتابها:

- ۱- شرح احوال و آثار ظهوری ترشیری، انگلیسی، اله آباد.
- ۲- تصحیح مکاتیب سنائی، دانشگاه علیگروه، ۱۹۶۲.
- ۳- تصحیح مکاتیب سنائی با اضافات، کابل، ۱۳۵۶ شمسی.
- ۴- تصحیح دیوان سراجی خراسانی، علیگروه، ۱۹۷۲.
- ۵- تصحیح دیوان عمید لونیکی، لاهور پاکستان، ۱۹۸۵.
- ۶- کتاب صیدنه (تالیف السیرونی) تهران.
- ۷- تصحیح دیوان حافظ، آستانه قدس (مشهد)، ۱۳۵۱ شمسی.
- ۸- مطالعات تحقیقی مجموعه ای از مقالات، دانشگاه لکنهو.
- ۹- فرهنگ قواس - بنگاه ترجمه و نشر کتاب - تهران.
- ۱۰- دستور الافاضل بنگاه ترجمه و نشر کتاب - تهران.
- ۱۱- نقد فرهنگ قاطع برهان - غالب انسی تبوت - دهل ۱۹۸۵.
- ۱۲- کتاب نو رس بلمقدمه و ترجمه انگلیسی - دهل.
- ۱۳- کتاب نو رس بلمقدمه و ترجمه اردو - لکنهو.
- ۱۴- مطالعات تاریخی.
- ۱۵- زفان گویا - زیر چاپ.

نرگس جهان

خانم دکتر نرگس جهان فرزند محمد سلام در سال ۱۹۴۴ میلادی در دهل پابتخت هند تولد یافت. وی پس از پایان دوره ابتدائی و متوسطه به دانشگاه دهل راه یافت و در سال ۱۹۷۶ در رشته زبان و ادبیات فارسی فارغ التحصیل دکترا گردید. آنگاه بتدریس در همین دانشگاه پرداخت و هم اکنون با سمت استاد یاری مشغول انجام وظیفه میباشد.

خانم نرگس جهان به زبانهای اردو، انگلیسی و هندی، نیز آشنائی دارد. و تنها مسافرت ایشان به پاکستان بوده است. ایشان دارای تألیفاتی در زمینه زبان و ادبیات فارسی میباشد که از جمله آنها کتب و مقالات ذیل میباشد.

- ۱- تاریخ و ادبیات فارسی در دوره خلجیان، چاپ ۱۹۸۴، فارسی، دهل.
 - ۲- دستور زبان فارسی، ترجمه کتاب دکتر خانلری به اردو، زیر چاپ.
 - ۳- فرهنگ فارسی جدید به زبان انگلیسی.
 - ۴- انتخابی از مرزبان نامه بزبان اردو.
 - ۵- مقایسه‌ای از مثنوی لیل و مجنون امیر خسرو و نظامی گنجوی بزبان فارسی.
- مقالات:

- ۱- غزلهای هم طرح امیر خسرو و امیر حسن سجزی.
- ۲- شعر فارسی غالب.
- ۳- امیر خسرو و نعت رسول ﷺ.

نصیر میان قاضی

آقای نصیر میان قاضی فرزند محمود میان در فوریه سال ۱۹۴۲ میلادی در احمد آباد گجرات تولد یافت. وی پس از تحصیلات دوره ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه شد. و در رشته زبان و ادبیات — فارسی موفق به اخذ فوق لیسانس گردید. سپس به تدریس این رشته در دانشکده گجرات احمدآباد مشغول شد. ایشان به زبانهای ارود، انگلیسی، هندی و گجراتی نیز آشنائی دارد. آقای نصیر میان به ادبیات و فرهنگ بعد از انقلاب علاقمند میباشد.

نظام احمد قریشی

آقای نظام احمد قریشی فرزند اکرام احمد در نوامبر سال ۱۹۳۱ میلادی در شهر بهوپال تولد یافت. وی پس از پایان دوره دبیرستانی به دانشگاه بهوپال راه یافت و در رشته های ذیل موفق به دریافت فوق لیسانس گردید.

۱- زبان و ادبیات فارسی در سال ۱۹۷۹

۲- زبان انگلیسی

۳- زبان و ادبیات اردو

ایشان علاوه بر زبانهای فوق به زبان هندی نیز آشنائی دارد. نظام احمد قریشی مدت بیست سال است که در دانشگاهها و دانشکده های مختلف هند بتدریس مشغول است و شش سال اخیر را در سبیه کالج بهوپال با سمت استاد یاری انجام وظیفه نموده است. ایشان تاکنون تنها به پاکستان سفر کرده است و نسبت به ادبیات قدیم و معاصر ایران علاقه شدید دارد.

نظام الدین ایس کویکر

دکتر نظام الدین ایس کویکر فرزند شرف الدین، در ۱۲ آگوست سال ۱۹۲۱ در بهیمری ایالت مهاراشترای هند تولد یافت. پس از پایان تحصیلات دوره ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه بمبئی گردید و موفق به اخذ درجه دکتری زبان و ادبیات فارسی از آن دانشگاه شد. سپس در دانشکده سنت-زویر وابسته به دانشگاه بمبئی به تدریس زبان فارسی مشغول گردید. استاد در سال ۱۹۸۲ پس از چهل سال خدمت برهان و ادبیات فارسی به افتخار بازنشستگی نائل آمد ولی بازم ازها تشست وهم اکنون به عنوان استاد افتخاری در همان دانشکده مشغول انجام وظیفه است. ودر عین حال مدیر مؤسسه تحقیقاتی اردو وابسته به انجمن اسلامی بمبئی نیز میباشد. وی مدیریت مجله نوای ادب را نیز عهده دار است. آقای نظام الدین به زبانهای انگلیسی، مراتی، هندی و عربی نیز آشنائی دارد. ایشان تالیفات و مقالات و جزوات درسی در زمینه ادبیات و زبان فارسی دارد که مهمترین آنها بشرح زیر است:

- ۱- جنبه های فرهنگی روابط ایران و هند ، زبان انگلیسی ، بمبئی.
- ۲- طوطیان هند ، زبان فارسی ، بمبئی.
- ۳- انتخاب فارسی ، زبان فارسی ، بمبئی.
- ۴- گلهای رنگارنگ ، زبان فارسی ، بمبئی.
- ۵- گلدسته فارسی (دو جلد) ، زبان فارسی ، بمبئی.
- ۶- ارمغان فارسی (دو جلد) ، زبان فارسی ، بمبئی.
- ۷- آموزگار فارسی (سه جلد) ، زبان فارسی ، بمبئی.

نواب اقبال احمد

دکتر نواب اقبال احمد فرزند حکیم سعید احمد در سال ۱۹۴۲م در دهلی متولد شد. پس از تحصیلات ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه دهلی شد و در سال ۱۹۶۵م از همان دانشگاه فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی دریافت کرد. در سال ۱۹۸۳م موفق به اخذ دکترای زبان و ادبیات فارسی گردید. دکتر اقبال به زبانهای اردو، انگلیسی و هندی نیز آشنائی دارد. ایشان هم اکنون در سنت استیون کالج وابسته به دانشگاه دهلی مشغول تدریس زبان و ادبیات فارسی می باشد.

عنوان مقاله دکترای آقای نواب اقبال احمد «تاریخ ادبیات فارسی، در دوره سلاطین مملوک هند» است.

نور المحسن انصاری

دکتر نور الحسن انصاری، فرزند عبد المنان در ۱۹۳۷ در قصبه متو از ایالت یونی در پلک خانواده علم و دانش پا به عرصه حیات گذاشت. تحصیلات مقدماتی فارسی و عربی را نزد پسر بزرگ خود، مولانا محمد نعمان، باقم رساند. سپس وارد مدرسه انگلیسی ها شد. پس از پایان دوره متوسطه در دانشگاه دهلی به تحصیل زبان و ادبیات فارسی پرداخت و در سال ۱۹۶۴م با گذراندن رساله خود تحت عنوان: «ادبیات فارسی در دوره اورنگ زیب» از آن دانشگاه دکترای زبان و ادبیات فارسی دریافت کرد.

دکتر انصاری همزمان با تحصیل در دانشگاه دهلی با سمت استاد باری مشغول به کار شد. در سال ۱۹۷۱ بمدت ۳ سال به ایران مسافرت نمود و در دانشگاه تهران به تحصیل و تحقیق پرداخت. سرانجام در سال ۱۹۷۴ از آن دانشگاه نیز دکترای زبان و ادبیات فارسی دریافت نمود. رساله دکترای ایشان در این دوره «تصحیح کتاب تحفة الهند» میباشد.

پس از مراجعت از ایران مجدداً در دانشگاه دهلی با سمت دانشیاری مشغول به کار شد و در سال ۱۹۸۳ استاد کرسی زبان و ادبیات فارسی دانشگاه دهلی گردید. مدت سه سال نیز ریاست گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه دهلی را به عهده داشته است.

هم اکنون دکتر انصاری استاد دانشگاه دهلی و دبیر کل انجمن استادان فارسی در کشور هند میباشد.

دکتر انصاری در دهها کنفرانس و سمینار بر رسی زبان و ادبیات فارسی که در داخل و خارج هند برگزار شده است شرکت کرده و دهها مقاله در این رابطه به رشته تحریر در آورده است. دو مجله تحقیقی بیاض، بزبان فارسی، و مجله غالب نامه، بزبان اردو بمدیریت ایشان در دهلی منتشر میشود. در سال ۱۹۸۴ از طرف کمیسیون دانشگاههای سراسر هند بعنوان استاد ممتاز فارسی شناخته شد.

دکتر انصاری بزبانهای اردو، انگلیسی، هندی و عربی نیز آشنائی دارد و تاکنون به کشورهای ترکیه، ایتالیا، فرانسه، انگلستان و افغانستان نیز مسافرت کرده است.

آثار تحقیقی ایشان که در زمینه ادبیات فارسی تاکنون بحاپ رسیده عبارتند از:

- ۱- تصحیح و مقدمه بر مآثر محمود شاهى، تالیف شهاب حکیم کرمانى، دهلى - ۱۹۶۹، فارسی
- ۲- ادبیات فارسی در دوره اورنگزیب - دهلى - ۱۹۶۹ اردو.
- ۳- تصحیح، مقدمه و تعلیقات بر تحفة الهند، تالیف میرزا خان، جلد اول، بنیاد فرهنگ ایران - ۱۹۷۵.
- ۴- تصحیح، مقدمه و تعلیقات بر تحفة الهند، تالیف میرزا خان، جلد دوم، دانشگاه دهلى، ۱۹۸۲.
- ۵- ترجمه، مقدمه و تعلیقات بر کتاب وقایع محاصره قلعه گولکنده - تالیف نعمت خان عالی شیرازی - دهلى، ۱۹۷۵.
- ۶- ترجمه کتاب «تاریخ زبان فارسی»، تالیف دکتر خانلری (در دو جلد) دهلى ۱۹۷۹ انگلیسی
- ۷- ترجمه کتاب «داستانهای دل انگیز ادبیات فارسی»، دکتر زهرا خانلری چاپ اول، ۱۹۷۵، ترجمه کتاب «داستانهای دل انگیز ادبیات فارسی» چاپ دوم، ۱۹۷۷، اردو.
- ۸- تصحیح متن همراه با مقدمه و ترجمه مرقع دهلى، از درگاه قلی خان سالار جنگ، از انتشارات دانشگاه دهلى، ۱۹۸۱.
- ۹- احوال و آثار امیر خسرو، دهلى، ۱۹۷۵.
- ۱۰- تصحیح، مقدمه و تعلیقات بر راک درین، تالیف فقیرالله سیف خان - دانشگاه دهلى، ۱۹۸۱.

نور السعيد

دکتر نور السعيد اختر سوداگر، فرزند محمد عبد الهجيد، در سيزدهم نوامبر سال ۱۹۳۹م در بولدانا از ايالت مهاراشترا متولد شد. پس از تحصيلات ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه ناگپور در ايالت مهاراشترا شد. سپس برای ادامه تحصيل به دانشگاه بمبئی رفت و موفق به دريافت دکتراي زبان وادبيات فارسي گرديد. در سال ۱۹۷۲م وارد خدمت دانشگاه شد و اکنون با سمت استاد ياری در دانشکده مهاراشترا در بمبئی مشغول تدريس زبان فارسي ميباشد.

زمانهائی که دکتر نور السعيد با آنها آشنا است علاوه بر فارسي انگليسي، اردو هندی و مرانی ميباشند. مقالاتی از ایشان در نشریات هند بچاپ رسيده که نمونه های از آنها بدین قرار است:

- ۱- ميرزا محمد امين مير جمله شهرستاني، مجله معارف اعظم گره، جولای ۱۹۷۲م.
- ۲- عميد لوثکی
- ۳- کلام نا شناخته فارسي از عبد الولی عزلت، مجله بنياد دهلي.
- ۴- کنائی بنام مينکا و منوهر از مادهو داس ناگر گجراتي.

نیر مسعود رضوی

دکتر نیر مسعود رضوی فرزند مسعود حسن رضوی در سال ۱۹۳۶ میلادی در شهر لکنئو از اهالت بونی تولد یافت. دوره ابتدائی و متوسطه را در مدارس لکنئو پیاپیان رسانید و وارد دانشگاه لکنئو شد و در رشته های اردو و زبان و ادبیات فارسی موفق به اخذ درجه دکترا با سمت استاد یاری در دانشگاه لکنئو وارد خدمت گردید. وهم اکنون در همان دانشگاه بتدریس مشغول میباشد.

آقای نیر مسعود به زبانهای اردو، هندی و انگلیسی نیز آشنائی دارد و در سال ۱۹۷۷ میلادی به ایران مسافرت نموده است. تالیفات ایشان در ادب فارسی بشرح ذیل است:

۱- ترجمه حکیم نباتات ، ترجمه نمایش نامه ، ۱۹۶۷ لکنئو .

۲- دیوان فارسی میر تقی میر ، تدوین متن ، چاپ ۱۹۸۳ در لاهور .

۳- مقالات:

ترجمه های شعر عمر خیام، معین کرمانشاهی، فروغ فرخ زاد، و داستانهای کوتاه شن، پرتو نمایشنامه غلام حسین ساعدی.

وجیه الدین

آقای وجیه الدین فرزند جلال الدین در سال ۱۹۵۸ در شهر دهلی متولد شد. پس از اتمام دوره ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه دهلی شد و موفق به اخذ فوق لیسانس زبان فارسی از آن دانشگاه گردید. سپس به ادامه تحصیل در دوره دکتری رشته زبان و ادبیات فارسی پرداخت. ایشان هم اکنون در دانشکده ادبیات برودا وابسته به دانشگاه مهاراجه سایاجی راؤ در گجرات مشغول بخدمت میباشد.

آقای وجیه الدین به زبانهای اردو، هندی و انگلیسی نیز آشنائی دارد و نسبت به — ادبیات قدیم فارسی علاقمند میباشد.

سید وحید اشرف

دکتر سید وحید اشرف فرزند سید حبیب اشرف در سال ۱۹۳۳ در فیض آباد یکی از شهرهای ایالت یوی تولد یافت. پس از گذراندن دوران ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه علیگره شد و در رشته زبان و ادبیات فارسی تحصیلات خود را ادامه داد. و موفق به اخذ دکترا در این رشته گردید. سپس به تدریس و تحقیق در زمینه ادبیات فارسی در دانشگاههای مختلف هند پرداخت، و هم اکنون مدت ۱۵ سال است که در دانشگاه مدراس مشغول تدریس زبان و ادبیات فارسی میباشد. ایشان به زبانهای انگلیسی، اردو و هندی نیز آشنائی دارد.

نظر استاد درباره ادبیات بعد از انقلاب اسلامی چنین است:

«ادبیات قبل از انقلاب اسلامی تحت نفوذ سلطه ییگانگان قرار گرفته بود و بیشتر افتخارات آنان از هخامنشیان و ساسانیان سر چشمه می گرفت ولی سر چشمه ادبیات بعد از انقلاب اسلامی ریشه جانب فکر و حرکت اسلام است.»

آقای دکتر وحید اشرف در زمینه زبان و ادبیات فارسی تالیفاتی دارد که مهمترین آنها بقرار زیر است:

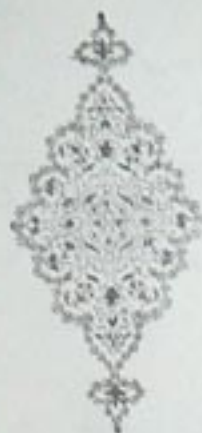
کتابها:

- ۱- حیات سید اشرف جهانگیر ، ۱۹۷۵ .
- ۲- مقدمه لطائف اشرف ، (فارسی) ، بارودا ، ۱۹۷۵ .

مقالات:

- ۱- تحقیقی دربارهٔ تفحات الانس جامی — مجله معارف اعظم گره ، ۱۹۶۶ .
- ۲- تاریخ تولد و وفات سید اشرف جهانگیر سمنانی ، مجله معارف اعظم گره ، ۱۹۶۶ .
- ۳- زبان پهلوی ، مجله فکر و نظر ، علیگره ، ۱۹۶۹ .
- ۴- آینده فارسی در هندوستان ، مجله دانشگاه مدراس ، ۱۹۷۷ .
- ۵- شعرهای فارسی اقبال ، ۱۹۷۸ .

- ۶- مطالعه حافظ شیرازی از حیث زبان و سبک بیان، سالنامه تحقیقاتی شرق، دانشگاه مدراس، مدراس ۱۹۷۸
- ۷- نگاهی به مثنوی اسرار خودی، مجله معارف اعظم گره، ۱۹۷۸.
- ۸- مقدمه ای بر اشعار فارسی اقبال، سالنامه تحقیقاتی علوم شرقیه، دانشگاه مدراس، ۱۹۸۱
- ۹- مقدمه کتاب توسل، دایرة المعارف، کالج عربی لطیفیه ولور، ۱۹۸۰.
- ۱۰- سهم خانواده قطب ولوری در ادبیات فارسی سالنامه تحقیقاتی شرق، دانشگاه مدراس، مدراس، ۱۹۸۱.
- ۱۱- توضیح ابو علی سینا در مورد سر نوشت - مؤسسه ایران و هند، کلکنه، ۱۹۸۱.

ولی الحق انصاری

دکتر ولی الحق انصاری فرزند وجیه الحق در سال ۱۹۲۷ میلادی در شهر لکهنو در یک خانواده علم و دانش متولد شد. پس از اتمام دوره ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه لکهنو شد. و به اخذ درجه دکترای زبان و ادبیات فارسی نائل گردید. سپس در سال ۱۹۶۲ بخدمت دانشگاه لکهنو درآمد و بتدریس زبان و ادبیات فارسی در آن دانشگاه پرداخت. هم اکنون رئیس بخش فارسی دانشگاه لکهنو میباشد. استاد به زبانهای انگلیسی، اردو و هندی نیز آشنائی دارد و در سال ۱۹۷۶ مسافرتی به ایران داشته است. ایشان که خود شاعری توانا در شعر فارسی میباشد نسبت به ادبیات قدیم ایران علاقه شدید دارد. در باره ادبیات بعد از انقلاب اسلامی چنین نظر میدهد: گر چه شاعران بعد از انقلاب اسلامی از لحاظ فنون شعری پائین تر از گذشتگان میباشند. ولی در عوض اشعار آنان، هدف و مقصد عالی دارد، روح انسان را اوج میدهد و عواطف بشری را صفا میبخشد و این خود جبران کمبود صنعت شعر را میکند.

استاد انصاری در سال ۱۹۸۴ از طرف ریاست جمهوری هند بخاطر خدماتش به فرهنگ فارسی مورد تشویق و تقدیر قرار گرفت.

دکتر انصاری دارای تالیفات متعددی به زبانهای فارسی، اردو و انگلیسی میباشد که اکثر آنها بچاپ رسیده است. نمونه از آنها بدین قرار است:

- ۱- کتاب: مقالاتی چند در باره عرف شیرازی، بزبان اردو، ۱۹۷۸ لکهنو.
- ۲- حیات و آثار عرف شیرازی بزبان انگلیسی، ۱۹۷۸ لکهنو.
- ۳- کتاب غزالان خیال، مشتمل بر منظومات، بزبان فارسی و اردو، ۱۹۸۰ لکهنو.
- ۴- کتاب: فروغ شعله دل، مشتمل بر شعر اردو و ترجمه های از فارسی به اردو، ۱۹۸۲.
- ۵- شاهدان معانی — مشتمل بر نظم فارسی و اردو زیر چاپ.
- ۶- سه مقاله در باره مراکز علمی و ادبی فارسی و عربی در هند (آگره، اله آباد، بریلی) اردو — ۱۹۶۵.

سید ولی الله سلفی

دکتر سید ولی الله سلفی فرزند حافظ سید فضل الله در اکتوبر سال ۱۹۴۰ میلادی در شهر حاجی پور تولد یافت. پس از پایان دوره دبیرستانی به دانشگاه بیهار مظفر پور راه یافت و در سال ۱۹۶۲ دوره فوق لیسانس را در این دانشگاه بیهار رسانید. سپس برای ادامه تحصیل به دانشگاه پتنا رفت و در سال ۱۹۷۰ موفق به اخذ درجه دکترای زبان و ادبیات فارسی از این دانشگاه گردید. وهم اکنون با سمت دانشیاری در دانشکده ملت در بهنگه بیهار مشغول تدریس زبان فارسی میباشد.

آقای سلفی به زبانهای اردو، انگلیسی، عربی و هندی نیز آشنائی دارد و تنها مسافرتشان در سال ۱۹۶۸ به پاکستان بوده است. ایشان تالیفاتی دارد که هنوز به چاپ نرسیده است.

- ۱- رودکی ، بابای شعرگوی فارسی (بزبان فارسی)
- ۲- مولانا روم، شخصیت و آثارش (بزبان فارسی).
- ۳- پریشان عظیم آبادی و شعر گوئی او (بزبان اردو).
- ۴- حیات و آثار شیخ سعد الله مسیحا کهیراتوی و مثنوی قصه رام سیتا (رساله دکتر) بزبان انگلیسی.

دکتر هارون سدرنگانی

دکتر هارون سدرنگانی فرزند ایسر داس در سال ۱۹۱۳ در یک خانواده هندو در ایالت سند پاکستان بدنیا آمد.

پس از تحصیلات ابتدائی و متوسطه وارد دانشگاه بمبئی شد و در سال ۱۹۳۸ موفق به دریافت فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی گردید. سپس به ادامه تحصیل پرداخت و در سال ۱۹۴۶ در همان دانشگاه دکترای زبان و ادبیات فارسی دریافت نمود. سپس در دانشکده سند واقع در کراچی با سمت استاد بازاری و رئیس گروه فارسی وارد خدمت شد. پس از مدتی از کراچی به دهلی آمد و مدت ۶ سال در دانشگاه دهلی بتدریس زبان فارسی و سندی پرداخت.

در سال ۱۹۵۴ بمدت سه سال به ایران مسافرت کرد و در دانشگاه تهران به تحصیل و تحقیق زبان و ادبیات فارسی مشغول شد. سر انجام در سال ۱۹۵۶ دکترای زبان و ادبیات فارسی را از دانشگاه تهران گرفت. پس از بازگشت از ایران، رئیس بخش فارسی رادیو هند گردید و تا سال ۱۹۷۴ که باز نشسته شد، در این سمت باقی ماند.

دکتر سدرنگانی به زبانهای انگلیسی، هندی، سندی و اردو نیز آشنائی دارد و به کشورهای عراق و کویت نیز مسافرت کرده است.

استاد دارای تالیفات و مقالات متعددی به زبانهای مختلف میباشد که بیشتر مقالات ایشان در مجله های ایران به چاپ رسیده است. اینک به نمونهائی از آنها اشاره میشود:

کتابها

- ۱- شعرای فارسی گوی سنده، زبان انگلیسی - کراچی - ۱۹۵۷.
- ۲- پارسی گوهای هند و سنده، زبان فارسی - تهران - ۱۹۷۷.

مقالات:

- ۱- داستان زبانگار، مجله سخن، تهران، ۱۳۳۲ش.
- ۲- داستان سوهنی، مهیوال، مجله یغما، تهران.

فهرست اسامی دانشگاهها

شماره	شهر	دانشگاه
۱۱۸	ادینبرا (اسکاتلند)	ادینبرا
۲۴ — ۳۲ — ۳۶ — ۴۷ — ۴۹ — ۵۳ —	علیگڑه	اسلامی علیگڑه
۵۷ — ۵۹ — ۷۴ — ۷۷ — ۸۱ — ۹۹ —		
۱۰۴ — ۱۰۶ — ۱۰۸ — ۱۲۰ — ۱۲۵ —		
۱۲۹ — ۱۴۱		
۱۵ — ۴۷	آگرآ	آگرآ
۷ — ۱۱۹	اله آباد	اله آباد
۴ — ۳۴ — ۴۲ — ۵۴ — ۵۵ — ۱۱۰ —	ممبئی	ممبئی
۱۱۸ — ۱۳۴ — ۱۳۸ — ۱۴۵		
۶۱ — ۹۵ — ۹۶ — ۱۰۲ — ۱۰۷	بهاگلپور	بهاگلپور
۶۴ — ۶۷ — ۷۳ — ۱۳۳	بھوپال	بھوپال
۷۲ — ۸۲ — ۹۲ — ۱۰۳ — ۱۴۴	مظفرپور	بیمار
۱۰ — ۱۱ — ۱۶ — ۲۶ — ۲۷ — ۲۹ —	پنآ	پنآ
۳۳ — ۴۱ — ۴۴ — ۶۹ — ۷۲ — ۸۲ —		
۸۴ — ۹۲ — ۹۳ — ۹۷ — ۱۰۱ — ۱۰۳ —		
۱۱۷ — ۱۴۴		
۴۲ — ۴۳	چندیگڑه	پنجاب
۱۴	پنآله	پنجابی
۱۲	پونا	پونا
۱۰۰	ناگور (وسوا بهاری)	ناگور
۹ — ۱۳ — ۴۵ — ۴۹ — ۵۴ — ۵۵ — ۶۵ —	تهران	تهران
۶۸ — ۷۵ — ۸۲ — ۸۵ — ۱۰۵ — ۱۱۴ —		
۱۱۹ — ۱۲۲ — ۱۲۵ — ۱۳۶ — ۱۴۵		
۴۷ — ۵۳ — ۷۴	جامعه ملیه اسلامیه دهل نو	
۲۲ — ۳۵ — ۴۲ — ۵۴ — ۶۵ — ۱۱۷	دهل نو	جواهر لعل نهرو

۸ — ۲۲ — ۲۳ — ۲۵ — ۲۸ — ۳۵ —	دہل	دہل
۳۷ — ۴۶ — ۴۷ — ۶۵ — ۸۵ — ۱۰۵ —		
۱۱۱ — ۱۱۴ — ۱۱۹ — ۱۲۲ — ۱۲۷ —		
۱۳۱ — ۱۳۵ — ۱۳۶ — ۱۴۰ — ۱۴۵		
۲۴	جی پور	راجستان
۴۴	رائچی	رائچی
۶ — ۲۱ — ۲۸ — ۳۹ — ۴۵ — ۷۱ —	جندراباد	غاناہ
۷۹ — ۱۱۰ — ۱۲۸		
۴۹ — ۵۸ — ۶۲ — ۷۵ — ۸۰ — ۸۸ —	سرینگر	کشمیر
۹۴ — ۹۸		
۶۰ — ۶۸ — ۸۶ — ۸۷ — ۹۰ — ۱۰۰ —	کلکتہ	کلکتہ
۱۲۱		
۵ — ۳۴ — ۵۱ — ۱۲۶ — ۱۳۲	احمدآباد	گجرات
۱۴	امیت مسر	گرونانک دیو
۲۸	گوہاٹی	گوہاٹی
۲۳	لاہور	لاہور (پنجاب)
۱ — ۲ — ۳ — ۱۷ — ۷۰ — ۷۶ — ۷۸ —	لکھنؤ	لکھنؤ
۱۲۹ — ۱۳۹		
۷۹	لندن	لندن
۱۱۲ — ۱۴۱	مدراں	مدراں
۹۸ — ۱۱۱	مشہد	مشہد
۱۸ — ۱۱۶ — ۱۴۰	مہاراجہ ساہاجی راؤ برودہ	مہاراجہ ساہاجی راؤ
۱۲۳	میسور	میسور
۴۰ — ۱۳۸	ناگپور	ناگپور
۶۷ — ۷۳	اجین	ویکرم (وکرم)
۴۲	آمریکا	ہاروارڈ
۱۳ — ۱۹ — ۳۱	وارانسی	ہندوی بنارس

فهرست اسامی دانشکدهها

شماره	شهر	دانشکده
۶۳	احمد نگر	احمد نگر
۱۴۰	بروده	ادبیات بروده
۹۱	جل گاؤن	اس - کمی - کمی
۵۳	اینسور	اسلامیه کریمه
۸۹	وانم بازی (نامیل نادو)	اسلامیه
۱۰۲	بهاگلپور	اقلیت اسلامی
۴۰	ناگپور	ال - ا - د
۴۱	مظفرپور	ال - اس
۶۴	بھوپال	ایم - ایل - ی
۵۱	ویس نگر گجرات شمالی	ام - ان
۲۱ - ۱۲۸	حیدرآباد	باتوان دانشگاه عثمانیہ
۸۱	علیگرہ	باتوان دانشگاه اسلامی علیگرہ
۷۶	لکنپو	باتوان شیعہ
۱۰۴	بیتلی	بیتلی
۱۲۶	احمدآباد	بھارتیہ ودیا بھاون
۹۳	پتا	فی - ان (بھار ناشنال کالج)
۸۴	پتا	بھار ناشنال (فی - ان)
۱۰ - ۱۱ - ۱۶	پتا	پتا
۶	حیدرآباد	پرنسس شاہکار
۹۵	بهاگلپور	فی - ان - فی
۵۲	بنارس	جوادی عربی
۵۱	جام نگر	د - ک - و
۹۴	پونچ	دولتی
۶۲	سوپور	دولتی
۶۷	بھوپال	دولتی حمیدہ

۵۱	راجکوت	دھرمیندر سنہی
۱۰۵	دہلی	دہلی (ذاکر حسین کالج)
۲۳	لاہور	دہال سنگ
۱۱۱ — ۱۱۴	دہلی	ذاکر حسین (دہلی کالج)
۴۴	رائچی	رائچی
۱۵ — ۱۲۲ — ۱۳۵	دہلی	سنت استیفن
۱۳۴	بمبئی	سنت زبیر
۱۴۵	کراچی	سند
۱۳۳	بہاول	سیفیہ
۱۰۳	درہنگہ	سی — ام
۵۹	اعظم گڑھ	شیل نعمانی
۲	شاہ جہانپور	فیض عام
۲۸ — ۸۶ — ۹۰	گوہانی	کائن
۵۸ — ۸۰	سرینگر	گاندی میموریل
۱۳۲	احمد آباد	گجرات
۳۴	بمبئی	محمد اسماعیل یوسف
۱۴۴	درہنگہ	ملت
۶۰ — ۸۳	کلکتہ	مولانا آزاد
۱۰۷	بہا گلیور	مہا دیو سنگ
۱۳۸	بمبئی	مہاراشٹرا
۹۶	بہا گلیور	میر جان ہات
۱۱۰	حیدرآباد	نظام
۱۲	پونا	وادیا
۲۳	دہلی	ہندو

مؤسسات علمی و مدارس علوم دینی

شماره	شهر	مؤسسه / مدرسہ
۴۳ — ۶۷	دہوند	دار العلوم دہوند
۱۲۳	میسور	مؤسسه تحقیقات علوم شرقیہ، دانشگاه میسور
۱۳۴	بمبئی	مؤسسه تحقیقاتی اردو، انجمن اسلامی
۱۲۳	سری رنگا پتن	مؤسسه تحقیقاتی تہو سلطان
۶۹	پتا	مؤسسه تحقیقاتی عربی و فارسی
۱۵ — ۱۲۹	دہلی نو	مؤسسه غالب (ایوان غالب)
۷۰ — ۷۸	لکنہو	مدرسہ جامعہ سلطانیہ
۷۰ — ۷۸	لکنہو	مدرسہ سلطان المدارس
۴۳	دہلی	مدرسہ عالیہ فتحپوری
۱۱۲	مدیراس	مدرسہ عربی جمالیہ

Library

Culture House of

the Islamic Republic of Iran

18, Tilak Marg, New Delhi-110001

Accession No. ۸۷. ۳

Call No. PSR ۹۲۲۰ / ۲ پی ۴

پاسدازان زبان و ادبیات فارسی

نام کتاب درج شده شماره ۸۷

ردیف PSR ۹۲۲۰ /

۲ پی ۴

تاریخ برگشت

نام و امضاء
گیرنده

شماره عضو

کتابخانه
خانه فرهنگ جمهوری اسلامی ایران

دهلی نو